

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MİSİ KÖYÜ'NÜN (BURSA) DOĞAL VE KÜLTÜREL POTANSİYELİNİN
TURİZM AÇISINDAN PEYZAJ MİMARLIĞI ÇERÇEVESİNDE
İRDELENMESİ**

HAZIRLAYAN

BUSE BİLGİÇ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. NURHAN KOÇAN

BARTIN-2021

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**MİSİ KÖYÜ'NÜN (BURSA) DOĞAL VE KÜLTÜREL POTANSİYELİNİN TURİZM
AÇISINDAN PEYZAJ MİMARLIĞI ÇERÇEVESİNDE İRDELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS

HAZIRLAYAN

Buse BİLGİÇ

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman	: Doç. Dr. Nurhan KOÇAN	- Bartın Üniversitesi
Üye	: Doç. Dr. Sertaç GÜNGÖR	- Selçuk Üniversitesi
Üye	: Doç. Dr. Melih ÖZTÜRK	- Bartın Üniversitesi

BARTIN-2021

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Nurhan KOÇAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “MİSİ KÖYÜ’NÜN (BURSA) DOĞAL VE KÜLTÜREL POTANSİYELİNİN TURİZM AÇISINDAN PEYZAJ MİMARLIĞI ÇERÇEVESİNDE İRDELENMESİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

29.01.2021

Buse BİLGİÇ

ÖNSÖZ

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi'nde Misi Köyü (Bursa) alanında çalışılmıştır. Bu projenin amacı Misi Köyü'nün mevcut potansiyalleri belirlenip bunların geliştirilmesine yönelik öneriler sunmaktır.

Bu proje kapsamında bizden desteğini ve yardımlarını asla esirgemeyen ve elinden ne gelirse yapan çok sevgili hocamız Doç. Dr. Nurhan KOÇAN'a sonsuz teşekkürlerimi iletmekten şeref duyarım.

Destekleri ve yardımları ile sürekli yanımda olan arkadaşlarım Melek ÖZTÜRK, Burcu USTA, Ferda Nur BUDAK ÇETİN ve ailesine çok teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan mesleğimi bana aşıl原因 ve sevdiren, bilgisiyle her zaman yanımda olan sevgili ailem Recep, Ümmühan ve Aykut BİLGİÇ'e sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum.

Yardımlarından dolayı Nilüfer Belediyesi'ne, Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Danışmanlık LTD. ŞTİ'ne ve Gümüşdere Mahallesi Muhtarı Sayın Haluk Balta'ya teşekkürlerimi sunarım.

Buse BİLGİÇ

ÖZET

Yüksek Lisans

MİSİ KÖYÜ'NÜN (BURSA) DOĞAL VE KÜLTÜREL POTANSİYELİNİN TURİZM AÇISINDAN PEYZAJ MİMARLIĞI ÇERÇEVESİNDE İRDELENMESİ

Buse BİLGİÇ

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nurhan KOÇAN

Bartın-2021, sayfa: 150

İnsanlar kentleşme faaliyetleri ile kent merkezlerindeki doğal ve kültürel peyzaj alanlarını bilinçsizce kullanmışlardır. Zamanla bu alanlar ya tahrip olmuş ya da yok olmuştur. Kent insanının dinlenme ve eğlenme amacı ile doğal ve kültürel olarak ender alanları görme isteği ise hiç tükenmemiştir. Yapay olarak kent merkezlerinde alanlar ise insanların doğal peyzaj alanı arayışına engel olamamıştır. Misi Köyü (Bursa) doğal ve kültürel peyzaj değerleriyle değerli bir alandır. Bu alanda koruma kullanma dengesiyle turizm ve rekreasyon faaliyetleri yürütülmektedir. Ancak Misi Köyü'nün turizm potansiyeli her geçen gün artmaktadır. Bu çalışma kapsamında Misi Köyü'nün mevcut değerlerinin korunması ve tanıtılması aynı zamanda geliştirilen önerilerle korunarak kullanımının sağlanması hedeflenmiştir. Çalışmada doğal ve kültürel peyzaj kavramları işlenerek koruma kullanma olgusuyla turizm potansiyellerinin nasıl artacağı üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda Misi Köyü'nün doğal ve kültürel peyzaj karakteristikleri ile kullanıcı kitlesi belirlenmiş, kullanıcı ve ziyaretçilerle yapılan anket çalışması ile tespit edilen sorunların çözümü ve potansiyellerin geliştirilmesi ve alanın korunarak kullanılması yönünde öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Misi Köyü; Doğal Peyzaj; Kültürel Peyzaj; Turizm; Rekreasyon

Bilim Alanı Kodu: 80501; 80502; 80504; 80507; 80509

ABSTRACT

M. SC. Thesis

EVALUATION of NATURAL and CULTURAL POTENTIALS of MISI VILLAGE (BURSA) in TERMS of LANDSCAPE ARCHITECTURE

Buse BİLGİÇ

Bartın University

Graduate School

Department of Landscape Architecture

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Nurhan KOÇAN

Bartın-2021, pp: 150

People have unconsciously used the natural and cultural landscape areas in urban centers through urbanization activities. Over time, these areas have either been destroyed or destroyed. The desire of urban people to see natural and culturally rare areas for the purpose of rest and Entertainment has never been exhausted. Artificially, areas in urban centers could not prevent people from seeking natural landscapes. Misi Village (Bursa) is a valuable area with its natural and cultural landscape values. In this area, tourism and recreation activities are carried out with the balance of using conservation. However, the tourism potential of Misi Village is increasing every day. Within the scope of this study, it is aimed to protect and promote the mecbut values of Misi Village and to ensure its use by protecting it with the developed proposals. The study focused on how tourism potentials will increase with the phenomenon of using conservation by processing natural and cultural landscape concepts. In this context, the natural and cultural landscape characteristics of Misi Village and the user audience were determined, suggestions were developed for the solution of the problems identified by the survey work with users and visitors and for the development of potentials and the preservation and use of the area.

Key Words: Misi Village; Natural Landscape; Cultural Landscape; Tourism; Recreation

Science Field Code: 80501; 80502; 80504; 80507; 80509

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
GRAFİK DİZİNİ.....	xiv
TABLolar DİZİNİ	xv
BÖLÜM 1 GİRİŞ.....	1
1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	1
1.2 Konu İle İlgili Önceki Yapılmış Çalışmalar.....	2
BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER	10
2.1 Doğal Peyzaj Kavramı.....	10
2.2 Kültürel Peyzaj Kavramı	11
2.3 Turizm Kavramı	12
2.3.1 Turizm Amacı ve Önemi	14
2.3.2 Turizmin Tarihçesi.....	15
2.3.3 Turizm Türleri	17
2.4 Rekreasyon Kavramı	19
2.4.1 Rekreasyonun Özellikleri	20
2.4.2 Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması	22
2.5 Turizm ve Rekreasyon İlişkisi.....	23
2.5.1 Rekreasyon ve Turizm Kavramları Arasındaki Benzerlikler	24
2.5.2 Rekreasyon ve Turizm Kavramları Arasındaki Farklılıklar	24
2.6 Kırsal Turizm Kavramı.....	26
2.6.1 Dünyada Kırsal Turizm ve Örnekleri	28
2.6.1.1 Alpes de Haute Provence – Fransa	30

2.6.1.2 Toskana Vadisi – İtalya	37
2.6.1.3 Ukrayna Açık Hava Müzesi	46
2.6.1.4 Ribagorza – İspanya	50
2.6.1.5 ASTRA Ulusal Müze Kompleksi – Romanya	56
2.6.2 Türkite’de Kırsal Turizm ve Örnekleri	61
2.6.2.1 Ayder Yaylası – Rize	62
2.6.2.2 Cumalıkızık Köyü – Bursa	65
2.6.2.3 Kartepe – Kocaeli	67
2.6.2.4 Uzungöl – Trabzon	73
2.6.2.5 Şirince – İzmir	76
BÖLÜM 3 MATERYAL VE METOT	80
3.1 Materyal.....	80
3.2 Metot.....	81
BÖLÜM 4 BULGULAR	83
4.1 Çalışma Alanı Doğal Peyzaj Özellikleri.....	83
4.1.1 Coğrafi Konum	84
4.1.2 Topoğrafya.....	85
4.1.3 İklim.....	86
4.1.4 Flora	87
4.1.5 Fauna.....	88
4.1.6 Toprak Yapısı	90
4.1.7 Jeolojik Yapısı	90
4.1.8 Hidrolojik Yapısı	93
4.2 Çalışma Alanı Kültürel Peyzaj Özellikleri	94
4.2.1 Tarihçe	94
4.2.2 İdari Yapı ve Nüfus.....	95
4.2.3 Kültür ve Turizm	96
4.2.4 Ekonomik Hayat	97
4.2.5 Ulaşım ve Altyapı Durumu.....	99

4.3 GZTF Analizi	99
4.4 Anket Bulguları	101
4.4.1 Yerel Halk Anket Bulguları	101
4.4.2 Ziyaretçi Anket Bulguları	115
 BÖLÜM 5 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	129
5.1 Yerel Halk Anket Sonuçlarına Yönelik Öneriler	130
5.2 Ziyaretçi Halk Anket Sonuçlarına Yönelik Öneriler	133
 KAYNAKLAR.....	136
EKLER	146
ÖZGEÇMİŞ	150

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
2.1: Gorges du Verdon	31
2.2: Sainte Croix Verdon	32
2.3: Quinson Gölü.....	32
2.4: Esparron Gölü	33
2.5: Alpes de Haute – Lavanta bahçeleri.	34
2.6: Allos Gölü.....	34
2.7: Sisteron Kalesi.	35
2.8: Serre-Ponçon Gölü.....	36
2.9: Esclançon Velodrome UNESCO Jeopark	36
2.10: Seyne Les Alpes.....	37
2.11: Toskana Vadisi.....	38
2.12: Toskana’da Agroturizm	38
2.13: Toskana-Saturnia.	38
2.14: Floransa – Arno Nehri.....	39
2.15: Giardino di Boboli	40
2.16: Giardino di Boboli - Giriş	40
2.17: Siena Botanik Müzesi – Sukulent Koleksiyonu.....	40
2.18: Orbetello lagünü	41
2.19: Villa Celle	42
2.20: Villa Garzoni.....	42
2.21: Chianti üzüm bağları ve Badia Passignano (şarabı ve tarihi ile ünlü otel ve mahzen).....	42
2.22: Pratolino Medici Parkı heykellerinden biri	43
2.23: Uccellina Parkı.....	43
2.24: Saturnia Termal Suları	43
2.25: Amiato volkanik dağ.....	44
2.26: San Filippo kaplıcaları	44
2.27: San Gimignano zeytin ve üzüm bahçeleri	45
2.28: Cortona üzüm bağları.....	45

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil	Sayfa
No	No
2.29: Cortona mimarisi	45
2.30: Teraslama evler	46
2.31: Tekne marinası	46
2.32: Müzedeki köy evleri	47
2.33: Eski eşya sergilerinden biri	47
2.34: Ukrayna yöresel kıyafetleri	47
2.35: El aletlerinden örnekler	48
2.36: Nakış örnekleri	48
2.37: Açık hava müzesi haritası	48
2.38: Çağdaş çiftlik evi	49
2.39: Müzede bulunan bir ahşap kilise	50
2.40: Yel değirmenleri	50
2.41: İspanya’da La Ribagorza	51
2.42: Ribagorza’da rafting	52
2.43: Ribagorza’da kanyon tırmanışı	52
2.44: La Ribagorza dağ yürüyüşü	53
2.45: La Ribagorza demiryolu dağ tırmanışı	53
2.46: Çin Duvarı	53
2.47: Karstik göllere örnek bir Estana Gölü	53
2.48: La Ribagorza’da bulunan mağara resimleri	55
2.49: Blasi Deposit alanında bulunan dinazor fosilleri	55
2.50: ASTRA Ulusal Müze Kompleksi haritası	56
2.51: ASTRA Açık Hava Müzesi	57
2.52: ASTRA Açık Hava Müzesi değirmeni	57
2.53: ASTRA Evrensel gün kutlaması	58
2.54: Franz Binder Müzesi	58
2.55: Franz Binder Müzesi eserlerinden bir örnek	58
2.56: ASTRA Transilvanya Uygarlık Müzesi’nden bir görünüm	59
2.57: Emir Sigerus Müzesinden farklı bir görünüm	60

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil No	Sayfa No
2.58: Geleneksel hanlara örnek	61
2.59: Ayder Yaylası lokasyon haritası	62
2.60: Ayder Yaylası eski hali	63
2.61: Ayder Yaylası yeni hali	63
2.62: Ayder Yaylası çevresi gezi yolları ve kamp alanları haritası	64
2.63: Ayder Yaylası çevresi gezi yolları ve kamp alanları haritası lejantı	64
2.64: Cumalıkızık evlerine örnek	66
2.65: Cumalıkızık Etnografya Müzesi	67
2.66: Kartepe uydu görüntüsü	67
2.67: Kartepe kayak tesisi	69
2.68: Kartepe yamaç paraşütü	69
2.69: Kartepe’de jeep safari	69
2.70: Kartepe off-road	69
2.71: Kartepe olta balıkçılığı	70
2.72: Kuzuyayla Tabiat Parkı.....	71
2.73: Korupark Piknik Alanı	71
2.74: Kartepe ATV turu	71
2.75: Kartepe motokros	71
2.76: Kartepe bisiklet yarışı	72
2.77: Kartepe at biniciliği.....	72
2.78: Kartepe su kayağı	72
2.79: Kartepe kürek etkinliği	72
2.80: Kartepe trekking alanı.....	73
2.81: Kartepe paintball.....	73
2.82: Uzungöl haritası	74
2.83: Halzidan Dağı üstünde bulunan krater göllerinden biri	74
2.84: Uzungöl ve çevresindeki ormanlar	75
2.85: Uzungöl yamaç paraşütü.....	75
2.86: Şirince evleri	77

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil	Sayfa
No	No
2.87: Şirince evleri ve Aziz Demetrius Kilisesi	79
4.1: Türkiye’de Bursa ve Bursa’da Nilüfer.....	84
4.2: Nilüfer’de Gümüştepe Mahallesi (Misi Köyü)	84
4.3: Bursa İli üç boyutlu arazi modeli	85
4.4: Bursa topoğrafik haritası.....	85
4.5: Nilüfer İlçesinin litolojik ve tektonik yapısı	91
4.6: 2019 Yılı Adrese Kayıtlı Nüfus Sistemine Göre Nilüfer’e ait bazı mahallelerin nüfusları	95
4.7: Misi köyünde restore edilmemiş tarihi bir konut.....	110
4.8: Misi Deresi’nin bakımsız hali	111
5.1: Planlanan trekking rotası.....	132
5.2: Dumansız piknik alanı	133
5.3: Dumanlı piknik alanı.....	133
5.4: Satış birimleri için önerilen yer.....	134
5.5: Satış birimlerinin yoğunlaştığı kamp alanı yakınındaki mekan.....	134

GRAFİK DİZİNİ

Grafik	Sayfa
<u>No</u>	<u>No</u>
4.1: Nilüfer yağış – sıcaklık grafiği	86
4.2: Nilüfer sıcaklık grafiği	86

TABLO DİZİNİ

Tablo	Sayfa
<u>No</u>	<u>No</u>
1.1: Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması	23
3.1: Örneklem büyüklüğü hesaplamada kullanılan formül	81
4.1: Nilüfer ilçesi aylara göre değişen sıcaklığı grafiği.	87
4.2: Misi Köyü yerel halk yaş durumu analizi	102
4.3: Misi Köyü yerel halk cinsiyet analizi	102
4.4: Misi Köyü yerel halkın eğitim durumu analizi.	103
4.5: Misi Köyü yerel halkın Misili olma durumları analizi	104
4.6: Misi Köyü yerel halkın geçim kaynakları analizi.	104
4.7: Misi Köyü yerel halkın aylık gelir durumu analizi	105
4.8: Misi Köyü yerel halkının oturdukları evlerinin tarihi konut olma durumu analizi....	105
4.9: Misi Köyü yerel halkının kendi ürettiği ürünleri satma durumu analizi.....	106
4.10: Misi Köyü yerel halkına göre köye gelen ziyaretçilerin alanda kalma süreleri analizi.	107
4.11: Misi Köyü yerel halkına göre köydeki mevcut kentsel donatıların yeterliliği analizi	107
4.12: Misi Köyü yerel halkına göre köydeki mevcut çocuk oyun alanlarının yeterliliği analizi .	108
4.13: Misi Köyü yerel halkının sit/koruma kavramlarını bilme durumları analizi	108
4.14: Misi Köyü yerel halkının korumadan etkilenen arazilerinin varlık analizi	109
4.15: Misi Köyü yerel halkına göre köye özgü en önemli değerini gösteren analiz.....	110
4.16: Misi Köyü yerel halkına göre Misi Köyüne özgü yapılan el sanatının varlık durum analizi	111
4.17: Misi Köyü yerel halkının bisiklet parkuru kullanımının analizi	112
4.18: Misi Köyü yerel halkına göre köye gelen turistin köye olan katkısının analizi.....	112
4.19: Misi Köyü yerel halkının köye daha fazla turist gelmesine karşı tutumlarını gösteren analiz	113
4.20: Misi Köyü yerel halkına göre Misi Köyü'nün eksiklerini gösteren analiz.....	114
4.21: Alana gelen ziyaretçilerin yaş gruplarını gösteren analiz	116
4.22: Alana gelen ziyaretçilerin cinsiyetlerinin analizi.....	116
4.23: Alana gelen ziyaretçilerin doğum yerleri analizi	117

TABLO DİZİNİ (devam ediyor)

Tablo	Sayfa
<u>No</u>	<u>No</u>
4.24: Alana gelen ziyaretçilerin eğitim durumları analizi.....	117
4.25: Alana gelen ziyaretçilerin meslek analizi	118
4.26: Alana gelen ziyaretçilerin aylık ortalama gelir durumlarını gösteren analiz.....	119
4.27: Alana gelen ziyaretçilerin kaçınıcı gelişleri olduğunu gösteren analiz.....	119
4.28: Alana gelen ziyaretçilerin kimlerle geldiğini gösteren analiz.....	120
4.29: Alana gelen ziyaretçilerin hangi aylarda köyü tercih ettiklerini gösteren analiz.....	121
4.30: Alana gelen ziyaretçilerin alana ne amaçla geldiğini gösteren analiz	121
4.31: Alana gelen ziyaretçilere göre Misi'nin en ilgi çekici yönünü gösteren analiz	122
4.32: Alana gelen ziyaretçilerin hangi rekreatif aktiviteleri yaptığını gösteren analiz	123
4.33: Alana gelen ziyaretçilerin Misi'ye ulaşım durumunu gösteren analiz.....	124
4.34: Alana gelen ziyaretçilerin alanda konaklama durumunu gösteren analiz	124
4.35: Alana gelen ziyaretçiler böyle bir alanda hangi konaklama türünü tercih edeceğini gösteren analiz.....	125
4.36: Alana gelen ziyaretçilerin çocuk sahibi olma durumlarını gösteren analiz	126
4.37: Alana gelen ziyaretçilere göre mevcut çocuk oyun alanlarının yeterliliğinin analizi	126
4.38: Alana gelen ziyaretçiler Misi'ye ait ürünlerden hangilerini bildiklerini gösteren durum analizi	127

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
<u>No</u>	<u>No</u>
1. Yerel Halk Anket Soruları.....	146
2. Ziyaretçi Anket Soruları.....	148

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma Misi Köyü'nün doğal ve kültürel turizm potansiyellerinin belirlenmesi ve bu potansiyellerin korunarak kullanımına yönelik bilgiler içermektedir. Araştırma kapsamında peyzaj mimarlığı meslek disiplinin ilkeleri doğrultusunda alan için öneriler geliştirilmiştir. Doğal ve kültürel nitelikleriyle ender olan alanların korunması ve turizme kazandırılması konusunda literatüre katkı sağlaması ve diğer yapılacak çalışmalara örnek olması çalışmanın amaçları içinde yer almaktadır.

Misi Köyü geçmişten günümüze kadar doğallığını korumuş bir alandır. Bu nedenle kırsal peyzaj alanları içerisinde önemli bir yere sahiptir. Ancak ilgili literatür tarandığında çalışma alanıyla ilgili bilimsel bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Doğal alanların mevcut durumlarının kayıt altına alınması, yapılan çalışmalarla tanınırlıklarının artırılması, alan kullanımlarının kontrolü ve sürdürülebilir turizm çalışmaları için bu tür çalışmalar önemli olmaktadır. Bu düşünceyle alan, tez için çalışma alanı olarak seçilmiştir.

Doğal ve kültürel peyzaj alanları korunma kullanma olgusuna dayandırılmadığı sürece yok olma olasılıkları artmaktadır. Taşıma kapasitesi, çevre zararları gibi insan odaklı sorunlar günümüzde hayli yoğun yaşanmaktadır. Bu nedenle birçok alan doğallığını kaybetmiştir. Misi Köyü bozulmamış doğal ve kültürel alan zenginliği ile kırsal peyzaj konusunda önemli bir konuma sahiptir. Bu nedenle insanlar için ideal ziyaret alanı olarak görülmektedir. Ancak bu yoğunluğun doğal peyzaj alanlarını ne ölçüde etkilediğinin bilinmesi önem arz etmektedir. Çünkü doğallığını kaybetmeden koruyarak kullanıma uygun hale getirmek ve sürdürülebilir peyzaj alanı oluşturmak ancak peyzaj planlama ilkelerine ve ekolojik kriterlere bağlı kalındığında başarılabilir. Aksi takdirde yanlış kullanımlarla bu tür alanların tahrip olma olasılığı çok fazladır. Misi Köyü'nün kullanılan doğal ve kültürel peyzaj alanlarının koruma kullanma olgusuna uygunluğu, kırsal alan turizm potansiyellerinin belirlenip değerlendirilmesi ve turizm açısından öneriler geliştirilerek bölge potansiyelinin artırılması, araştırmanın önemini oluşturmaktadır. Yapılan bu çalışma sonucunda sorunlu

noktaların belirlenip çözüm üretilmesi bölge halkı ve yerel yöneticiler açısından da yararlı olacaktır.

1.2 Konu İle İlgili Önceki Yapılmış Çalışmalar

Erdoğan (2008) “Gökçeada ve Bozcaada’nın Doğal ve Kültürel Peyzaj Özelliklerinin Belirlenmesi Koruma ve Geliştirme Olanakları” adlı tezinde Gökçeada ve Bozcaada’nın kırsal ve tarımsal turizm faaliyetlerinin artırılması ve sürdürülebilir turizm ağının yaratılmasını vurgulamıştır. Kıyı turizminden ziyade iç kesimlerde de alternatif turizm olanaklarını savunan Erdoğan, önerilen faaliyetlerin aynı zamanda diğer adalara örnek olabileceğini söylemiştir. Çalışma alanındaki doğal ve kültürel özelliklerin korunmasını ve yaşatılmasını, önerilen faaliyetlerin bu özelliklere uygun olması gerektiğini belirtmiştir.

Ecerel (2009) “Beyazır’nda Turizm Gelişimi ve Yerel Ekonomik Kalkınma” adlı çalışmasında yerel ekonomik kalkınma çalışmalarının geniş kapsamlı bir planlama süreci ile bütünleştirilmediğini ve toplumun karakteristik özelliklerini ve uzun vadeli ihtiyaçların dikkate alınmadığını söylemektedir. Planlama süreçlerinin hayata geçirilmesi için paydaşlar ile işbirliği yapılmasını önermektedir. Ecerel’a göre yerel ekonomik kalkınma için yerel yönetimler, toplumsal gruplar, özel sektör gibi farklı paydaşların birlikte hareket etmesi gerekmektedir.

Akdu ve Uydur (2009) “Çiftlik Turizmi, Kırsal, Tarım ve Ekoturizminin Kavramsal Açısından İrdelenmesi” adlı çalışmalarında kırsal turizm, tarım turizmi, çiftlik turizmi, ekoturizm gibi kavramları incelemiştir. Bu çalışma kapsamında çiftlik turizmi üzerinde durulmuş ve bu konuda Türkiye’nin büyük eksikliğinin olduğunu belirtmişlerdir. Ülkemizde bu konu ile ilgili bir devlet yapılanmasının bulunmadığını belirterek, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği’nin başvurusu ile çiftlik turizmi faaliyetlerinin organize edilmeye başlandığını belirtmişlerdir. Ancak ülkemizin potansiyallerinin belirlenmesi ve çiftlik turizmi için daha aktif çalışmalar yapılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Şenkaya Fettahoğlu (2010) “Ayder (Rize) Termal ve Yayla Turizm Koruma ve Turizm Gelişimi Açısından Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında; Ayder (Çamlıhemşin) ve yakın çevresinin doğal ve kültürel değerlerini incelemiştir. Sonuç olarak turizm ve kalkınma konusunda sivil toplum örgütlerinin ve halkın daha aktif olması gerektiğini belirtmiştir.

Ayrıca alan içerisindeki yapılaşmayı eleştiren Fettahoğlu, yapılaşmaların belli bir çizgide ve uyum içinde olması gerektiğini vurgulamıştır. Alanda yapılması düşünülen fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezini destekleyerek, var olan termal yapıların, talepleri karşılamadığını da belirtmiştir.

Güldemir (2011) “Misi Köyü Mutfak Kültürü ve Yemekleri” isimli makalesinde Misi Köyünde özel günlerde (doğum, kız kınası, diş bulguru, sünnet vb), kutsal günlerde (Ramazan ve Kurban Bayramı ve kandiller), neşeli günlerde (Hıdırellez, şenlik vb.), istek-dilek sofraları (Kavacık Sultan, yağmur duası) gibi sofralar kültürleri diğer tüm yeme-içme alışkanlıkları ile ilgili bilgiler vermiştir.

Güner ve Çiftçi’nin (2012) III. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabında yayınlanan “Pütürge İlçesi’nin (Malatya) Kırsal Kalkınma Planlamasına İlişkin Bazı Coğrafi Öneriler” isimli çalışmalarında yazarlar öncelikle Pütürge ilçesinin kırsal kalkınma planlaması açısından mevcut durumunu incelemişlerdir. Bu inceleme sonucunda alan hakkında geniş bir GZTF analizi yapmışlardır ve sonuç olarak farklı öneriler geliştirmişlerdir. Yazarlara göre Pütürge İlçesinin sahip olduğu ekolojik, jeomorfolojik ve tarihsel değerler açısından alan tabiat parkı ilan edilmelidir. Önerilen bu tabiat parkı sınırı Nemrut Milli Parkı sınırına erişmelidir ve bu alanlar tarih-doğa ve köylerde yerel üretimlerin sergilenebileceği doğa-tarım temalı yürüyüş rotaları ve konaklama alanları oluşturulmalıdır. Ayrıca Nemrut Dağı odaklı turizm anlayışı hedeflenmelidir ve ortak bir çerçevede doğal varlıklar ele alınmalıdır. Günümüzde artan seyahat turizmi sayesinde, alana ziyaretçi çekebilmek için “Kommagene destinasyonu” oluşturulmalıdır ve Nemrut Dağı üzerinden Adıyaman-Malatya birleştirilmelidir. Turizmin gelişmesi konusunda halkın, yerel yönetimlerin ve ilçe dışında yaşayan yatırımcıların bir arada olduğu ortak planlar üretilmelidir. Alan içinde turistler için çeşitli el sanatları ve gıda ürünleri üretilmelidir. Organik tarım uygulanarak ilçenin marka ürünü olan bal ve süt ürünleri turizmde kullanılmalıdır. Terkedilen araziler tekrar üretime kazandırılmalıdır.

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan (2012) “Peyzaj Planlama: Konya İli, Bozkır-Seydişehir-Ahırılı-Yalılıyük İlçeleri ve Suğla Gölü Mevkii Peyzaj Yönetimi, Koruma ve Planlama Projesi” adlı çalışmanın amacı; farklı ölçeklerde oluşturulan peyzaj sınıflandırma yönetimini takip ederek, alana yönelik peyzaj karakter tiplerinin belirlenmesi, peyzaj fonksiyonlarından yola

ıkılarak, peyzaj ekolojisini koruyarak sektörel peyzaj politikalarının da tanımlandığı ülkemizdeki ilk resmi peyzaj planının oluşturulması ve bunun uygulanmasındaki peyzaj yönetim biçiminin ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda ilk adım peyzaj planlamaya ilişkin hedeflerin belirlenmesidir. Daha sonra veri toplama ve araştırma bölümünde çalışma alanı hakkında doğal ve kültürel peyzaj elemanlarına ait veriler toplanmıştır. Bu veriler doğrultusunda alana ilişkin sorunlar belirlenmiştir. Alan için peyzaj analizi “Peyzaj Karakter Tipi Analizi”, “Peyzaj Fonksiyon Analizi” ve “Görsel Peyzaj Analizi olarak üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu analizler sonunda peyzaj gelişim stratejileri belirlenmiş ve peyzaj planına ulaşılmıştır. Son olarak da peyzaj yönetim modeli oluşturulmuştur. Tüm bu çalışma sonunda oluşturulan önerilerden bazıları şunlardır:

- Araştırma dahilinde yapılan haritalar, yapılacak planlamalar ve uygulamalar için karar vericilere önemli katkılar sunacaktır.
- Proje kapsamında oluşturulan peyzaj planı ve peyzaj planlama yaklaşımları, alanların kullanımının belirlenmesinde öncül olacaktır.
- Peyzaj karakter tipleri ile ilgili farklı bölgelerde projeler yürütülmeli ve ulusal peyzaj atlası oluşturulmalıdır.
- Peyzaj karakter tiplerine bağlı olarak alt ölçeklerde belirlenecek (iklim, jeoloji vb. kriterlerle oluşturulan) peyzaj birimlerinin temel alındığı alt ölçekli peyzaj planlama çalışmaları kırsal ve kentsel bölgelerde uygulanması sağlanmalıdır.

Harbalıoğlu ve arkadaşları (2013) tarafından “Kilis İlinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Sosyo-Ekonomik Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi” alışması yapılmıştır. Bu alışmada Kilis ilinin SWOT analizi yapılarak bazı öneriler geliştirilmiştir. Yazarlara göre yapılacak olan uygulamalar için yerel yönetimler, yerel halk, niversite ve özel sektör işbirliği içerisinde olmalıdır. Konaklamanın yetersiz olduğunu vurgulayan yazarlar ev pansiyonculuğunu ermektedir. Halkın turizm kapsamında yetersiz olduğu belirtilirken, yerel halka eğitim ve tanıtım ile pazarlama faaliyetlerine öncelik verilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Kırsal turizm planlarının tüm yıl boyunca uygulanabilir olmasına dikkat edilmeli ve il hakkında yapılan projelerin desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Bergama Belediyesi liderliğinde, Baykal ve arkadaşları (2013) tarafından hazırlanan “Sürdürülebilir Turizm Yaklaşımıyla Dikili ve Bergama’yı Bütünleştirme Potansiyeli” adlı

çalışmada, Dikili'nin ve Bergama'nın turizm potansiyelleri, doğal, kültürel ve hizmet unsurları incelenmiştir. Daha sonra Dikili ve Bergama'nın bütünleşme potansiyelleri ortaya konularak, Dikili ve Bergama'nın yerel halklarına toplam 1356 anket yapılmıştır. Sonuç olarak, Dikili ve Bergama'nın turizm alanlarını geliştirmek, Dikili ve Bergama'nın yeni turizm alanlarında yeni turizm türlerini uygulayarak her iki ilçenin çekiciliğinin artırmak, turistlerin kalış süresini uzatmak, turistleri iki ilçeye dağıtarak turizm gelirlerini artırmak, turizmin 12 ay yapılabilmesini sağlamak, altyapı sorunlarını gidermek, hizmet kalitesini artırmak, yerel girişimciliği canlandırmak, turizm yatırımcılarını alana çekeceebilmek, turizm piyasasında rekabet oluşturmak, ilçelerin farkındalıklarını yükseltmek doğal ve kültürel değerler için koruma bilincini geliştirmek, turizm yeniliklerini her iki alana daha kolay uygulayabilmek, sürdürülebilir turizmi mümkün kılmak gibi nedenlerden dolayı birleştirilmesini önermektedirler.

Karacaoğlu ve Yıldırım (2013) tarafından 2. Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumunda yayınlanan “Adana İlinin Ekoturizm Potansiyeli: Ekoturizm Faaliyetleri Yapılamama Nedenleri ve Çözüm Önerileri” adlı çalışma kapsamında Adana İlinin ekoturizm potansiyelleri belirlenmiş ve alanın doğal kaynakları incelenmiştir. Daha sonra Adana'da ekoturizm faaliyetleri yapılacak potansiyel destinasyonlar belirlenmiş, ekoturizm faaliyetlerinin yapılamama nedenleri incelenmiş ve ekoturizm yapılabilmesi için çözüm yolları aranmıştır. Araştırma dahilinde 15 kişi ile görüşülmüştür ve sorulara verilen cevaplar analiz edilmiştir. Sonuç olarak büyük çoğunluk ile ekoturizm yapılabilecek en önemli destinasyonun Aladağlar Milli Parkı sınırları içerisinde kalan alanların olduğuna karar verilmiştir. Bunun yanı sıra Yedi Göller ve Hacer ormanları da gezi parkuru olarak kullanıma uygun olduğu belirlenmiştir. Aladağlar'da bulunan Demirkazık Zirvesinin profesyonel dağcılık amacıyla kullanıma açılacağı da çalışma sonunda ortaya çıkan öneriler arasındadır. Ekoturizm açısından diğer önemli destinasyonların lagünler olduğunu belirten Karacaoğlu ve Yıldırım, Karataş ilçesinde bulunan Ağyatan, Akyatan, Tuzla Lagünleri ile Yumurtalık ilçesinde bulunan Yumurtalık Lagünlerinin tamamının uluslararası öneme sahip olan kuş türlerinin yaşam alanı olduğunu vurgulamışlardır. Bunların dışında bölgede bulunan ırmaklar, şelaleler, Göksu Irmağı'nda rafting, Kapı Kanyonu, doğa yürüyüşü alanları, Körkün Kanyonu ve içindeki endemik bitkiler, Temmuz ayında alana gelen 50-60 tür kelebek ve tarihi değerler de ekoturizm kapsamında değerlendirilecek alanlar arasında yer aldığı belirtilmiştir. Geliştirilen öneriler arasında ise Adana İli'nin ekoturizm potansiyelinin tanıtılması, kapasitelerin zorlanmadan, doğal değerlerin yok olmadan, altyapı çalışmalarının

yapılması, turizm sektörü paydaşlarının birlikte hareket etmesi, dağ ve doğa rehberliği için sertifikalı program geliştirilmesi, alternatif turizm çeşitleri ile 12 aylık turizm yapılanması sayılabilmektedir.

Özşahin ve Kaymaz (2014) tarafından hazırlanan “Amik Ovası’nın Tarım (Agro) Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yaklaşımla İncelenmesi” adlı çalışmada yazarlar Amik Ovası’nın tarım turizmine uygunluğundan bahsetmişlerdir ve öneriler geliştirmişlerdir. Özşahin ve Kaymaz’a göre, Amik Ovası tarım turizmi ve turizmin gelişmesi için bir plan ve bu plana dayalı projelerin hazırlanması gerekmektedir. Tarım turizmi için kullanılacak yerlerin tespit edilmesi ve turizm için iyileştirme çalışmalarının yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Tarım turizmi için yeme-içme, alışveriş ve konaklama mekanlarının oluşturulmasını ve turistler için tarım turizmi çerçevesinde her mevsime özgü etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Tarım turizmi kapsamında yerel halka eğitimler verilmeli diyen Özşahin ve Kaymaz, tarım turizmi konusunda yerel birleşmeye gidilerek yapılacak tüm planlama ve çalışmalara yerel halkın dahil edilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Çalışma ve uygulamalar tamamlandıktan sonra ise Amik Ovasının, etkili bir şekilde tanıtılmasının ve pazarlanmasının da gerekliliğini belirtmişlerdir.

Mil ve Denk (2016) tarafından Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisinde yayınlanan “Erzurum Oltu İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Yerel Halkın Turizm Algılamaları” adlı çalışma kapsamında yazarlar Oltu İlçesinin kırsal turizm potansiyelini değerlendirmişler ve yerel halkın turistik faaliyetlere ilişkin görüşlerini saptamaya çalışmışlardır. Bu konu üzerine 326 kişi ile anket yapılmış ve anket sonuçlarına göre de öneriler geliştirip halkın çekincelerini ortaya koymuşlardır. Kırsal turizmin faaliyetlerinin kendi ekonomilerine katkı sağlayacağını düşünen yerel halk, oluşacak yoğunluk ve trafiklerin ise sorun çıkaracağı konusunda endişeli olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca Mil ve Denk’in daha önce yayınlanan “Erzurum Mutfağı Yöresel Ürünlerin Otel Restoran Menülerinde Kullanım Düzeyi: Palandöken Örneği (2015)” isimli çalışmalarında belirttikleri yöresel ürünlerin yörenin tanıtımı ve yöre halkına ek gelir sağlaması ve bölgede yaşayan bireylerin istihdam oranının artırılması bakımından önemli bir kaynak olduğu vurgulanmıştır. Hem Oltu taşı işletmeciliği hem de Oltu cağ kebabının bölgede turizm hareketliliğine yol açacak unsurlar olarak kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Şen (2016), "Bornova ve Yakın Çevresinin Rekreasyon Coğrafyası" isimli lisans tezinde, Bornova ve yakın çevresini incelemiş ve turizm değerleri hakkında bilgi vermiştir. Şen'in çalışmasına göre son dönemlerde rekreasyon alanlarına olan ihtiyaçların artması, çalışmaların hızlanmasını beraberinde getirmiştir. Şen'e göre Bornova ve yakın çevresinde rekreasyonel kullanıma yönelik alanların bulunmasına rağmen, bu alanlar etkili ve sağlıklı rekreasyonel imkanlar sunmamaktadır. Bu konu ile ilgili olarak geliştirdiği öneriler arasında, rekreasyon alanlarının iyi bir planlama ihtiyacı olduğunu, artan nüfus ile kişi başına düşen yeşil alan miktarının hesaplanarak bu alanlarda uygulanması gerektiğini, hizmetlerin yeterliliğinin sağlanmasını, alanlarda yeme-içme faaliyetlerinin yanı sıra sportif faaliyetlerin de bulunması gerektiğini, kullanım sürelerinin 12 aylık olması gerektiğini, günlük olarak eğlenme imkanlarının çoğaltılarak tüm günün farklı etkinlikler ile geçirilmesi gerektiğini, çeşitli kullanımlara uygun parkların, spor tesislerinin, kültürel tesislerin, günübirlik tesislerin ve doğa ile uyumlu alanların yaratılması gerektiğini belirtmişlerdir.

İlhan ve arkadaşları (2017) tarafından hazırlanan "Cehennem Deresi Kanyonu'nun (Ardanuç, Artvin) Ekoturizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi ve Planlama Önerileri" isimli çalışmada, araştırmacılar Cehennem Deresi Kanyonu'nun ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve bu potansiyelin değerlendirilmesi için çalışmalar üretilmiştir. Farklı kaynaklardan yararlanarak alan hakkında SWOT analizi yapmışlardır. Ayrıca Cehennem Deresi Kanyonu ve yakın çevresi ekoturizm aktivitelerine yönelik uygun alanlar, birkaç günlük tur rotaları ve günübirlik tur rotası haritaları oluşturmuşlardır. Yöre halkıyla görüşülerek, kamu kurum ve kuruluşlarından da elde edilen bilgilerle çalışmalar yürütmüşlerdir. Sonuç olarak da bazı öneriler sunmuşlardır; Öncelikli olarak Ardanuç İlçesi ve Cehennem Deresi Kanyonu'nun, koruma/sit alanı olması gerektiğini ve Ardanuç eko ve kanyon turizm merkezi ilan edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Daha önce yapılan çalışmalara da dikkat edilmesi gerektiğini savunan yazarlar, yapılaşma çalışmalarının uzmanların denetimi ve gözetiminde yapılması gerektiğini önermişlerdir. Alan içi turizm faaliyetleri geliştirilirken öncelikle altyapı çalışmalarına dikkat edilmesi gerektiğini belirten yazarlar, alanın sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj yapılarının korunmasına ve endemik bitkiler ile yaban hayatının korunmasına dikkat çekmişlerdir. Alanın küçük turlar ile bireysel turizm faaliyetlerine uygunluğu bu çalışma ile belirtilmiş ve yapılacak çalışmalarda bu konuya dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Kömürcü ve arkadaşları (2018) tarafından hazırlanan “Yerel Kültürel Festivallerde Katılımcı Deneyimleri: Manisa Mesir Macunu Festivali Örneği” adlı çalışma dahilinde yazarlar, yerel etkinliklere katılanların katılım amaçlarını, beklentilerini ve beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığını belirtmek için yüz yüze mülakatlar gerçekleştirmişlerdir. Bunun sonucunda insanların monoton hayatlarını canlandırmak için böyle etkinliklere katıldığı gözlemlenmiştir. Festivalin duyurulması için kullanılan yöntemlerin ağızdan ağıza, afişler, broşürler, billboardlar, basın kuruluşları, yerel yayınlar ve teknoloji ile sosyal medya olduğu tespit edilerek festival reklamının yapılmasının önemi vurgulanmıştır. Kişilerin festivale katılma amacının unutulmaya yüz tutmuş kültürel değerlere sahip çıkma, yeni fikirlerin oluşması için fırsat bulma gibi nedenler olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların festivallerden beklentileri arasında ise yörenin tanıtımı, tanıtım faaliyetlerinin artırılması, tarihi değerlere sahip çıkılması, toplumsal ve turistik olarak yöreye katkı sağlaması, etkinliğin devamlılığının sağlanması, etkinlik alanının düzenli olması, kadınlara ve derneklere önem verilmesi gibi unsurlar belirlenmiştir. Katılımcılar tarafından gösterilen olumsuzluklar ise erkinliğin çok kalabalık olması, hijyen koşullarının yetersizliği, düzensizlik, stand yetersizliği, hırsızlık, taciz, ulaşım sıkıntıları, yetersiz yan faaliyetler, etkinliğin fazla ticarileştirilmesi, yapılan tanıtımların yetersizliği nedeniyle ekonomik ve turistik anlamda festivalin beklentileri karşılamaması, toplumsal bilinçsizlik gibi unsurlar olduğu belirlenmiştir.

Cinnioğlu ve Demirdelen (2018) tarafından hazırlanan “Kare Kodların (QR Code) Restoran İşletmelerinde Kullanımının Belirlenmesi: İstanbul Örneği” adlı çalışma dahilinde yazarlar toplamda 8 farklı birinci sınıf restoran yöneticisi ile görüşmüş, bu yöneticilere yöneltilen sorular ile restoranlarında kare kod uygulaması hakkında bilgi almışlardır. Araştırma sonucuna göre; kare kod uygulamasının, müşteri memnuniyetini sağlamak, müşterilere daha farklı ve daha kaliteli hizmet sunmak ve rakip işletmelere göre fark yaratmak nedeniyle kullanılmakta olduğu belirlenmiştir. Kare kodların kullanım alanlarını ise genellikle menüler ve restoranların web siteleri oluşturmaktadır. Menülerdeki kullanım amacı daha çok menüde sunulan yiyecek ve içeceklerle ilgili bilgi vermektedir. Web sitelerindeki kullanım amaçları restoranların konumu, ulaşımı ya da restoranla ilgili genel bilgilerin verilmesi, bunun yanında reklam ve tanıtım faaliyetlerini yerine getirmektir. Restoran işletmelerinde kare kod kullanımının en büyük avantajı müşteri memnuniyetini sağlamak iken dezavantajları arasında zaman, maliyet, kare kod kullanımının her müşteri tarafından bilinmemesi, her müşterinin akıllı cep telefonuna sahip olmaması gibi olgular sayılabilmektedir. Tüm

bunların yanında restoranlarda kare kod uygulaması farklı alanlarda da kullanımına yönelik öneriler geliştirilmiştir. Bunlardan bazıları şu şekildedir: Restoran işletmeleri müşterilerine, kare kod uygulamasıyla restoranın tüm bölümlerini kapsayan (dış kısım, bahçe, mutfak, bar vb. alanlar) sanal bir gezinti yaptırılabilir. Aynı zamanda kare kod uygulaması direk olarak mutfağa bağlı bir kameraya dahil edilerek müşterilere farklı bir deneyim yaşatılabilir. Kare kod uygulamasını okutan ya da bu uygulama sayesinde yorum yapan müşterilere farklı promosyonlar (ücretsiz içecek, bir sonraki yemekte indirim vb.) sunulabilir. Kare kod uygulaması restoran otomasyonuna entegre edilerek, siparişlerin kare kodlar aracılığıyla verilmesi ya da banka veri tabanıyla direk bağlantı kurularak ödemelerin bu yolla gerçekleştirilmesi sağlanabilir. Kare kodlar kullanılarak restoranda istenilen uygun masaya rezervasyon yaptırılabilir. Kare kodlar aracılığıyla restoranda o güne özel sunulan yiyecek ya da içecek teklifleri sunulabilir. Müşteriler tarafından verilen sipariş sürecinden sonra müşterilerin bekleme esnasında daha güzel vakit geçirmelerini sağlayabilecek bir takım kare kod uygulamaları (restoranla ilgili kısa sorular ya da menüdeki yiyeceklerin mutfağına yönelik sorular gibi) yapılabilir.

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1 Doğal Peyzaj Kavramı

Doğal peyzaj, doğada zaman içerisinde var olan insan etkisinin olmadığı materyal ve özellikler ile doğal hayatın oluşturduğu bir birleşimdir. İnsan etkisine çok az açık olan, hatta hiçbir etkiye uğramamış ve doğa koşullarının etkisiyle oluşmuş özgün alanlardır. Doğal peyzaj, sürekli dinamiktir. Bu peyzajı meydana getiren öğeler, form, norm, doku ve renk içinde devamlı hareket ve olgunlaşma halindedir (Uslu vd., 2011).

Doğal peyzajın oluşması üç ana etkene bağlıdır: Bunlar;

- Arazi ve arazi morfolojisi: Alanın en az hareketli kısmı olan zemin, durağan yapısı ile peyzajın bazını veya formunu oluşturur.
- Atmosfer veya atmosfer olayları: Hava, ışık, gölge, bulut, sis, sıcaklık, yağmur, illüzyon ve yansımalarla doğal peyzajı zenginleştirir.
- Flora (doğal bitki örtüsü) ve fauna (doğal hayvan varlığı): Sürekli değişme ve olgunlaşma içindedir. Sürekli bir dinamik içerisinde bulunan bitki örtüsü ve hayvan varlığı doğal peyzajın hareketli öğeleridir (Uslu vd., 2011).

Doğal peyzajın özel çeşitleri olarak dağ, orman, sulak alanlar, çayır-mera, step, kumul ve sahil peyzajından, kış ve bahar peyzajından bahsetmek mümkündür (Uslu vd., 2011).

Doğal dış kuvvetler, genellikle peyzaja kötü etkiler bırakır. Buna karşılık, peyzaj unsurları arasındaki yardımlaşma, bu kötü etkileri yok ederek, peyzaj tablosunun dengesini korumaya olanak sağlamaktadır (Uslu vd., 2011).

Doğal peyzaj her alanda görülebilir. Meralar, çayırlar, deniz ve okyanus oluşumları, toprak oluşumları, step alanları vb. yerlerde doğal peyzaj örnekleri yaygın bulunur. Doğal peyzaj, insanın doğaya müdahalesinin henüz başlamadığı peyzaj alanlarıdır. Topografya, iklim, toprak, jeomorfoloji, hidromorfoloji, flora ve fauna gibi fiziki unsurlar doğal peyzajı oluşturur (TMMOB, 2008).

İnsan etkisinin görülmediği peyzajda, arazi, toprak, hava, su, bitki örtüsü ve hayvanlar bir arada ekolojik bir denge oluşturmaktadır. Yani canlı ve cansız doğada bulunan bütün eleman bu oluşumun parçasıdır. O nedenle doğal peyzajdan eksilen küçük bir parça bile, bütünün içindeki yokluğunu hemen bize hissettirir. Doğal peyzaj, başta insan olmak üzere, tüm canlıların varlığını korumada, yaşantısını sürdürmede çok önemli rolü olan bir materyal kaynağı ve estetik örneklerini bünyesinde toplayan güzel manzaralar dokusudur (Gül, 2000).

Doğal peyzaj, arazi ile iklim şartlarının çeşitlilikleri ile biçimlenir. Dünya üzerinde oluşmuş farklı arazi ve iklim şartlarının ortaya koyduğu sayısız doğal peyzaj örnekleri görmek mümkündür. Arazi, hareketsiz olarak kabul edilen durağan yapısı ile doğal peyzajın ana materyalini oluşturur. Yani peyzajın bazını ve fonunu teşkil eder. Arazinin sahip olduğu bitki örtüsü ile formları, normları ve renkleriyle peyzaja sınırsız zenginlik sağlar. Orman, maki, step, çöl, savan, preri, tundra, Alp rejyonu, vejetasyon örtüsünün, şekillenmiş büyük ekolojik birlikleridir. Bunlar içinde ağaçlar ve ormanlar başlı başına bir peyzaj ganimetleridir. İklim ise arazideki çeşitlilikleri meydana getiren doğal etkenlerin en önemlisidir (Gül, 2000).

Doğal peyzaj, oluşum kaynaklarının özelliklerine göre alt tiplere ayrılabilir. Dağ peyzajı, deniz peyzajı, göl peyzajı, çöl peyzajı, doğal orman peyzajı vb. daha ayrıntılı ayırım yapılmak istendiğinde bunların içinde de farklı tiplere ayırım yapmak mümkündür (Gül, 2000).

2.2 Kültürel Peyzaj Kavramı

Kültürel peyzaj, insan etkisiyle oluşmuş alanlardır. İnsanın doğal peyzajı kendi istek ve arzuları doğrultusunda değiştirmiş halidir. Genelde insanlar peyzaj alanlarının eksik olduğu veya yetersiz kaldığı alanlarda kültürel peyzaj ortamları oluşturur. Kültürel peyzaj alanları insanların yararına yapılmış ve dinlenme/eğlenme olanaklarını çoğaltmak amacıyla tasarlanan alanlardır. Kısaca, insanların doğal peyzaj alanlarını, kendi faaliyetleri için şekillendirmesi, onu değişikliğe uğratması ve kendi karakterini yansıtacak şekilde işlemesi ile kültürel peyzaj ortaya çıkmıştır.

Kültürel peyzajlar doğal ve insan etkisinin de dahil olduğu tüm öğeleri içermektedir. İnsan ve doğanın ortak çalışması ve ürünüdür. Yani var olan doğal çevre ile içinde farklı kültür ve uygarlıkların eklendiği kültürel ve yapısal öğeler bütünüdür. Tüm peyzaj alanlarında kültürel öğeler bulunmaktadır. Kültürel peyzajların bileşenleri insan, doğal çevre ve insanın

tasarladığı peyzajlardır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)'nun tanımına göre ise kültürel peyzaj alanları beşer ve doğa tarafından ortaklaşa oluşturulmuş alanlardır. Yani doğa ve insanın ortak yapıtları; doğa ve insanın birlikte ürettiği çevrelerdir. Kültürel peyzaj alanları sahip oldukları doğal çevre özellikleri, çevre kaynakları ve yerel olanaklar kapsamında biyolojik çeşitliliğin devamına katkı sağlayan alanlardır (Uslu vd., 2013).

Kültürel peyzajlar insanların doğayı ve çevreyi kendi istekleri doğrultusundan kullanma şekilleri olarak ortaya çıkmaktadır. UNESCO'nun tanımına göre kültürel peyzaj alanları;

- Bilinçli olarak belli bir istek ve amaç doğrultusunda insanlar tarafından tasarlanan mekanlar; yani daha önce hiç dokunulmamış bir alanın tasarlanmış olan halidir.
- Organik olarak gelişim yaşamış peyzaj alanları; yani değişim ve dönüşümünü tamamlamış daha önce bir gelişimin olduğu alanlarda yani zaten biçimlendirilmiş doğada gerçekleştirilen peyzaj yenileme ve tasarımlarının gerçekleştirildiği alanlar ile eski uygarlıkların da izlerini taşıyan alanlar. Bu alanlar kendi kültürlerinin gerektirdiği yapılanmaları da içeren kentler, yerleşim, köprü vb. alanlar.
- Birleşik kültürel peyzaj elemanlarını içeren alanlar ki bu alanlar doğal elemanları ile dini, geleneksel, sosyal, kültürel, sanatsal nitelik taşıyan; yardımcı kültür elemanları içeren insanın doğaya atıfta bulunduğu alanlar olarak üç grupta sınıflandırılmaktadır (Uslu vd., 2013).

Bir mekanın, çevrenin kültürel peyzaj olabilmesi için mutlaka mevcut doğal çevreye insan etkisi olması, insan eli ile oluşturulmuş; kültürünün izleri olabilecek öğelerin bulunması gerekmektedir (Uslu vd., 2013).

2.3 Turizm Kavramı

“Turizm insanların daimi ikamet ettikleri çalıştıkları ve her zamanki temel gereksinimlerini karşıladıkları alanlar dışında, yerleşmek ve ekonomik olarak gelir elde etmemek koşuluyla dinlenme, eğlenme, merak, spor, sağlık, kültür deneyim kazanma, akraba ziyareti, kongre ve seminerlere katılma, dini gereklerini yerine getirme vb. nedenlerle kişisel veya toplu olarak yaptıkları seyahatlerden ve gittikleri yerlerde en az bir gece konaklama yaparak turizm

işletmelerinin hizmetlerini takip etmelerinden ortaya çıkan bir ilişkiler bütünüdür” (Morgül, 2006).

İnsanların değişik yerleri ve kültürleri tanımak, doğal güzellikleri görmek, dinlenmek, eğlenmek yaşam şartları haline gelmiştir. Bu nedenle son yıllarda turizm sektörüyle ciddi anlamda büyük kazanç sağlanmıştır. İnsanlar ellerinde bulundurdıkları internet ve teknoloji aletleri vasıtasıyla farklı yerleri görmüşler ve bu durum insanlarda o yerleri tanıyıp görme hevesi yaratmıştır. Bu nedenle son yıllarda özellikle ülkemizde iç turizm yaygınlaşmıştır.

Turizm kültürel, tarihsel ve doğal potansiyele sahip ülkelerin sermaye oluşturması açısından önemli bir yer tutmaktadır. Turizm ülke ekonomisine ve istihdama katkı sağlarken kişiler arasında da yakınlık ve dostluk duygularının gelişmesine yol açmaktadır (Morgül, 2006).

Turizm genel anlamda iki çeşittir. İç turizm ülkedeki yurttaşların aynı ülkede şehir değiştirerek yaptıkları turizm faaliyetidir. Yaşanılan ülkenin farklı coğraflarını tanımak, farklı kültürlerine şahit olmak, ülkenin doğal güzelliklerinin bilincinde olmak amacıyla iç turizm, farklı ulaşım olanaklarının yoğunlaşmasıyla daha kolay ve çekici hale gelmiştir. Dış turizm ise yurt dışına yapılan gezilerdir. Bu bağlamda farklı çekici unsurları ve güvenlik, temizlik gibi olanaklara sahip ülkeler turizm faaliyetleri açısından şanslıdır.

İnsanlar farklı nedenlerle seyahat edebilir, turizme katkı sağlayabilirler. Dinlenme, eğlenme, sağlık turizmi, iş için yapılan seyahatler, politik seyahatler ve inanç turizmi bu nedenler arasında sayılabilir. Son yıllarda yoğun şehirleşme ve yaşam streslerinden dolayı insanlar doğayla iç içe olabilecekleri stres atmaya yönelik ve dinlenme imkanları sağlayan turizm faaliyetlerini tercih ederler. Bu nedenle kırsal turizm ve doğa turizmi yaygınlık kazanmıştır. Turizm sektörü, ulaşım, barınma, yeme, içme ve tanıtım gibi pek çok farklı etkinlikleri içerir. Dünyadaki bir çok ülke için turizm diğer ülkelerle alışveriş ve Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) için ciddi bir gelir kaynağıdır. Turizm gelir ve iş olanağı oluşturma özelliği ile ekonomik, insanların dinlenme ihtiyacını karşılayan ve farklı kültürleri biraraya getiren özelliği ile sosyo-kültürel, meydana getirdiği kaynak kullanımları ile de doğayı etkileyen bir faaliyettir (Morgül, 2006).

Turizmde bir hareket, yolculuk ve gezme kavramı vardır. Gezmek, yolculuk yapmak öncelikle para harcamayı gerektirir. Gidilen yerde bir gece dahi olsa belirli süreli konaklama

söz konusudur. Turist gezmek istediği yerlere giderken, tarihi ve turistik yerleri görerek, hediyelik eşya satın alarak, yörenin kendine has yeme-içme kültürünü tadarak, doğal güzelliklerinin de farkına varacaktır. Tüm bunlara istinaden turizm farklı olarak da tanımlanabilir:

Tanımdan yola çıkarsak turizm özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

- Turizm için yaşanılan yerden farklı bir yere gidilmesi gerekir,
- Turizm için en az bir gece konaklama şarttır,
- Turizm işletmelerinin sunduğu imkanlardan yararlanılması gerekmektedir,
- Para kazanma amacı güdülmemelidir,
- Yerleşme amacı olmadan konaklamalar tamamlanıp yaşanılan yere geri dönmek gerekir (Morgül, 2006).

2.3.1 Turizmin Amacı ve Önemi

Turizm farklı yerler ve farklı kültürler görmek, yeni insanlar tanımak, akrabaları ziyaret etmek, dini görevleri yerine getirmek, iş görüşmeleri, dinlenmek, eğlenmek ve gezmek amacıyla kâr beklentisi güdülmeksizin yapılan konaklamalı seyahatlerdir. İnsanlar yoğun iş temposu ve şehirlerin gürültüsünden sıkılıp turizm bölgelerinde kendilerine iyi gelecek aktivitelerde bulunarak stresten uzaklaşmak ister. Bu amaçla turizm bölgeleri ve turizm aktiviteleri özellikle yılın belli dönemlerinde çok ziyaretçi ağırlar (Çakır ve Sandalcılar, 2018).

Turizm ülkelerin kalkınmasında ve ekonomik gelir elde etmesinde önemli bir rol oynar. Çeşitli sektörler turizmden gelir elde eder (Çakır ve Sandalcılar, 2018).

Turizm, çok taraflı etkinliklerden oluşan karma ürün/hizmet tipinde bir olgudur. Turizm birçok ekonomik, kültürel, doğal alt sektörleri kullanırken diğer birçok faaliyetin de girdisini teşkil etmektedir. Doğal olarak girdi ve çıktı yönünden etkileri maksimum olan bir aktivite alanıdır. Bu özelliği itibarıyla turizm, insanların amaçları farklı olsa da çağdaş bir tüketim türü olduğu açıktır. Bunun yanında, turizm ülkelere, mekanlara ve otuzu aşkın sektöre sağladığı ekonomik katkı, özellikle gelişmekte olan ülkelere/bölgelerde bir reklam ve gelir kaynağı olarak bakılmasına yol açmıştır (Çakır ve Sandalcılar, 2018).

2.3.2 Turizmin Tarihçesi

İnsanlar, sürekli ikamet ettikleri yerlerden belirli sürelerle ayrılarak farklı ülke veya bölgelere gitmekte ve bu alanlarda gezip-görme, dinlenme, eğlenme, öğrenme gibi psikolojik ve sosyo-kültürel gereksinimlerini karşılamaktadırlar. Ekonomik anlamda önemli gelir sağlayan ve turizm olarak isimlendirilen bu aktiviteler bütünü, günümüz medeniyetlerinin temel bir özelliğini oluşturmaktadır (Uçkun, 2004). Turizm, Latince “tornus” kelimesinden üremekte ve insanların bir olgu etrafında dönme hareketini ifade etmektedir. Buradan da İngilizce, Fransızca ve Almanca gibi yaygın dünya dillerine “tour” biçiminde geçmiştir ki insanların dairesel hareket içerisinde bazı önemli yerleri, iş veya eğlence amacıyla gezip geri dönmelerini ifade etmektedir (Ağaoğlu, 1991).

Çeşitli tanımları bulunan turizm faaliyetini yapan kişiye ise turist denilmektedir. Turistin temel özellikleri ise şu şekildedir;

- Turist, turizmin yönünü belirleyen birey ve turizm aktivitelerinin belirleyicisidir.
- Turist, sürekli yerleşme amacı güdülmeden din, ailevi ilişki, sağlık, eğlenme, dinlenme veya boş zamanlarını değerlendirme gibi gelir beklentisi olmayan nedenlerle seyahat eden insandır.
- Bilimsel, idari, diplomatik, dini, sportif amaçlar veya bu çeşit toplantılara katılmak amacıyla seyahat edenler de turist olarak kabul edilir.
- Turist, asıl amacı psikolojik rahatlama olan, seyahati boyunca ekonomik anlamda tüketici sınıfına giren, normal düzeyde maddi güce sahip ve belirli bir zamanı olan kişidir.
- Bir ülkeye çalışma, yerleşme, uzun süreli eğitim gibi amaçlarla gidenler ve alan üzerinden transit geçen yolcular turist sayılmamaktadır. En az bir gece geceleme gerçekleştirmiş gününbirlikçiler ise turist olarak kabul edilir (Yağcı, 2003).

Turizm etkinliklerinin miladı, yazıyı, parayı ve tekerleği ilk bulan ve kullanan Sümerlere yani MÖ. 4000 yıllarına kadar ulaşabilir. Finikelilerin de bu anlamda ilk gezginler olduğu söylenebilir. Yine MÖ. 3000 yıllarında piramitler ve tapınaklar nedeniyle Mısır, gezginlerin ilgisini en çok cezbeden mekânlardan biri olmuştur. Eski Mısır ve Babil krallığında, bu gezen kişiler için yolların güvenliği sağlanarak, konaklama ve dinlenme amacıyla hanların

ve bahçelerin inşa edildiği bilinmektedir (Barutçugil, 1984). Eski çağlarda milletlerin ticaret amacı ile ülkeleri veya komşu alanları ziyaret etmesi de bir turizm etkinliği olarak nitelendirilmektedir. O dönemlerde karayollarının kullanışlı ve bol sayıda olmaması, uzun seyahatlerin deniz yolu ile yapılmasını sağlamıştır (Doğanay, 2001). Ayrıca antik Yunanlılarda olimpiyatlar, yolculuk durumlarını ortaya çıkarmış ve olimpiyatlara gidenler, kasabalarda konaklayarak turizmin liderliğini yapmışlardır (Bayer, 1992). MS. 395 yılından İstanbul'un fethedilmesine kadar olan zamanda ise, zevk, eğlence ve sağlık turizmi alanlarında duraklama başlamış bunun yanı sıra büyük yayılma gösteren Hristiyanlık ve Müslümanlığa bağlı olarak din turizmi artış göstermiştir (Acuner, 2006). Bundan dolayı özellikle ilk çağlarda turizmin genel olarak maddi, inanç, sağlık ve spor olarak başlıca dört ana grupta gerçekleştiği anlaşılmıştır. Ortaçağın en ünlü gezginlerinden biri olan Marco Polo, İran ve Afganistan'dan geçerek Pamir Yaylasına, oradan da Gobi Çölünü aşarak Çin'e ulaşmış, buradan Java, Sumatra ve Hindistan'ı gezerek İtalya'ya dönmüştür. Yine aynı dönem gezginlerinden İbn-i Batuta ise, doğum yeri Tanca'dan Mekke'ye defalarca gitmiş, buradan Arabistan'ı Ortadoğu'yu ve Anadolu'yu gezerek Semerkant üzerinden Hindistan'a ulaşmış ve oradan da Seylan ve Sumatra'ya geçmiştir (Barutçugil, 1984). İstanbul'un fetih tarihinden (1453) Fransız ihtilaline kadar (1789) geçen dönemde özellikle Bizans'taki bilgiçlerin Roma'ya sığınmaları ve orada Romalılara Yunancayı öğreterek antik kültüre olan sempatinin yükselmesini sağlamışlar ve böylelikle Roma'daki antik eserlere ilgi artmıştır. Böylelikle Roma'daki antik eserleri görmek için yapılan seyahatler artmıştır (Acuner, 2006). Artan seyahatler sonucunda ekonomik seyahatlerin yanı sıra kültürel amaçlı seyahatlerin de sayısı artmaya başlamıştır. Bu tür seyahatler kültür turizmi olarak sayılabilecek aktivitelerdir (Doğanay, 2001). 1492 yılında Portekizli denizci Vasco de Gama'nın gemi ile Hindistan'a gitmesi, diğer bir Portekizli denizci olan Macellan'ın 1519 yılında başlayan dünya seyahatleri ise, insanların görmedikleri yerleri öğrenmek, bilmek merak etmek amacıyla yapmış oldukları yolculukların ana hatlarını oluşturmuştur (Akat, 2016). Fransız ihtilali ile ortaya çıkan burjuva sınıfı ve zenginler, farklı ülkelere seyahat edip gezmek suretiyle o dönem turizm hareketini etkili şekilde gerçekleştirmişlerdir. Ancak bu dönemde turizm etkinliklerini asıl canlandıran temel unsur, ulaşım alanında yapılmış gelişmeler olmuştur. Buharlı gemi ve lokomotiflerin icadı, takip eden yıllarda araba sanayinin modern gelişmesi turizmin çok etkili bir şekilde ilerlemesine sebep olmuştur. Bu dönemde ilk toplu seyahati, 1841 yılında at yarışını izlemek için 1 şiline, trenle Letter-Loughborough arasında tur düzenleyerek 570 yolcuyu taşıyan ve "organize tur" kavramını ortaya çıkaran Thomas Cook'tur (Bayer, 1992). I. Dünya savaşının sonrasında 1918-1920 yılları arası çağdaş

turizmin miladı olarak kabul edilmektedir. Bu zamanda turizm, otel, motel, ulaşım araçları ve yolları, plajlar, eğlence ve spor alanları, konaklama tesisleri ve tüm olgularıyla tam bir sektör haline gelmiştir (Evliyaoğlu, 1994). Günümüzde ise, teknolojik ilerlemeler, yaşam kalitelerinde ortaya çıkan iyileşmeler, küreselleşmenin beraberinde getirdiği yolculuk özgürlüğü, turizm etkinliklerine katılan insan varlığının hızla artmasına sebep olmuştur (Milne ve Ateljevic, 2001). Bunun bir doğal sonucu olarak da turizm sektörü dünyanın en hızlı gelişen sektörlerinden biri halini almıştır (TOBB, 2003). Dünya Turizm Örgütü 2020 yılında 1600 milyon turistin turizm aktivitelerine katılacağını ve bunu ekonomik sonucunun 2 trilyon Amerikan doları para akışı yaşanacağı tahmin etmektedir. Bu yönden bakıldığında yeni değişimlere sahne olacağı beklenen turizm sektörünün ilerleyen dönemde de en hızlı gelişen sektörlerden biri olacaktır. Zira turizm faaliyetleri içerisinde birçok değişik alanların ortaya çıkmasının yanında, var olan turistik faaliyetlerde de ciddi gelişmeler görülmektedir. Son yıllara kadar turizmin en önemli bölümünü oluşturan “deniz, kum, güneş” üçlemesi yavaş yavaş popülerliğini yitirmekte, özellikle sağlık turizmi başta olmak üzere kültür ve tarih turizmi gelişmekte ve her geçen gün daha fazla talep görmektedir (Aydın ve Kelçeoğlu, 2002).

2.3.3 Turizm Türleri

Günümüzde turizm insan hayatının vazgeçilmezi haline gelmiştir. Turizm her insana uygun farklı türleri içinde barındıran dinamik bir yapıdır. Turizm türleri geniş bir alana yayılabilir. Nitelik bakımından turizm; farklı kültürel etkinliklerin yapıldığı turizm çeşitliliğine örnek verilebilirken yaş grupları veya kişi sayısına bağlı olarakta turizmi çeşitlendirmek mümkündür. Çalışmanın bu aşamasında daha çok nitelik bakımından turizm çeşitlerine yer verilmiştir (URL1, 2019).

Sağlık ve Termal Turizm; 20 dereceden daha yüksek sıcaklığa sahip ve içerisinde epeyce yararlı mineralleri barındıran jeotermal kaynak suların temizlik, dinlenme ve sağlık amaçlarıyla kullanılmasıdır. Termal su kaynakları çevresindeki tesisler, tamamen turizm amaçlı konaklama alanları olabileceği gibi çalışan kadrosu ve bina yapılanması ile sağlık teması ön plana çıkarılarak sağlık turizmi için odaklanabilirler (URL 1, 2019) Ülkemiz sağlık ve termal turizm konusunda zengin yer altı kaynaklarına sahiptir. Bu nedenle termal turizm ve sağlık turizmi ülkemizde oldukça gelişmiştir. Bu termal alanların bazılarında rehabilitasyon hastaneleri bulunmaktadır (URL1, 2019).

Kış Turizmi; Alternatif turizm türlerinden biri olan kış turizmi, yoğun kar yağışı alan ve karın kalma süresinin uzun olduğu eğimli ve genelde yüksek bölgelerde gelişmiş olan turizm türüdür. Bu alanlarda daha çok kayak vb. kış sporları yapılmaktadır. Eğimi yüksek ve kış sporlarına uygun alanlarda kış turizmi tesisleri kurularak o bölgelerde bu turizm türünün gelişmesi sağlanabilir. Ülkemizde son zamanlarda kış turizmi yoğunluk kazanmıştır. Bu nedenle farklı kayak merkezleri, elverişli olan bölgelerde kurulmuştur (URL1, 2019).

Yayla Turizmi; Temiz hava, manzara noktaları ve farklı spor aktivitelerinin bulunduğu yaylalar son zamanlarda alternatif turizm için olanak sunar. İklimsel özellikler, yerel peyzaj karakteri, kırsal ögelerin bulunması, dağcılık, trekking, yamaç paraşütü, doğa gözlemciliği, safari vb. etkinliklere ev sahipliği yapabilen yaylalar turizm için son derece elverişli alanlardır (URL1, 2019).

Mağara Turizmi; Önemli jeolojik oluşumlardan olan mağaralar, tarihi özellikleri nedeniyle insanların her zaman dikkatini çekmiştir. Farklı anakayalardan oluşan mağaralar günümüzde koruma-kullanma olgusuyla turizme kazandırılmıştır (URL1, 2019).

Kongre Turizmi; Giderek artan toplantı ve kongrelerin yarattığı turizm türü olan kongre turizmi sayesinde insanlar iş için gittikleri yerlerde seyahat ve konaklama olanakları ile gittikleri bölge için maddi kazanç oluştururlar. Kongre turizmi farklı, insanların dikkatini çekecek yerlerde planlanarak o bölgedeki turizm faaliyetlerinin canlanmasına neden olur (URL1, 2019).

Yat Turizmi; Denizi bulunan ve yat kullanımı için elverişli rüzgar koşullarına, koylara sahip alanlarda insanların deniz yolculuğu ile farklı mekanlarla tanışmasına olarak sağlayan turizm türüdür. Yat turizminde insanlar farklı körfezlerde, denizlerde rüzgara yelken açarak farklı tabiat alanlarını görebilme imkanlarına sahip olurlar. Ülkemiz bu konuda üç tarafı denizlerle çevrili olduğu için şanslı konumdadır. Ayrıca ülkemizdeki yat rotalarında farklı arkeolojik ve tarihi alanlar bulunduğu için ziyaretçilerin tercih etme nedeni olmaktadır (URL1, 2019).

İnanç Turizmi; İnsanlar her zaman için bir dine ait olma ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu nedendir ki insanoğlu için dünya üzerinde çok farklı dinler vardır. Her dinin ise kendine özgü bir ibadet biçimi, kutsal saydığı yerler veya objeler olabilir. Bu nedenle insanlar inandıkları dinin savunduğu kutsal alanlara, objelere veya ibadet etmek için farklı mekanlara gitme eğilimi içerisinde. Bu kitlesel inanç hareketleri zamanla alternatif turizm çeşiti olarak inanç turizmini doğurmuştur. İnanç turizmi sayesinde kutsal topraklara yapılan seyahatler sayesinde ülkelerin ekonomilerine katkı sağlamış olmaktadır (URL1, 2019).

Hava Sporları Turizmi; Yamaç paraşütü, yelken kanat, planör, sıcak hava balonu, paraşüt gibi sporlar hava sporları içerisinde sayılmaktadırlar. Bu sporlar için her alan ne yazık ki

elverişli olmamaktadır. Genelde rüzgarın ve çevresel etmenlerin uygun olduğu alanlarda turizm faaliyetlerinin gelişmesi için alternatif turizm çeşitlerinden olan hava sporu turizmi alanları tesis edilmektedir. Bu alanlar meraklıları için yoğunluk oluşturmaktadır. Ülkemizde Akdeniz Bölgesinde yamaç paraşütü için uygun alanlar yoğunluktadır. Ayrıca farklı jeolojik oluşumların bulunduğu alanlar için kuş bakışı izleme imkanları yaratması nedeniyle ülkemizde farklı yerlerde sıcak hava balonu sporu bulunmaktadır (URL1, 2019).

Dağcılık Turizmi; Zengin flora-fauna alanlarını izlemek, doğa yürüyüşleri, trekking yapmak, dağ tırmanışı yapmak vb. amaçlarla oluşan dağ turizmi alternatif turizm çeşitlerindendir. Doğa tutkunu ve maceracı insanlar için cazip gelen bu sporları yapabilmek amacıyla elverişli alanlar tasarlanmaktadır. Ülkemiz bu konuda farklı yükseltiler ve iklimlere sahip olduğu için farklı flora fauna türlerinin gözlemciliği için tercih edilmektedir (URL1, 2019).

Akarsu-Rafting Turizmi; Akarsular üzerinde yapılan seyahatler veya su sporlarını içeren akarsu-rafting turizmi hem adrenalin sağlamakta hem de yaz sıcağından bunalan insanlara serinleme imkanı sunmaktadır. Gidilen turizm mekanlarında imkan varsa eğer bu turizm çeşidi de tercih edilir. Hatta sadece rafting yapmak için insanlar kilometrelerce yol katetmektedirler. Ülkemiz zengin akarsuları nedeniyle bu turizm türünde de fazlaca olanak sağlamaktadır (URL1, 2019).

Su Altı Dalış Turizmi; Su altı zenginliklerini görmek amacıyla bu konuda eğitimini tamamlamış eğitmenlerle gerekli ekipmanların sağlanarak dalış yapmak önemli turizm çeşitlerindedir. Çünkü dalış turizminde su altı yaşamını inceleme imkanı doğar. İnsanlar gizemli şeyleri hep merak etmişlerdir ve su altları zengin, farklı ve dikkat çekici canlı türlerine ev sahipliği yapmaktadır. Bu eşsiz deneyimi çoğu insan tatmak ister. Özellikle renkli canlı türlerinin barındığı ve berrak sulara sahip denizlerin bulunduğu ülkeler bu turizmde başı çekmektedir. Ülkemizde ise son yıllarda dalış turizminin önemi artmıştır ve imkanlar çoğaltılmıştır (URL1, 2019).

2.4 Rekreasyon Kavramı

Rekreasyon kavram halinde günümüzde birçok yerde sıkça kullanılan sözcüklerden biri haline gelmiştir. Hatta birçok insan boş zaman ve rekreasyon kelimesini bir diğerrinin yerine kullanmaktadır. Fakat, bu iki kavram birbirini ile ilişkili olsa da farklı anlamlar taşırlar (Karaküçük ve Gürbüz, 2007). Rekreasyon birden fazla anlamın yüklendiği ve içeriğine çok çeşitli aktivitelerin alındığı, oldukça sık kullanılan bir kavramdır. Simmons (2000)'a göre,

rekreasyon kişiyi dinamikleştiren eğlenceli ve sosyal bir eylem olarak kabul edilebilir. Ancak hangi faaliyetlerin rekreasyon olduğuna dair belirli bir fikir yoktur (Brey ve Lehto, 2007).

Rekreasyon sözcük anlamında birçok rekreasyon tanımı, oyun oynamayı ve rekreasyonu bir kabul etse de, bazıları ise ayrı kavramlar olduğunu belirtmekte ve rekreasyonun bir yetişkin etkinliği oyunun ise bir ocuk etkinliği olduğunu belirtmektedir (Torkildsen, 1993). Rekreasyon kavramı, Latince yeniden yaratma yenilenme anlamındaki recreare kelimesinden üretilmiştir. Devam eden yıllarda çeşitli sözlüklerde “maneviyatın ya da ruhun canlandırılması yeniden dünyaya gelme” anlamında ifade edilmiştir. Gerçekte rekreasyon bir tazelenme deneyimi, günlük sıradanlıktan kaçış, yenilenme ve değişime karşılık gelmektedir (Jensen ve Guthrie, 2006). Tanım yapılırken rekreasyonun özellikle canlanmaya ve tazelenmeye etkisi aktarılmıştır. Doğal olarak rekreasyon açıklanırken insanları iş için yenileyen bir etkinlik olarak sınırlandırılmıştır (Torkildsen, 2005).

Türkçe karşılığında genel olarak boş zamanları değerlendirmek için yapılan rekreasyon bireylerin ya da toplumsal grupların boş zamanlarında kendi istekleriyle yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici aktiviteler anlamını barındırmaktadır (Karaküçük, 2008). Parker’a göre rekreasyon, faaliyetlere katılanlara mutluluk, ruhsal doyum, denge ve dinginlik, karakter, rekabet etme gücü, bağımsızlık, fiziksel ve sosyal etkinlik ve entelektüel bakış açısı kazandıran etkinliklerdir (Gl, 2014). Bayer, rekreasyonu; yaşamsal işlevleri canlı tutarak insaları dinlendiren, eğlendiren, mutluluk veren ve farklı uğraşlardan memnuniyet duymasını sağlayan faaliyetleri yapmak veya bu etkinliklere katılarak fiziksel ve ruhsal yenilenme sağlamak olarak açıklanmaktadır (şahbaz ve Altınay, 2015). Literatürde yer alan tanımlamalara dayanarak rekreasyon; bireylerin zorunlu zamanları ve aktiviteleri dışında zihinsel, ruhsal ve fiziksel olarak tazelenmek üzere aktif ya da pasif olarak katıldıkları faaliyetler şeklinde tanımlanabilmektedir.

2.4.1 Rekreasyonun zellikleri

Rekreatif aktiviteler, kişinin yaşamındaki pek çok sıkıntıdan ve kişinin kendisini geliştirmesini sağlayarak, kendisini, çevresi ile ilişkilerini ve sosyo-kültürel harmonisini olumlu yönde etkilemektedir (Tütüncü vd., 2011). Yapılan rekreasyon tanımları ile bağlantılı olarak, rekreasyon etkinliklerinin katılanlara neşe, tatmin, yaratıcılık, ruhsal kondisyon, kapasite ve

denge, karakter, rekabet etme gücü, özgürlük, fiziksel ve daha geniş dünya görüşü kazandırması gerektiği ortaya çıkmaktadır (Hacıoğlu vd., 2009).

Rekreasyonun pek çok araştırmacı (Hazar, 2003; Jensen ve Guthrie, 2006; Karaküçük, 2008; McLean, Hurd ve Rogers, 2008; Hacıoğlu vd., 2009; Sevil, 2012) tarafından kabul edilen bazı genel özelliklerinden söz etmek mümkündür. Buna göre rekreasyonun genel özelliklerini şunlar oluşturmaktadır:

- Rekreasyon aktivitelerinin her yaştaki kişilerin talep ve ilgilerine göre kendi isteğiyle boş zamanlarında yaptıkları ve insanlar üzerindeki olumlu izleri yaş, gelir, meslek, ihtiyaç vb. faktörlere göre değişiklik gösteren aktivitelerdir.
- Rekreasyonel etkinlikler toplumun gelenek ve göreneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi olgularına uygun olarak ve sosyal değerlere uyumlu olarak her türlü açık veya kapalı alanlar ile dört mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.
- Rekreasyon, kendisine uygun aktivitelere katılmasıyla oluşan bir deneyimdir ve haz ve neşe sağlayan çok farklı etkinlikler içerir.
- Rekreasyon bir aktiviteyi gerektirir ve katılan kişiler zamanı, etkinliğin çeşitlerini ve yerini kendileri seçer, bir etkinlik yapılırken, ikinci veya daha fazla etkinliklere de ilgi duyma veya gerçekleştirme olanağı verir.
- Rekreasyonun her bireye göre bir sebebi vardır ve aktivitelerin belirlenmesinde insan istekleri dikkate alınmalıdır.
- Rekreasyon bağımsızlık hissi verir ve kişilerin başarı kazanma, kendini ispatlama, kişiliğini ifadeleme, takdir edilme, toplumsal beğeni kazanma, yeni tecrübeler edinme ihtiyaçlarına yöneliktir.
- Rekreasyon faaliyeti, planlı veya plansız, yetenek sahibi bireylerle veya yetenek sahibi olmayan bireylerle ya organize ya da organize olmamış alanlarda yapılabilir.

Sonuç olarak rekreasyon; boş zamanlarda, araçlı, araçsız, açık veya kapalı alanlarda, kent içi veya kent dışında, bir organizasyon içinde ya da dışında zorunlu olmadan seçilen zevk ve neşe verici her türlü etkinliklerden oluşmaktadır (Karaküçük, 2008).

2.4.2 Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması

Rekreatif faaliyetler çok farklı yöntemlerle pek çok şekillerde sınıflandırılırlar. Alana göre, etkinlik zamanına göre, türüne göre, yapılış biçimine göre; kişisel, bedensel, zihinsel, iyileştirici, amaçlarına göre çoğaltılabilir. Her rekreasyon aktivitenin grubu bireyin bu aktiviteden beklentisine ve dahil olma şekline göre farklılık gösterir. Bu aktiviteler amaçlarına ve fonksiyonlarına bağlı olarak da kümelenebilirler. Dinlenme, kültürel, toplumsal ilişkiler kurmak, sportif, turizm ve sanatsal nedenli yapıyor olabilirler (Mull vd., 1997).

Rekreasyonun gruplandırılmasında, ana prensip, bireyin rekreasyon aktivitelerine katılmasına neden olan amaçlar, istekler ve zevkler olmalıdır (Karaküçük, 2008). Rekreasyon tiplerinin sınıflandırılmasında katılımcıların özellikleri, amaç, alan vb. şartlar rol oynamaktadır. Yapılan bu gruplandırmada atlanmaması gereken husus, yapılan rekreatif faaliyetlerin pek çok gruplamanın içerisinde yer alabileceğidir (Sevil, 2012). Örneğin golf, kayak gibi aktiviteler hem açık mekan rekreasyonu hem de sportif rekreasyon grubunda yer almaktadır (Yüncü, 2013). Bu durum bize rekreasyonun çok yönlü olduğunu göstermektedir. Bu nedenle kesin sınıflandırma yapmak çok zordur (Hazar, 2003).

Tribe, rekreasyonu evde yapılan rekreasyonel aktiviteler, ev dışında yapılan rekreasyonel aktiviteler ve turizm aktivileri olarak üç sınıfta incelemektedir (Tribe, 1995). Hazar, aktivitelere katılım şekli, uygulama alanı, katılımcıların ulusları, yaşları, sayısı ve işlevsel açıdan olmak üzere gruplandırmaktadır (Hazar, 2003). Karaküçük, rekreasyonel aktiviteleri bu tür aktivitelere katılan kişilerin amaçları, talepleri ve zevklerinin farklılaşması sebebiyle sınıflandırmanın da bu bağlamda farklı kategorilerde yapılması gerektiğini belirtmektedir (Karaküçük, 2008).

Tablo 1.1: Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması (Karaküçük, 2008)

Katılım Şekline Göre	Mekana Göre	Milliyete Göre	Katılımcı Sayısına Göre	Fonksiyona Göre
Aktif (Etken) Pasif (Edilgen)	Açık Mekan Kapalı Mekan	Ulusal Uluslararası	Bireysel Grup	Ticari, Estetik, Sosyal, Sağlık, Fiziksel, Sanatsal, Kültürel, Turistik

2.5 Turizm Rekreasyon İlişkisi

Turizm ve rekreasyon genel hatlarıyla kişilerin hayat standardını artırarak, tatmin duygularını etkilemektedir. Böylelikle rekreasyon ile turizm arasında ortak bir yaşam ilişkisi oluşmaktadır. Bu sebeple, rekreasyon ve turizm arasındaki durum ve etkileşimler giderek artan bir ilgiyle inceleme konusu yapılmaktadır (Karaküçük, 2008). Turizmi, rekreasyonu kapsayarak ya da rekreasyonu, turizmin içine alarak yapılan çok sayıda tanımlama, analiz veya değerlendirmelerle karşılaşmak mümkün olmaktadır. Bu tanımlamalar daha çok turizm veya rekreasyona başlıca hangi pencereden bakıldığı ile alakalıdır (Karaküçük ve Akgül, 2016). Rekreasyon ve turizm arasındaki durum özellikle her iki alanında açıklamalarında boş zaman kavramının bulunması ile anlaşılmaktadır. Ayrıca yapılan aktiviteler yönünden turizm ve rekreasyon arasında yine iyi bir ilişkiden söz etmek mümkündür. Turizm eylemlerinin sınırlarını çizmek ve neyin turizm olarak kabul edilip neyin turizm olmadığına karar vermek, bilim insanlarının uzun zamandır tartıştıkları bir durumdur. Turizm tanımlarının pek çoğu; rekreasyon ve boş zaman kavramlarının içinde bulunmaktadır. Bu anlamda turizm; rekreasyon ve boş zaman olguları ile güçlü karakteristik yönler ve teorik hatlar paylaşmaktadır (Swarbrooke vd., 2003). Rekreasyon ve turizm kavramları genellikle aynı rezervleri paylaşmakta, aynı mekanları kullanmakta, benzer uygulayıcıların bütçelerinden yararlanmak için rekabet ederek ve katılımcılarda benzer sosyal ve psikolojik hisler yaratmaktadır (Çetinkaya, 2014). Bununla beraber rekreasyon ve turizm olguları birbirlerinden ayrı ancak birbirleri ile ilişkili kavramlar olarak kabul edilmişlerdir (Brey ve Lehto, 2007). Rekreasyon ve turizm arasında bir ortak yaşam ilişkisinden söz edilmektedir. Turizm dinlenme, neşe amacı taşıyan, boş vakitleri değerlendirme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Rekreasyon olanaklarındaki gelişme o bölgeyi daha cazip yaparak, mekana daha çok turistlerin gelmesi ve bölgenin gelirinin artmasına neden olabilmektedir

(Karaküçük, 2008). Turizm ve rekreasyon ilişkilerini kapsayan çalışmalar irdelendiğinde, rekreasyon alanlarının planlanması ve kararların alınması, inşa edilen yapıların ve rekreasyonel yapılara erişim gibi unsurların yer aldığı görülmektedir (Metin vd, 2013).

2.5.1 Rekreasyon ve Turizm Kavramları Arasındaki Benzerlikler

Rekreasyon ve turizm insanların boş vakitlerinde gerçekleştirdikleri eylemleri içermektedir. Doğal olarak turizm ve rekreasyon aynı türden pek çok aktiviteyi paylaştıkları için birbirleriyle iç içe olmaktadır. Turizm ve rekreasyon arasındaki benzer yönler kısaca şu şekilde açıklanabilir:

- Her iki kavram da, yani gerek turizm gerekse rekreasyon katılımcıların insanların istekleri doğrultusunda oluşmuştur.
- Her iki etkinlikte de katılım isteklilik temeline dayalıdır ve zorlama yoktur.
- Her iki kavramda hareket veya duygu içeren bir eylem içerir.
- Her iki etkinlikte boş vakitlerde yapılır.
- Her yaştaki ve sosyal statüdeki kişilerin katılımı bulunmaktadır.
- Her iki etkinlik de tekli veya toplu olarak yapılabilir.
- Turistlerin ve rekreasyonistlerin katıldığı faaliyetler göz önüne alındığında her iki grubunda çoğu zaman aynı etkinliği uyguladığı görülür.
- Hem rekreasyon hem de turizm daimi bir etkinlik değildir, her ikisi de çoğunlukla değişen ekonomik durumlara, modalara, geleneklere, sosyo-politik şartlara, eğitim ve hükümet politikalarına, tanıtım hareketlerine bağlı olarak gelişir ve değişir.
- Çevreyi geliştirmek, milli mirası korumak ve yapılandırmak için sarfedilen çabalar, turizm ve rekreasyona katkı sağlar.
- Yerel rekreasyon için yüksek kaliteli olanaklar, genelde turizme olan ilgili yükseltir ve geceleme ve diğer hizmetler için istek oluşturur.
- Bir bölge veya ülkedeki bireylerin rekreasyona yönlendirilmesi, turistik rekreasyonun böylelikle iç turizmin ilerlemesini sağlar (Karaküçük, 2008).

2.5.2 Rekreasyon ve Turizm Kavramları Arasındaki Farklılıklar

Birbiri ile yakın ve iç içe geçmiş olgular olan turizm ve rekreasyon arasında bazı temel değişkenlikler bulunmaktadır. Rekreasyon daha kısa zamanlı, turizm ise daha uzun zamanlı

boş vakitlerin kullanılması biçiminde gerçekleştirilmektedir. Turizm, kişinin onu elde edebilmesi için ikamet edilen yerden ayrılmayı gerektirir ve ana unsur konaklamadır, ancak rekreasyonel faaliyetlerde böyle bir şart bulunmamaktadır. Rekreasyon etkinliklerinin turizmden ayıran temel aktivite grubunu kent dışı açık mekan aktiviteleri oluşturmaktadır. Outdoor faaliyet yapan rekreasyonistler tek günlük veya birkaç gün süren aktivitelerde genellikle turistlerin aksine gittiği yerde konaklama ve benzeri bir ürün veya hizmet satın almaz (Karaküçük ve Akgül, 2016). Arz ve talep yönünden incelendiğinde de turizm ve rekreasyon eylemleri arasında değişkenlikler göze çarpmaktadır. Turizm olgusu bir ülkenin bütününe kapsarken, rekreasyon alanlarında genellikle o alanın nüfusuna yöneliktir. Bu durumda rekreasyonel aktivitelere katılanlar yaşadıkları yerlerden uygun mesafelere yerleştirilmiş olan olanak ve çekicilerle sınırlandırılmışlardır. Bu yönden rekreasyon daha çok yerel olarak değerlendirilir (Öztürk, 2018).

Turizmde rezervler ağırlıklı olarak değişik dönemleri içeren sezonlarda kullanılırken, rekreasyonda kaynakların kullanımında bir süreklilik vardır ve kısa tatil dönemleri ile özellikle hafta sonlarında yoğunluk görülür. Hizmet alımı yönünden turizmde ağırlıklı olarak ulusal ve uluslararası olarak kurulmuş olan ticari kaynaklar kullanılırken, rekreasyon faaliyetlerinde hizmete erişim daha çok bireyseldir. Turizm maliyetli ve zaman harcama yönünden geniş çaplı satın alma durumudur. Turizmde para harcama öncelikliyen rekreasyon eylemlerinde hizmet sunumu kamu yönlü ve ücretsizdir (Öztürk, 2018).

Mieczkowski, (1990); turizm ve rekreasyon arasındaki değişkenlikleri şu biçimde açıklamaktadır:

- Turizm, sadece boş vakitlerle ilgili değil ayrıca çalışma zamanı ile de alakalıdır. Fakat rekreasyon, tamamen boş vakitlerde ortaya çıkar.
- Turizmde rekreasyondan ayrı olarak, tüketicilerin yaşadıkları alanın dışına çıkmaları, geçici yer değiştirmeleri gerekmektedir.
- Turizm ve rekreasyon sadece anlamsal olarak değil aynı zamanda uygulamada da değişkenlikler göstermektedirler. Rekreasyonel materyallerin satın alımı, turizm için ayrılmış kaynakla birlikte aile bütçesinde uyumsuzluk yaratabilir.
- Turizm (ve turizm endüstrisi) net olarak ticari açıdan ekonomi ile aynı anlamı ifade etmektedir. Rekreasyonun da ekonomik izleri vardır, ancak rekreasyon kaynakları özellikle devlet, sosyal kurumlar, işverenler vb. yönünden ücretsiz olarak verildiğinde rekreasyonun ticari yönleri daha zayıftır.

- Rekreasyonun turizmden ayrı diğerk bir yanı, zamanla gelişim elde edilmesini gerektiren aktivitelerin ve hobilerin merkezinde yer almasıdır.

2.6 Kırsal Turizm Kavramı

Ülkemizde ve dünyada, turistik alışkanlıklar, turistik merak ve öngörüler; kişilerin sosyal çevre, ekonomik durum ve eğitim seviyeleriyle bağlantılı olarak zaman zaman farklılıklar göstermiştir. Bu süreçte, gelişmiş teknolojilerle tesis edilmiş olan turistik yapılar, konukların rutin konaklama, eğlence, yeme-içme, spor ihtiyaçlarını karşılamıştır. Tarihsel süreçte, kitlelerin, bu tür alışlagelmiş turistik davranışlarının yerini, metropol yaşamı ve iş stresinden uzaklaşarak, daha sakin, huzurlu, mütevazı ortamları arama düşüncesinin almaya başladığı görülmektedir (Aydın, 2012). Turistik faaliyetler, doğanın bir parçası, temel taşlarından biri olan insan kavramıyla bütünleşir ve doğal yaşamın öğelerinden biri olan insan unsuru, bu faaliyetlerde belirleyicidir (Lane, 2009).

Kırsal turizm, kökenleri, 18. yüzyıl sonlarında gelişmeye başlayan romantizm hareketine kadar uzanan ve 19. yüzyılda da ilerleme kaydeden bir olgudur. Romantizm, “doğal hayat” sloganını üne kavuşturan entelektüel bir kavram olarak bilinmektedir. Bu kavram, William Wordsworth’un doğa şiirlerinde işlenmiş, Beethoven’ın müziğinde, Casper David Friedrich’in manzara tablolarında, Henry David Thoreau’nun ve Ralph Waldo Emerson’un eserlerinde de yer bularak, doğa resimlerinde, halk geleneklerinde ve mitlerde rağbet gören bir konu olmuştur (Lane, 2009). Bu zamanlarda bazı demir hattı firmaları da yatırımlar yaparak gelişmekte olan kırsal turizme hizmet vermiş ve kentsel mekanlarda yaşayanların kırsal mekanlara daha rahat kavuşabilmelerini sağlamayı amaçlamışlardır. 1970’lerden sonraki kırsal turizm biraz daha değişmiş ve kırsal turizme katkı yapan turist sayısında büyük artış yaşanmıştır (Aydın, 2012).

Kırsal turizm tanımı, bu kavrama algısal yönden bakıldığında orantılı olarak, kişiden kişiye değişkenlik göstermektedir. İç ve dış literatürden örneklerle bazı kırsal turizm tanımları şu şekilde sıralanabilir:

Kırsal yörelerin sosyo-ekonomik ilerlemesi içerisinde kilit bir birleşen olarak görülen kırsal turizm, “kırsal alanda sürdürülebilir işletmelerle birlikte turist aktiviteleri” olarak tanımlanmaktadır (Ayaz vd., 2012).

Kırsal turizm olgusu, yöreden yöreye farklı anlamlar içerebilmektedir (Darau vd., 2010).

Dünya Turizm Örgütü'ne göre kırsal turizm, bilinen alışıldık turizmden ve yoğun turizm faaliyetlerinin olduğu mekanlardan uzakta, kırsal alan ve ev sahibi kişilerle, anlamlı ve gerçek bir yolda birbirini etkilemeyi isteyen kişiler tarafından gerçekleştirilen turizm türü olarak tanımlanmaktadır (Uygur ve Akdu, 2009).

Kırsal turizm faaliyetleri; yürümek, tırmanmak, macera için yapılan aktiviteler, yaban hayatta yapılan aktiviteler, kanoculuk, rafting, kır kayağı, kar pabuçlarıyla yapılan geziler, yoğunluğu düşük iniş kayağı, dış ortamlarda kuş gözlemciliği, fotoğrafçılık gibi doğa inceleme gezileri, avlanmak, bisiklet sürmek/bisiklet turları, ata binmek, peyzaj seyretmek, kırsal miras etütleri yapmak, küçük kasaba/köy turları yapmak, kırsal ortam gerektiren dinlenme amaçlı tatiller, küçük çaplı konvansiyonlar/konferanslar, kırsal festivaller, oltayla balık tutmak ve doğal ortam gerektiren sporlar olarak sınıflandırılmaktadır (Uygur ve Akdu, 2009).

Kırsal turizm olgusu ile tarımsal turizm (ekoturizm), yeşil turizm, doğa turizmi gibi başka kavramların birbirleri için sık sık kullanılmaktadır. Bu kırsal turizmin çiftlik turizmi gibi kendine has aktiviteler veya mekanlar ile bazı anlarda eş olduğu anlamına gelirken aynı kavram, başka durumlarda, turizmin ilerlemesi ve tanıtımı konusundaki daha kapsamlı yaklaşımı açıklamanın aracı olarak sıkça kullanılmaktadır (Uygur ve Akdu, 2009).

Kırsal turizm, kırsal yerlerde bireylerin eğlenme, dinlenme ve boş vakitlerini değerlendirme nedeniyle ayrılmış ve düzenlenmiş mekan ve yapıtların görünümüdür. Piknik ve kamp yerleri, plajlar, motel, otel ve tatil köyleri kırsal turizm içerisine girmektedir. Bu mekanlar ve yapıların planlı bir planlama ile doğayla harmoni içinde, doğa ile bir bütünlük oluşturmaları gerekmektedir (Koç ve Şahin, 1999).

Dünyada “Kırsal Turizm” olgusunda algılanan konular çiftlik turizmi (farm tourism), köy turizmi (village tourism), yayla turizmi (highland tourism), tarımsal turizm (agro-tourism), ekoturizm (ecotourism), av turizmi (hunting tourism), mağara turizmi (cave tourism) ve açık hava doğa sporları gibi farklı adlarla anlatıldığı görülmektedir. Kırsal turizmde ana amaç bir köy, çiftlik veya bir dağ evinde geceleterek, kırsal kültürle birlikte olmak, kaynaşmak ve bir

zaman geçirmektir. Kırsal turizm; genellikle serbest zaman geçirme, rekreasyon ve çok az iş amaçlı, aynı ülke ya da farklı ülkelerin şehirli insanların kırsal mekanları kullanımını içermektedir (Memlük ve Mikaeili, 2013).

Kırsal turizm, şehir merkezinde hayatlarını sürdüren insanların sürekli ikamet ettikleri alanlardan kilometrelerce farklı yerde olarak, turistin dinlenme ihtiyacını karşılaması, farklı turizm türleri ve tarımla kolay uyuşması bakımından pek çok ülkede geliştirilmeye çalışılan bir turizm biçimi haline gelmiştir (Fleischer ve Tchetchik, 2005).

Gelişen turizm olgusunun ve farklılık gösteren kırsal imkanların bir sonucu olarak ortaya çıkan kırsal turizm, geleneksel kültürleri ve yaşam tiplerini ve özelliklerinin korunması sebebiyle, kırsal alanları tercih etmelerine böylelikle de, kırsal yörelerin gelişmesine ve kalkınmasına katkıda bulunmaktadır (Avcıkurt ve Köroğlu, 2008).

Ülkemizde ve dünyada günümüz yaşam koşulları ve günlük hayatlar stres altında geçmektedir. Buna bağlı olarak insanların dinlenmeye ve şehir yaşamından uzaklaşmaya ihtiyacı olmaktadır. Genellikle istenilen sessiz sakin ve huzurlu bir ortamdır. Farklı rekreatif etkinlikleri bünyesinde barındıran kırsal turizm alanları bu arayış için ortaya çıkmış ve insanların tercih merkezi haline gelmişlerdir. Genelde şehir merkezlerinin dışında küçük köy ve kasabalar kırsal turizm alanı olarak değerlendirilmektedir. Planlı doğa yaklaşımları ve koruma kullanma dengesiyle oluşturulan bu kırsal turizm alanları doğaya zarar vermeden ve taşıma kapasitesini aşmadan insanların hizmetine sunulmaktadır (Aydın, 2012).

2.6.1 Dünyada Kırsal Turizm ve Örnekleri

Kırsal turizm bütünüyle yeni bir olgu değildir. 19. yüzyılda ilerleyen ve büyüyen sanayi kentlerinin stresine ve çaresizliğine tepki olarak kırsal alanda turizm aktiviteleri gelişmeye başlamıştır. Hatta bazı yazarlar kırsal alanların romantikliğinden eserlerinde bahsetmişlerdir. Bu zamanlarda bazı demiryolu şirketleri de yatırımlar yaparak bu gelişmekte olan turizm çeşidine yardımcı olmuş ve kentsel mekanlarda yaşayanların kırsal alana daha rahat gidebilmelerini sağlamışlardır. Özellikle Alpler ve Amerikan ve Kanada Rockies dağları yapılan demiryolu yatırımları ile kırsal turizmin ilk öncüleri sayılabilir (Lane, 1994).

1970'lerin devamında kırsal turizm biraz daha değişmiş ve kırsal turizme katılan turist sayısında büyük artış yaşanmıştır. Bugün Amerikan nüfusunun %70'i kırsal turizme dahil olmaktadır. OECD ülkelerinde de sayılar küçük oranlarda değişse de kişilerin büyük bir kısmı kırsal turizme katılmaktadır. Özellikle kişisel araç sahipliğindeki artış kişilerin kırsal alana ulaşmasında sadece demiryolu seçeneğini kaldırmış ve ilerlemesine katkı sağlamıştır (Lane, 1994).

Dünyada pek çok ülkenin milli turizm yönetimi kırsal turizmin önemli ve ilerleyen bir sektör olduğunu kabullenmesine karşın özellikle kırsal turizmle ilgili istatistiki veri toplayan ülkelerin sayısının azlığından dolayı kırsal turizmin sayısal boyutları ile ilgili verilere ulaşmak oldukça zordur (Lane, 1994).

Avrupalı turistlerin kırsal kesimde vakit geçirmeyi tercih etmesinin sebeplerinin başında doğal mekanların çekiciliği ve bozulmamış mekanlar olmaları, geçmişten izler bulundurmaları ve sıcak ilişkilerin kurulabilmesi gelmektedir. İyi eğitim almış, kültürlü, yüksek gelir grubunda yer alan bireyler tatillerini birkaç gruba ayırmakta, değişik mekanlarda ve değişik turizm çeşitlerine katılarak geçirmektedir. Bu kişilerin tatilerinde kırsal turizme ayrılan vakit her geçen gün artmaktadır (Soykan, 2000).

Günümüzde kırsal yerleşimlerdeki ekonomik faaliyetlerin azalması, tarım sektörünün içerisinde bulunduğu tazelenme süreci, kırsal sanayinin işlevini yitirmesi, kırsal tarafın kente göç vererek nüfusunun yitirilmesi gibi sebeplerle birçok batı ülkesinde turizm, kırsal yerleşimlerin ekonomik ve sosyal açıdan yeniden yapılandırılması için alternatif bir kalkınma stratejisi olarak değerlendirilmektedir (Aydın, 2012).

Örneğin Doğu Avrupa'da geçtiğimiz on yılda yaşanan olaylar, çabuk bir kırsal işsizliği oluşturmuş ve turizm, kırsal mekanlarda ekonomik ilerlemeyi canlandıracak bir etken, geri kalmış yörelerin yaşayabilmesi için bir araç ve kırsal yerel toplumun yaşam standartlarını geliştirecek bir etkinlik olarak belirlenmiştir (Briedenhann ve Wickens, 2004).

Yukarıda da anlatıldığı gibi, Avrupalılar kırsal turizmi, kırsal ilerleme bazında, hatta bazı bölgelerin kalkınmasında yol gösterici bir güç olarak düşündükleri için çok geniş çaplı bir gruplaşmayla kırsal turizmi yönetmekte, çeşitli ulusal ve uluslararası vakıflar altında birleşmektedirler. Bunlardan biri olan Uluslararası Kırsallık-Çevre Kalkınma Derneği

(International Rural and Ecological Development Association: R.E.D.) alanında tarım-çevre-turizm adına sınırlar ötesi kişilerle ortaklaşa seminerler düzenlemektedir (Ahipaşaoğlu ve Çeltek, 2006).

2.6.1.1 Alpes de Haute Provence-Fransa

Fransa'da köy evleri ilk kez, 1951 yılında Alpes de-Haute Provence yöresinde turizme açılmış, yazın iki ayı süresinde köylülerin turistleri ağırlaması sağlanarak, kırsal turizm net olarak başlamıştır. 1955 yılında devlet desteğinin başlamasıyla kırsal turizmde üçlü bir amaç gözetilmiştir:

- Yeşil turizmi ilerletmek ve geliştirmek,
- Yöre halkına ek gelir sağlayarak iç göçü önlemek,
- Yöre halkının tarihsel mirasını restore ederek korumak.

Fransa'da nın güneyinde yer alan Alpes de-Haute Provence Bölgesi bir çok köyü içene olarak geniş bir kırsal turizm imkanı sunmaktadır. Her gün farklı etkinliklerin yer aldığı alanda insanlar bütün vakitlerini en iyi şekilde değerlendirmesi amaçlanmıştır. Farklı rotalar, gezinti alanları, etkinlikler ve Fransa'nın eski ruhunun işlendiği kafeler insanların kullanımına sunulmuştur. Alanın doğal görünümünün bozulmasına izin vermeyecek şekilde gezinti yolları patikalardan oluşmuş, yapaylıktan oldukça kaçınılmıştır (URL2, 2019).

Alpes de-Haute Provence Bölgesinde yer alan Gorges du Verdon Avrupa'nın en büyük kanyonudur. Verdon Nehrinin yıllarca aşındırarak yaptığı kanyon ziyaretçilere görkemli manzaralar ve farklı etkinlikler sunmaktadır (Şekil 2.1) (URL2, 2019).

Şekil 2.1: Gorges du Verdon – Drone (URL2, 2019)

Castillon du Verdon Gölü, Verdon'un ilk barajıdır. 1924 yılında çalışmalara başlanmış ve savaştan sonra tamamlanmıştır. Yeşil dağların ortasında 500 hektarlık bir alanda bulunmaktadır ve gölün güney kesiminde Deniz Kuvvetlerine ayrılan bir alan bulunmaktadır. Bu alan içerisine turist girmesi yasaktır. Ayrıca tarımsal sulama için kullanılan baraj turistlerin ilgisini pek çekmemektedir. Yine de farklı etkinliklerin yapılması engellenmemiştir. Kano, rüzgar sörfü, pedallı bot, su yürüyüşü, su kayağı ve çevresinde birçok yürüyüş parkuru bulunmaktadır (URL2, 2019).

Quinson Köyü Alpes de Haute bölgesinde 3 barajı içerisinde bulunduran küçük bir köydür. Quinson, Sainte Croix ve Esparron gölleri bu bölgede yer alır. Verdon geçitleri, Valensole platosu, su sporları, peyzaj severler, yürüyüş severler ve dağcılar için farklı etkinlikleri bir arada bulundurur. Ayrıca Prehistorya Müzesi ortaçağ köyünün keşfi için güzel bir fırsat oluşturmaktadır (URL3, 2019).

1970 yılında başlayan ve uzun yıllar süren çalışmalardan sonra, Alpes de Haute Provence bölümündeki Sainte-Croix barajı, Fransa'da bölgedeki ikinci yapay gölü oluşturmak için Verdon sularını elinde tutmaktadır. Sainte Croix barajı 2200 hektar alana, 12 km ortalama uzunluk ve 2 km ortalama genişliğe yayılıyor. 767 milyon m³'lük bu muazzam rezervuar elektrik enerji üretim sistemine sahip ve Akdeniz kıyısındaki büyük şehirlerin sularının beslenmesini, Provence tarım alanlarının sulanmasını sağlamaktadır. Ayrıca göl içerisinde su sporları meraklıları için her yıl dünyanın dört bir yanından binlerce turist çekmektedir. Ancak bu baraj yapılması için yaklaşık 30 çiftlik ve bir köy yok edilmiştir. Gölün kıyısında daha sonra yeni bir köy inşa edilmiş ve yolların da eski kullanımını sağlayabilmek için 2 köprü oluşturulmuştur (Şekil 2.2) (URL2, 2019).

Şekil 2.2: Sainte Croix du Verdon (URL2, 2019)

Quinson Gölü 160 hektarlık bir alana sahip olup 11 km uzunluğundadır. Dar ve zor geçitler bulunan göl içerisinde yüzmek yasaktır. Hafif eğimli bazı alanları manzara açısından etkili olduğu için kamp yeri olarak çok uygundur. Güneyinde bulunan Montagnac-Montpezat ve Saint Laurent du Verdon köylerinin yakınına erişebilen geçitler de dahil olmak üzere muhteşem manzaralar sunmaktadır (Şekil 2.3) (URL2, 2019).

Denizcilik faaliyetlerinden rüzgar sörfü, deniz bisikleti, kano-kayak gibi bir çok etkinliğin uygulanmasına izin verir. Elektrikli tekne kiralama harici motorlu bir araç baraj içerisinde bulunmamaktadır. Tarihi olarak eski Quinson kalıntıları ve eski mağaralar bu alanda bulunmaktadır. Seramik atölyesi, demirden heykeltraşçılık alanda el işleri açısından ilgi çeker (URL4, 2019).

Şekil 2.3: Quinson Gölü (URL2, 2019)

328 hektarlık alana sahip Esparron Gölü, birçok koyları, kayalıkları, turkuaz suları ve geçitleri ile en vahşi Verdon'lardan biridir. Gölü oluşturan iki büyük havza Marsilya, Toulon ve Aix-en-Provence dahil olmak üzere 116 belediyeye evsel ve tarımsal su sağlayabilir (Şekil 2.4). Gölün kenarında, kayanın üzerinde yer alan Esparron de Verdon köyü, vadinin ve gölün nefes kesen manzalarını sunmaktadır. Yakında Greoux-les-Bains ve Moustiers-Sainte-Marie gibi şehirlerin bulunduğu Verdon'u keşfetmek için ideal bir başlangıç noktasıdır. Gölün etrafına kurulan tesisler, kürek teknesi, kürek çekme, yelken, kano, elektrikli tekne ve yüzme gibi su aktivitelerinin uygulanmasını sağlar (URL2, 2019).

Şekil 2.4: Esparron Gölü (URL2, 2019)

Tüm bu Verdon göllerinin yanı sıra Alpes de Haute Provence bölgesinde ayrıca uçsuz bucaksız lavanta bahçeleri bulunmaktadır. Bu lavanta bahçelerinde yabani lavanta ve kültür lavantası olarak iki tür lavanta bulunmaktadır. Birbirinden ayırt etmek biraz zordur ancak yabani lavanta biraz daha büyük olur. Lavantaları incelemek için alanda lavanta gezi yolları, lavanta bayramı, lavanta festivali, lavanta şöleni ve lavanta fuarı isimleriyle Temmuz-Ağustos aylarında farklı etkinlikler oluşturulmuştur (Şekil 2.5) (URL2, 2019).

Şekil 2.5: Alpes de Haute – Lavanta bahçeleri (URL2, 2019)

Allos Gölü, Mercantour Ulusal Parkı'nın içerisinde deniz seviyesinden 2228 m yükseklikte bulunan Avrupa'nın en büyük doğal gölüdür. Dağların tepesinde bu buzul gölü 123 hektardır fazladır. Bu biyoçeşitlilik rezervuarında kahverengi alabalık ve Kuzey Kutbu karakteristikleri ve çevredeki dağ meralarında bir sürü fauna görülmektedir (Şekil 2.6) (URL2, 2019).

Şekil 2.6: Allos Gölü (URL2, 2019)

Col de la Bonette, bisiklet, motosiklet ya da arabayla gezilebilecek bir rotadır. Bu rota yamaçlarda bulunarak alanın güzelliğini tepeden görme imkanı sunmaktadır. Ayrıca rota üzerinde kampçılık amacıyla konaklama alanları bulunmaktadır (URL2, 2019).

Sisteron Kalesi, Provence ve Daupine sınırında, Durance vadisinin üstünde yer almakta ve etrafındaki 150 km'lik manzaraya bakan, Haute Provence'daki en çarpıcı simge yapı olarak anılmaktadır. Tarihsel anıt olarak listelenen Kale, on hektarlık bir alana yapılan sekiz yüzyıllık mimari ve tarihi gelişime tanıklık etmiştir. Ağuston 1944'te kentin bombalanması ile büyük zarar gören kale restore edilerek farklı etkinliklere ev sahibi olmaktadır. 6 farklı dil ile gelen

ziyaretçilere gezi sırasında kale tarihini anlatan bir ses sistemi geliştirilmiştir (Şekil 2.7) (URL5, 2019).

Şekil 2.7: Sisteron Kalesi (URL5, 2019)

Napolyon yolu, kayaların egemen olduğu bir köy olan Castellane, su sporları ve yürüyüş cenneti Gorges du Verdon'u içine alır. Konaklama imkanı olarak açık hava etkinliklerinin bulunduğu Senez ve Barreme köyleri bu yol üzerindedir. Sisteron Kalesi de bu rotaya dahildir. Ayrıca daha farklı mekan ve etkinlikleri tek bir rotada buluşturan Napolyon Yolu 325 km'lik bir uzunluğa sahiptir (URL2, 2019).

Serre-Ponçon Gölü, 1955 yılında baraj inşa edilmiş ve 1960 yılında göl olarak anılmaya başlamıştır. Hidroelektrik santralinin yanı sıra farklı etkinlikler ile kullanılmaya başlanmıştır. 780 m yükseklikteki bu baraj çevresinde 2000 m'nin üzerinde tepeler bulunmaktadır. Denetlenen plajlar ile yüzme etkinliğine açık bir göldür. Spor aktiviteleri olarak yelken, kürek çekme, su kayağı, uçurtma sörfü, wakeboarding, jet ski vb seçenekler bulunmaktadır. Ayrıca göl balık bakımından zengin olması nedeniyle balıkçılık faaliyetleri de yürütülmektedir (Şekil 2.8) (URL2, 2019).

Şekil 2.8: Serre-Ponçon Gölü (Teddy Verneuil)

Esclangon Velodrome UNESCO Jeopark, milyon yıllar önce deniz yataklarının çekilmesi ve Alpler'in oluşması ile meydana gelmiştir. Kusursuz bir sedimantasyon ve deformasyon görünümü ile dikkat çekicidir (Şekil 2.9) (URL2, 2019).

Şekil 2.9: Esclangon Velodrome UNESCO Jeopark (URL2, 2019)

Forcalquier, Alpes de Haute bölgesinde yapılmış bir şehirdir. Sokakları, meydanları gotik tarzı çeşmeleri, evleri, katedral ve şapelleri ile görsel zenginlik sunan bir alandır (URL2, 2019).

Seyne Les Alpes, eskiden Galya kabilelerinin yaşadığına inanılan bir vadidir. Romalıların alana hakimiyeti sonucunda harap olan kasabanın temizlenmesi sonucunda Chardavon'da bir manastır bulunmuştur. On ikinci yüzyılda Latin haçı şeklinde bir anıt empoza eden Nazareth Meryem Ana Kilisesi'nin inşası ortaya çıkmıştır ancak esir ilkesine uymayan Romanesk tarzdan dolayı bu kilise 1842'den beri 'Tarihi Anıt' olarak sınıflandırılmıştır. Seyne Les Alpes

bölgesinde eskiye dayalı çok fazla yapı bulunduğu için bir cazibe merkezi olmuştur. Mimari ve doğal mekanlar arasında; 1988’de yeniden yapılan Nasıralı Meryem Ana Kilisesi (13. yüzyıl), Büyük kule (12. yüzyıl), Vauban Kalesi (17. yüzyıl), İnfazların Tabanı (17. yüzyıl), Dominicans Kilisesi (17. yüzyıl) sayılabilir. Etkinlikler arasında ise; at yarışması, at ve sığır fuarı, el sanatları fuarları, ecomuseum, kale sergileri sayılabilir (Şekil 2.10) (URL2, 2019).

Şekil 2.10: Seyne Les Alpes (URL2, 2019)

Alpes de Haute Provence bölgesinde kayak için bir tesis oluşturulmuştur. Espace Lumiere isimli bölgede kayakseverler sezon boyunca kar keyfi yaşarlar (URL2, 2019).

2.6.1.2 Toskana Vadisi – İtalya

Apenin Dağları’nın batı yanından Tiren Denizi’ne kadar devam eden bölge Toskana Bölgesi’dir. Bu bölgeye bağlı birçok adanın içerisinde en mühimi ve büyüklük açısından İtalya’nın 3. büyük adası olan Elba Adası’dır. Floransa ve Pisa’dan geçen Arno ise bölgenin başlıca akarsuyudur (Şekil 2.11) (URL6, 2019).

Şekil 2.11: Toskana Vadisi (URL6, 2019)

Toskana yarımadası; coğrafi konumu, konaklama mekanları, doğal güzellikleri, manzaraları, sanatsal, kültürel ve tarihsel çekiciliği sayesinde fazlaca turisti ağırlamaktadır. Floransa, Toskana bölgesinin en çok turist çeken şehridir. Özellikle son yıllarda çocuklu ailelere yönelik turizmi yaygınlaştırmak için önemli uygulamalar yapılmaktadır. Kuzeyden başlayarak Apenin Dağları'nın sırtlarına kadar yeşil vadiler uzanmaktadır. Ayrıca zeytin ağaçları ve asmalarla dolu doğal görüntüsü ile bölgenin odağı Volterra'da, eski Etrüsk köklerinin bulunduğu yerleri görmek mümkündür. Toskana "agroturizmi" ile ünlüdür (Şekil 2.12). Toskana'nın kırsal yerlerinde o bölgeye ait şarap, zeytinyağı, ve peynir üretimi yapan, yerel ürünleri ile hazırladıkları sebze ağırlıklı son derece nefis yemekleri sunan ve oda kiralayan çiftlik veya villalara sıkça rastlamak mümkündür. Ayrıca Toskana karaciğer şikâyetlerine iyi gelen şifalı sularıyla da dünyaca ün kazanmıştır (Şekil 2.13) (URL6, 2019).

Şekil 2.12: Toskana'da Agroturizm (URL6, 2019)

Şekil 2.13: Toskana-Saturnia (URL6, 2019)

Toskana Bölgesi tarihi; Romalılar zamanında ele geçirilen bölge, burayı revize eden Etrüsklerin oldu. Etrüskler ilk şehirleri kurmuşlardır. Sonrasında tarım yapmak için tarlaları kullanıp, bitkiler ekip, su kanalları inşa etmişlerdir. Elba demirini ve Amiata civatasını etkili bir biçimde kullanmışlardır. Tiren Denizinin kıyısına ilk limanları yapmışlardır. Daha sonra Romalılar, Etrüsklerin düzenlemelerine devam edip Roma'ya bağlanan uzun yollar inşa edilmiştir (Aurelia, Clodia, Cassia, Flaminia). Toskana İmparatorluğunun birleşmesiyle bölge, Almanlar ve Gotlar tarafından ilk kez işgal edilmiştir. Daha sonra bölgeye barbarlar ve Lombardiya'lılar hükmetmiştir (URL7, 2019).

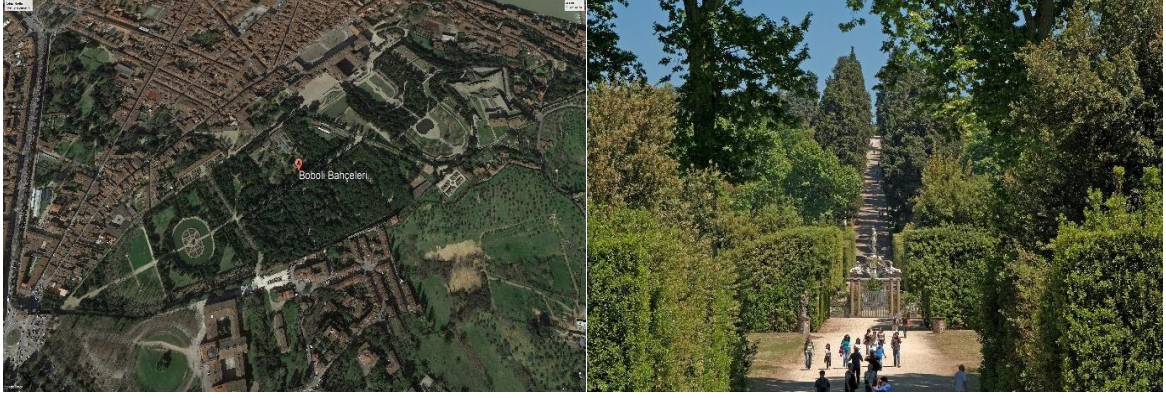
Toskana Bölgesi yaklaşık olarak bütün tarih boyunca liman ve tren yolu ağı, endüstri (Floransa-Prato-Pistoia, Valdarno) ve turistik bir altyapıya sahip bir bölge olmuştur (URL7, 2019).

Toskana Bölgesi'nin gözde kentleri arasında yer alan Floransa, kısa bir ara, eski İtalyan Krallığına başkentlik yapmıştır. Etrafındaki yerleşim alanlarıyla birlikte yaklaşık bir milyona yakın nüfusu olan şehir, içinden geçen Arno Nehri etrafında kurulmuştur (Şekil 2.14). Geçmişte olduğu gibi bugün de İtalya ve Avrupa'nın önemli ticaret alanlarından biridir. Leonardo da Vinci ve Michelangelo bu tarihi şehirde yetişmiş dünyaca ünlü sanatçılardır (URL7, 2019).

Şekil 2.14: Floransa – Arno Nehri (Google Earth)

Floransa, da İtalyan bahçeleri “Giardino di Boboli” görülmeye değerdir (Şekil 2.15) (Şekil 2.16). Ziyaret eden kişiler, Opera del Duomo Müzesi'nde Michelangelo'nun yapmış olduğu ünlü “Pieta”yı görebilirler. Bunların yanında Bergello Müzesi, St. Mark Müzesi, Academy Galerisi ve Stibbert Etnolojik Müzesi görülmesi gereken diğer yerlerdir (URL6, 2019).

Şekil 2.15: Giardino di Boboli (Google Earth)

Şekil 2.16: Giardino di Boboli – Giriş (Adam Durrant)

Siena, Toskana yöresinde denize 322 metrelik sahil şeridi olan ortaçağ mimari yapısıyla, dar sokaklarıyla ve soylu konutları ile dikkat çeker. Ekonomisi tarım ticaretine dayalıdır. Kültürel etkinlikler; üniversiteler, akademik yapı ve seramik, turizmin gelişmesinde önemli etkenlerdir (UR7, 2019).

Ayrıca kentte Siena Üniversitesi Botanik Müzesi ve Bahçesi adında, 2000’den fazla bitki türünün yetiştirildiği yeşil bir vadi bulunmaktadır (Şekil 2.17). Siena Botanik müzesi dev bahçe ve herbaryum özellikleri göstermektedir. İçinde parkı bulunan bahçe, 19. Yy. İtalyan bahçeleri stiline göre tasarlanmıştır ve çoğu nadir veya oldukça önemli birçok türe sahiptir. Ginkgo biloba, bazı köknar türleri, dev sekoyalar ve ardıçlar bu bahçenin bitkilerindendir. 1800’lerin izlerini taşıyan bahçede bal akasyası ve Osage partakalı da bulunmaktadır (URL9, 2019).

Şekil 2.17: Siena Botanik Müzesi – Sukulent Koleksiyonu (URL9, 2019)

Sanatsal yapılarının yanında Toskana Bölgesi Argentario Ulusal Parkı ve Elba Adası gibi olağanüstü doğal güzelliklerin fazlaca görüldüğü bir bölgedir (URL7, 2019). Gresseto iline bağlı Argentario bölgesi doğal güzellikleriyle dikkat çekmektedir. Bölgede bulunan Orbetello lagünü kalkerli bir ada formundadır (Şekil 2.18). Bölge güzelliği, zengin flora ve faunasıyla WWF tarafından korunmaktadır (URL10, 2019).

Şekil 2.18: Orbetello lagünü (Emanuele Galatolo)

Toskana Bölgesi içerisinde kalan Pistoia kenti dış mekan organizasyonları ile dikkat çekmektedir. Farklı bahçe tiplerine ev sahipliği yapan kent gelen ziyaretçiler için her zaman dinamik bir yapı sunmaktadır. Pistoia sınırlarında kalan park ve bahçelere örnek olarak, 65'ten fazla memelinin, 40 farklı kuş türünün ve 30 tür sürüngenin bulunduğu Giardino Zoologico di Pistoia (Pistoia Hayvanat Bahçesi), Pinokyo'nun maceralarından esinlenerek tasarlanan Parco di Pinocchio e il Giardino di Villa Garzoni (Villa Garzoni ve Pinokyo Bahçesi), yaratıcı çağdaş sanatı bahçe olarak sunan Villa Celle, kışın kayak imkanı yazın ise macera parkurları ile adrenalin sağlayan Parco Avventura Doganaccia, hem doğa ile iç içe hem de termal keyif sunan Parco delle Terme di Montecatini, açık hava keşfi ve yerel bitkileri tanıma imkanı sunan Orto Botanico Forestale dell'Abetone sayılabilir (Şekil 2.19). Ayrıca Pistoia kenti sınırları içerisinde yer alan tarihi villa bahçeleri fantastik tasarımlarla halka açılmıştır (Şekil 2.20) (URL11, 2019).

Şekil 2.19: Villa Celle (URL11, 2019)

Şekil 2.20: Villa Garzoni (URL12, 2019)

Chianti kenti Toskana bölgesinde şarap üretimini yapan ve dünya çapında gelen ziyaretçileri ağırlayan bölgedir. Chianti, geniş üzüm bağları ve zeytinlik alanları, küçük taş köyleri, karakteristik mahalleleri ve taş kırsal alanlarıyla kaplı, yumuşak tepeleri ile eşsiz manzara sunar (Şekil 2.21) (URL13, 2019).

Şekil 2.21: Chianti üzüm bağları ve Badia a Passignano (Şarabı ve tarihi ile ünlü otel ve mahzen) (URL13, 2019)

Toskana'nın en büyük parklarından biri olan ve 2013'ten beri Tuscan UNESCO dünya Miras alanlarından biri olan Pratolino Medici Parkı Mugello kenti içinde Floransa'ya birkaç kilometre uzaklıkta yeşil bir alandır. Eskiden tubbi park olarak kullanılan alan içerisindeki villanın terkedilmesiyle harabe haline gelmiştir (URL14, 2019). Villa Demidof artık kullanılmıyor fakat etrafındaki yeşil alanlar tekrar düzenlenerek görkemli bir park haline

getirilmiştir. Yapay mağaralar, fıskiyele ve heykelleri ile Toskana'nın en meşhur parklarından (Şekil 2.22) (URL14, 2019).

Şekil 2.22: Pratolino Medici Parkı heykellerinden biri (URL14, 2019)

Toskana sınırları içerisinde kalan Maremma kenti Uccellina Parkı veya Maremma Doğal Bölge Parkı olarak bilinen parkı, Sturnia Termal Suları ve şaraplarıyla ünlü bir alandır. Park içerisinde farklı yürüyüş ve spor aktivitelerine uygun güzergahlar sunulmaktadır. Kuş gözlemciliği, deniz aktiviteleri ve dinlenme aktiviteleri için alanda farklı noktalar belirlenmiştir (Şekil 2.23) (URL15, 2019). Saturnia Termal Suları'nda ise çok fazla tarihi anıtlar bulunmaktadır. Termal sular 37,5°C sıcaklığa ve bol minerallere sahiptir (Şekil 2.24) (URL16, 2019).

Şekil 2.23: Uccellina Parkı (URL15, 2019)

Şekil 2.24: Saturnia Termal Suları (URL16, 2019)

Toscana’da bulunan Val d’Orcia kenti adını aldığı nehri çevreleyen yeşil bir alandır. Orcia nehrini çevreleyen alanlarda tahıl, ayçiçeği ve şarap için bolca üzüm bağları bulunmaktadır (URL17, 2019). Val d’Orcia’yı önemli kılan özelliklerinden biri içerisinde yapılan araştırmalara göre en son yaklaşık 300.000 yıl önce faaliyet göstermiş olan volkanik bir dağ bulunmasıdır (Şekil 2.25). Bu bölgede bulunan termal suların aslında bu volkandan kaynaklı olduğuna inanılmaktadır. Toprağa sızan suyun derinlerde magmanın ısıtması sonucunda termal olarak çıktığına dair çeşitli düşünceler bulunmaktadır. Val d’Orcia çevresinde bulunan termal suların nedeni bu şekilde açıklanmaktadır. Ayrıca alan içerisinde San Filippo açık hava kaplıcaları da kalsiyum açısından zengin termal alandır (Şekil 2.26). Elektrik üretiminden önce insanlar sıcak su ihtiyaçlarını bu termal sulardan elde ettikleri anlaşılmaktadır. Bu bölgede bulunan Bagnore buhar kanalları ise jeotermal enerji üretimi için güzel bir örnek oluşturmaktadır (URL18, 2019).

Şekil 2.25: Amiato volkanik dağ (URL18, 2019)

Şekil 2.26: San Filippo kaplıcaları (URL18, 2019)

Toscana San Gimignano kenti ortaçağ mimarisi açısından çok zengindir. 1990’ten beri UNESCO Dünya Mirası Listesinde bulunmaktadır. Ayrıca kent safranı ve şarabıyla ünlüdür. Kent ekonomisi için şarap, zeytinyağı ve safran önemli rol oynar (Şekil 2.27) (URL19, 2019).

Şeki 2.27: San Gimignano zeytin ve üzüm bahçeleri (Peter Bentele)

Cortona kenti Toskana sınırları içerisinde üzüm bahçeleri, kırmızı şarabı ve mimarisiyle öne çıkmış görülmesi gereken yerlerdendir (Şekil 28). Bu alan içerisinde ki yapıların genellikle bir hikayeleri vardır. Bu hikayelerde yapıları daha özellikli kılmaktadır (Şekil 2.29) (URL20, 2019).

Şekil 2.28: Cortona üzüm bağları (URL20, 2019)

Şekil 2.29: Cortona mimarisi (URL20, 2019)

Cinque Terre şehri Toskana'nın en kuzeyinde yer alan kıyı şerididir. 1997 yılında UNESCO Dünya Mirası listesine dahil edilen sınır bölgesi alanda dik yamaçlar üzerine kurulmuş teraslar ve renkli ortamı ile dikkat çekmektedir (Şekil 2.30). Alan günlük tekne turları ve yürüyerek gezilebilir çünkü araç trafiğine kapalıdır (Şekil 2.31) (URL21, 2019).

Şekil 2.30: Teraslama evler (URL21, 2019)

Şekil 2.31: Tekne marinası (URL21, 2019)

Toskana Bölgesi önemli mimarisi ile dikkat çekmektedir. Ancak bu alanda ekonomik olarak gelirler daha çok tarımsal üretimden elde edilmektedir. Geniş üzüm ve zeytin bahçeleri ile tarımsal üretim çok gelişmiştir. Toskana Bölgesi’ndeki toplam zeytin üretiminin hemen hemen hepsi, makinalı üretim ile yapılmaktadır. Bölgenin profesyonel bağcılık yapan firmalar da yoğunluktadır ve kaliteli şarap üretimi konusunda bölge adını duyurmuştur. Kuru üzüm alanında ise İtalyan bölgeleri arasında birinci sıradadır (URL7, 2019).

Ayrıca Toskana yaklaşık 500 km’lik bir sahile sahiptir. Bunun yanı sıra bölgede yüksek dağlar olmamasına rağmen, kış turizmi oldukça önemlidir. Kayak tesislerinin bulunduğu en önemli merkezler Pistoia Alpleri’ndeki Abetone, Cutigliano, San Marcello adlı kayak merkezleri ve Amiata dağındaki Abbadia San Salvatore Kayak Merkezidir. Su seviyesinin yüksek kaldığı zamanlarda ise, yaz ve kış turizmi yerine kongre turizmi öne çıkmaktadır (URL7, 2019).

Sahip olduğu 100 bin kongre salonuyla İtalya’nın ikinci önemli bölgesidir. Kongre turizmi konusunda da önemli bir mekandır (URL7, 2019).

2.6.1.3 Ukrayna Açık Hava Müzesi

1891’de İsveç’te halk mimarisini korumanın önemli bir yolu olarak “açık hava müzeleri” tanıtılmıştır. 1982 yılından sonra bu kavram yayılmaya başlamış ve sadece Avrupa’da 2000’den fazla açık hava müzesi oluşturulmuştur. Ukrayna’da 5 merkezli 20’den fazla açık

hava müzesi bulunmaktadır. Çoğu 1970’lerde ve 1980’lerde oluşturulmuş ve eğitim kaynağı olarak sunulmuştur. Bu açık hava müzelerinde devrim öncesi sınıf farkları net vurgulanmıştır ancak müzenin çoğunluğunu köylü kır evleri oluşturmaktadır (Şekil 2.32). Müzelerde kiliseler, çan kuleleri, okullar, esnaf atölyeleri, değirmenler ve ilgili yapılar önemli yer tutmaktadır. Hemen hemen tüm yapıların orijinalliği korunmaktadır (Şekil 2.33). Çiftliklerde hala hayvancılık faaliyetleri yürütülür ve tarlalara tahıllar ekilmektedir. Bölgeye özgü ağaç ve yabani bitkiler korunmaktadır (URL22, 2019).

Şekil 2.32: Müzede ki köy evleri (Shevmaxi)

Şekil 2.33: Eski eşya sergilerinden biri (Jana Peterova)

Yerel halk kıyafetli kadınlar sergilenen eserler ile ilgilenmektedir ve dokumacılar, demirciler ve çömlekçiler gibi ustalar atölyelerde eski teknikleri göstermektedir. Bu faaliyetler günlük yaşam izlenimi taşımaktadır (Şekil 2.34). Müzeler genellikle konserler, festivaller, hediyelik eşya pazarları ve tematik sergilere ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca dinlenme ve rekreasyon alanları da vardır (URL22, 2019).

Şekil 2.34: Ukrayna yöresel kıyafetleri (URL24, 2019)

İnşaata 1971’de başlayan Ukrayna Ulusal Halk Mimarisi ve Kırsal Yaşam Müzesi şuan Avrupa’nın en büyüğü konumundadır fakat hala çalışmalar devam etmekte ve tamamlandığında dünyanın en büyük açık hava müzesi olması planlanmaktadır. Kiev’in güneybatısında, Pirogovo köyünde 150 hektarlık bir alanda başlanılan müzenin ilk bölümü 1976 yılında ziyarete açılmıştır (Şekil 2.35) (Şekil 2.36) (URL22, 2019).

Şekil 2.35: El aletlerinden örnekler (Jana Peterova)

Şekil 2.36: Nakış örnekleri (Zoya Serovetnik)

Müze alanı 20. yüzyılın başında Ukrayna mimari-etnografik bölgelerine karşılık Orta-Dnipro Nehri bölgesi, Poltava bölgesi, Slobodka Ukrayna, Polisia, Podilia, the Carpathian Dağları Bölgesi ve Güney Ukrayna bölgesi olmak üzere yedi bölgeye ayrılmıştır ve her bölgede tipik bir köy yeniden inşa edilmiştir (Şekil 2.37) (URL22, 2019).

- 1- Giriş
- 2- Modern Köy (60'lı 70'li yılların)
- 3- Güney Ukrayna
- 4- Orta Dnipro Bölgesi
- 5- Konser Alanı
- 6- Aziz Michael Kilisesi
- 7- Değirmenler
- 8- Poltava Bölgesi
- 9- Podilya Bölgesi
- 10- Bukovyna Bölgesi
- 11- Karpat Dağları
- 12- Hutsul Bölgesi
- 13- Polissya Bölgesi
- 14- Slobodka Bölgesi
- 15- Ofis
- 16- Perun Meşesi

Şekil 2.37: Açık hava müzesi haritası (URL25, 2019)

1979 yılında bu açık hava büzesine adanmış 12 hektarlık alanda sekiz bölge bir site yapılmıştır. Daha sonra çağdaş köy kompleksiyle yeniden düzenlenmiştir. Ukrayna'daki çağdaş çiftliklerin tipik binaları da burada sergilenmektedir (Şekil 2.38) (URL22, 2019).

Şekil 2.38: Çağdaş çiftlik evi (URL25, 2019)

Her alt bölge bir veya iki çiftlik ve bölgenin tipik evlerinden dört veya beş adet konut içermektedir. Çiftlik evler çağdaş formda döşenmiştir. Genellikle fabrika yapımı mobilya, ev yapımı eşyalar ve halk el sanatları (nakış, dokuma, seramik, oyulmuş veya kabartmalı ahşap eşyalar ve boyalı eserler) ve dini öğeler bu evlerde bulunmaktadır (URL23, 2019).

Müze sergisi “Devrim Öncesi Ukrayna Köyünde Mimarlık ve Yaşam” ile “Sosyalist Köy’de Halk Mimarisi ve Yaşam” olarak iki bölümden oluşmaktadır. Eski gelenekleri tekrar canlandırmak için kurulan açık hava müzesi idari ilkelere göre düzenlenerek halka açılmıştır. Mimarisi ve peyzajıyla öne çıkan alanda eskiden kalma ahşap kiliseler özellikle dikkat çekmektedir (Şekil 2.39). Müzenin merkez noktasını ise yel değirmenleri topluluğu oluşturmaktadır (Şekil 2.40) (URL23, 2019).

Şekil 2.39: Müzede bulunan bir ahşap kilise (URL26, 2019)

Şekil 2.40: Yel değirmenleri (Nicholas Chervak)

Alanda yaz aylarında ve sonbaharda müze özel zanaat festivalleri yapılmaktadır. Bu günlerde demirciler, çömlekçiler, bakırcılar, dokumacılar, halı üreticileri ve şimdiki zanaatkarlar, geçmişin ustalarının uygulamalı sanat şaheserini nasıl yarattığını göstermektedir (URL23, 2019).

2.6.1.4 Ribagorza – İspanya

Ribagorza bölgesi, Hueska eyaletinin kuzeydoğusunda, 2.380 km²'ye yayılmış ve Pirene Dağlarının en yükseklerini bünyesinde barındıran geniş bir alandır (Şekil 2.41). Kuzeyde Fransa sınırındadır. Bölge içerisinde, batıda yer alan ve Benasque vadisinden doğan Esera Nehri, merkezi bölgede Laspaules vadisinde yer alan İsabena Nehri, en doğuda Massif de la vadisinden doğan Noguera Ribagorzana Nehri olmak üzere üç farklı vadi ve nehirleri bulunmaktadır (URL27, 2019).

Şekil 2.41: İspanya’da La Ribagorza (URL28, 2019)

Ribagorza en yüksek Pirene tepeleriyle çevrili bir bölgeye yayılmıştır ve kalıcı kar, buzullar oluşturmaktadır. Ribagorza bölgesi her yönden büyük zenginliklere, tarihi ve sanatsal bir mirasa sahiptir. Bu nedenle turistler ve ziyaretçiler için görülmeye değer birçok yeri bulunmaktadır (URL27, 2019).

Aragon Krallığı altındaki bu bölgede tarihin ve mimarinin izlerini görmek mümkündür. Korunan ve kullanılan kültürel miras zenginliğine sahip olan güzel bir örnek alandır. Özellikle manastır ve kilise örnekleriyle dikkat çeken bölgede birçok dini merkez bulunmaktadır (URL27, 2019).

Ribagorza 34 kasabaya ayrılmış, geniş alana yayılmış ve kırsal peyzaj konusunda kendini gayet geliştirmiş bir mekandır. Ribagorza’da macera, doğa, kültür, gastronomi turları yapılabilmektedir (URL29, 2019).

Ribagorza’da yürüme, bisiklete binme, tırmanma, uçma, kayak, dalış gibi birçok mecare etkinlikleri yapmak mümkündür. Karlık bir bölge olan Ribagorza’da kar yağarken suya girmek mümkündür. Sakin sular arasında Linsoles, Barasona Canelles ve Escales bulunmaktadır. Buralarda kano ve yelkenli tekne gezileri yapılmaktadır. Barasona rezervuarı ise şişme sürat tekneleri ile macera yaşanabilen ve rüzgar sörfü yapılabilen yapay bir göldür. Akarsular içerisinde Esera, Noguera Ribagorzana, İsabena güneş iniş yönlü, hareketli sulardır. Bu alanlarda rafting, hidrospeed ve kayak sporları yapılabilmektedir (Şekil 2.42). Benasque Vadisi’nde Pireneler’den akan bol yağış kanyon gezileri, yüzmek ve tırmanmak için imkan sunmaktadır. Alan içerisinde en ünlü şelaleler Liri ve Barbaruens Aigüeta’nın on iki şelalesidir. Şelalelerde spor yapma olanakları bulunmaktadır ancak çoğu şelale güçlü

akışları nedeniyle sadece profesyonellere açıktır (Şekil 2.43). Ayrıca bu sulak alanlarda balık tutma imkanı da bulunmaktadır. Ancak aynı zamanda sporlar yapıldığı için balık tutma etkinlikleri federal lisans sahibi olanlara açıktır (URL29, 2019).

Şekil 2.42: Ribagorza’da rafting (URL29, 2019)

Şekil 2.43: Ribagorza’da kanyon tırmanışı (URL29, 2019)

La Ribagorza kış aylarında dağ kayağı, kros kayağı, kar ayakkabısı yürüyüşü ve köpeklerin çektiği kızaklarda kayma imkanları sunan kar yağışlarını en iyi değerlendiren alanlardır. Cerler kayak istasyonu, Aragon Pireneleri’nde en yüksek seviyededir ve Gallinero tepesinde 2630 metre yüksekliğe ulaşmıştır, 1130 metrelik dik düşüşle kayakçıların Pireneler’deki en uzun iniş imkanlarını sunar. Farklı kayakçıların seviyelerine uygun farklı kayak pistlerine sahiptir. Snowparks, boardercross veya iniş türüne uygun daha farklı bir pist alanda bulunmaktadır. Cerler kayak istasyonu dışında Masif Maladetas’ın eteklerinde Aneto zirvesinde bulunan Natural Parkta nordik kayak yapılabilir. Burada nordik kayak için 30 kilometrelik bir pist bulunmaktadır (URL29, 2019).

La Ribagorza’da yamaç paraşütü ve mikrolight yapılabilecek hava sporlarından. Sporseverler ve farklı aktivite isteyenler için uygun koşulları barındırmaktadır. Alan içerisinde dağ tırmanış, doğa yürüyüşü, bisiklet turları, at binme, mağaracılık gibi macera sporları da ayrıca bulunmaktadır (Şekil 2.44). Ayrıca farklı alanlarda değişik tırmanış rotaları ve alanları bulunmaktadır (Şekil 2.45) (URL29, 2019).

Şekil 2.44: La Ribagorza dağ yürüyüşü (URL29, 2019)

Şekil 2.45: La Ribagorza demiryolu dağ tırmanışı (URL29, 2019)

La Ribagorza buzul etkilerinde kalan ve bunları ziyaretçilerine sunabilen nadir yerlerdendir. Dağ yamaçlarında buzul göllerini izlemek bu alanda mümkündür. Ayrıca Montsec de l'Estall adıyla bilinen mekanda bulunan “Çin Duvarı” olarak anılan yer farklı görüntüsü ile dikkat çekmekte uzun bir kuşatma sağlamaktadır (Şekil 2.46). Estana gölleri ise alanda bize farklı karstik özellikler sunan göller yöresidir. Geniş bir alana yayılan ve birçok göle ev sahipliği yapan alanda yeraltı suları tarafından beslenen karstik göller ziyaretçiler için cazibe noktası oluşturmaktadır (Şekil 2.47) (URL29, 2019).

Şekil 2.46: Çin Duvarı (URL29, 2019)

Şekil 2.47: Karstik göllere örnek bir Estana gölü (URL29, 2019)

La Ribagorza’da bulunan doğal değerlerin, bitki örtüsünün, manzaraların ve jeomorfolojik oluşumların korunması, ekosistemleri korunması ve geliştirilmesi amacıyla, 33.267 hektarlık bir alan doğal park olarak ilan edilmiş olup koruma altına alınmıştır. Pirenelerin doğu vadi

başı boyunca uzanan alan, nehirleri de kapsamaktadır. Buzul, dağ göletleri ve karstik oluşumların bulunduğu alan büyük ilgi görmektedir. Sınırlar içerisinde Pirene buzullarının üç doğal anıtı bulunmaktadır: Macizo de la Maladeta, Macizo de Perdiguero ve Macizo de Posets. Park her zevke ve mevsime uygun farklı spor aktivitelerine ev sahipliği yapabilmektedir. Ayrıca alanda vadi ve dağ oluşumları, flora ve faunalara ait çeşitli türlerin hatta endemik türlerin oluşmasına neden olmuştur (URL29, 2019).

La Ribagorza'da bulunan doğa merkezi, turistlerin ekolojik çeşitlilik hakkında bilgilenmesi amacıyla kurulmuştur. La Ribagorza'nın tarihi, Pirene buzullarının evrimi, jeomorfolojisi ve korunan doğa alanlarının flora ve faunasıyla ilgili bilgiler sunmaktadır (URL29, 2019).

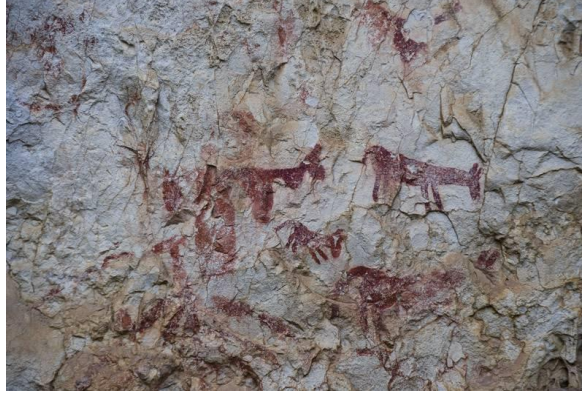
La Ribagorza'da bulunan termal sular Romalılar tarafından keşfedilmiş ve birçok hastalığın tedavisinde kullanılmak üzere tesis haline getirilmiştir (URL29, 2019).

La Ribagorza geniş kültürel haritaya sahiptir. İnsanlığın son 80.000 yıl ve hatta dinazorların yaşadığı yerlerden önceki dönemleri görmüştür. Coğrafi izolasyonu, alanın kırsallaşmasına, yerleşik hayata geçişine ve demografisine, aynı zamanda geleneklerinde, festivallerine ve dillerinde bugün görülebilen bazı tarihi ve kültürel özelliklerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu farklı tarihsel süreç kültürel miraslar aracılığıyla görülebilmektedir (URL29, 2019).

Kültürel miras olarak sayılan kule ve kalelere örnek olarak alanda; Luzas, Viacamp, Lascurre, Perarrua, Fantova, Pilz, Benabarre, Estopinan, Monesma, Castarne, Roda de Isabena ve Montanana sayılabilir (URL29, 2019).

Romanesk mimari La Ribagorza'da yoğun olarak görülmektedir. XI ve XIII yüzyıllar arasında, Ribagorza'da sayısız inziva, manastır, kale, köprü, farklı nesneler ve katedraller Romanesk mimari örnekleri olarak yaratılmıştır (URL29, 2019).

Arkeoloji alanında Ribagorza, eski geçmişi nedeniyle önemli eserler barındırmaktadır. İlk yerleşimciler vadilerde gelişmeleri, bitki örtüsü ve doğal yaşamları, suyun kıt olmadığı, nehirler tarafından kayaya doğal olarak kazılan çok sayıda akarsu ve nehir için en uygun koşulların bulunduğunu göstermişlerdir (Şekil 2.48) (URL29, 2019).

Şekil 2.48: La Ribagorza’da bulunan mağara resimleri (URL29, 2019)

La Ribagorza’da bulunan Rota İcnitas ve Blasi Deposit alanlarında dinazorların günümüze gelmiş kalıntıları görülebilmektedir (Şekil 2.49) (URL29, 2019).

Şekil 2.49: Blasi Deposit alanında bulunan dinazor fosilleri (URL29, 2019)

La Ribagorza’da festival ve gelenekler gelen ziyaretçiler için de sergilenmektedir. Farklı grup dans etkinlikleri düzenlenmektedir. Grup dansları olarak işçiler ve doğal afetler için palitrokların dansı, kılıç dansı, kurdele dansları bulunmaktadır (URL29, 2019).

La ribagorza müze anlamında çok çeşitliliğe sahip bir bölgedir. Geleneksel oyunlar müzesinde çocuklar için ayrı kadın ve erkekler için ayrı oyun tiplerini ve aletlerini sergilenmektedir. Sarrio Müzesi korunan hayvanlar hakkında bilgilerin bulunduğu ve doğal denge konusunda eğitim ve çalışmaların bulunduğu bir müzedir. İkon müzesi, doğu ve batı dini görüntülerinin bir sergisi niteliğindedir ve bu müze misafirhanede bulunmaktadır. La Ribagorza tarihi ve gelenekleri mücesinde toplanan etnolojik eserler, restore edilmiş bir mekanda bulunmaktadır. Pirene Espacio müzesi, doğadan geleneklere ve mirasa kadar

Pirenelerin tüm özelliklerinin kapsamlı sergilendiği bir müze-kilisedir. Dinazor müzesi fosil kemiklerin bulunduğu alan üzerinde dinazor heykellerinin bulunduğu bir müzedir. Liturgical Objeleri Müzesi, romanesk bir kilisenin temelleri üzerine inşa edilmiş ve Laspaules kilisesi rahibesi Domingo Subias tarafından yapılan demir heykel sergisidir. Elektrik Müzesi, eski elektrik santralinden parçalar ve fotoğraflar koleksiyonunu barındırmaktadır. Model Müzesi, çeşitli nesnelere sahip etnografik bir müzedir. Ataların kullandığı ahşap tekne diğer özel nesnelerin bağışçılar tarafından bağışlanarak oluşturulduğu bir sergidir. Bunların dışında alanda Dini Sanat Sergisi, Sergi Liturgical Objects, Cadılar Tema Parkı, Mas de Puybert etnografya müzesi, Bruyxas de Laspaules Müzesi, Etnografico del Valle de Lierp Müzesi, Montanuy Müzesi, Museo del Traje Benasques Müzesi bulunmaktadır (URL29, 2019).

2.6.1.5 ASTRA Ulusal Müze Kompleksi – Romanya

Romanya'nın merkezinde yer alan ASTRA Ulusal Müze Kompleksi, Romanya'daki en önemli etnografik müze olma özelliğine sahiptir. Bu müze, Transilvanya Romen Edebiyat ve Kültür Derneğinin himayesinde 1861 yılında kurulmuştur. Eskiden dernek olarak bilinen ASTRA Müzesi ilk sergisini 19 Ağustos 1905'te açmıştır. Transilvanyalı insanların isteği dışında kurulan müze, Avusturya – Macaristan Krallığı altında, geçmiş kültürel deneyimlere sahip olan Güney ve Doğu Avrupa'dan bütün insanların kurtuluşundan itibaren, onların kendi etno-kültürel kimliklerini ve çok kültürlülüğü açıklamaktadır (Şekil 2.50) (URL30, 2020).

Şekil 2.50: ASTRA Ulusal Müze Kompleksi haritası (URL31, 2020)

En önemli müze birimi ‘ASTRA’ Geleneksel Uygarlık Halk Müzesi veya Açık Hava Müzesidir Bu alanda eski Romanya geleneğini sürdüren evler, atölyeler ve değirmenler bulunmaktadır (Şekil 2.51) (Şekil 2.52) (URL32, 2020).

Şekil 2.51: ASTRA Açık Hava Müzesi (URL32, 2020)

Şekil 2.52: ASTRA Açık Hava Müzesi değirmeni (URL33, 2020)

Konum içinde Doğal Koruma Alanı, Açık Hava Müzesi olarak 96 ha’lık alana yayılmıştır. Ancak bu alanın, Rasinari Köyü ve Paltinis kayak merkezi arasında kalan kısmında, merkeze 8 km uzaklıkta ki Etnografik Müze, 40 ha’lık alanını kaplayarak Avrupa’nın en büyük Etnografik Açık Hava Müzesi olmuştur. Resmi olarak 1963’te açılışı Teknik ve Halk Müzesi adı altında yapılmış olan müze, hala 400’ü aşkın halk mimarisi ve ustaların etkileyici etnografik objelerinin bulunduğu koleksiyona sahiptir. Koleksiyondaki değirmenler, ahşap kiliseler ve geleneksel çiftlik evleri çok ünlüdür ve çok takdir edilmektedir. Müze 6 tematik sektör ve 36 tematik grup ve altgruba bölünmüştür. Canlı müze olarak tasarlanmış alanda, geleneksel bir çok aktivite barındırır; geleneksel fuarlar, halk festivalleri, seminerler, performanslar ve daha fazlası mekan içinde bulunmaktadır (Şekil 2.53). Romen geleneğine özgü yapılmış tüm dini törenler ahşap kiliselerde saklanmıştır (URL30, 2020).

Şekil 2.53: ASTRA Evrensel Gün kutlaması (URL34, 2020)

Franz Binder Evrensel Etnografi Müzesi, 11 Küçük Meydanında bulunan bir tarihi binadır ve küçük esnafların derneği olarak, 1865-1867 yılları arasında inşa edilmiştir. Müze resmi olarak 18 Mayıs 1993'te açılmıştır. Romanya'daki günümüze kadar gelen, dünya halklarının kültürünü, uygarlığını ve kendi kültürlerine ait yerel sanat eserlerini sergilemek için kurulmuş ilk ve tek müzedir. ASTRA Etnografik Müze Kompleksi içindeki Franz Binder Müzesi, Avrupa dışının kültürel kimliklerinin bir ögesi olarak farklılıkların karşılaştırmalı açıklamasını ve bilinen alternatif perspektifini ve daha fazlasını açıklamaktadır (Şekil 2.54) (Şekil 2.55) (URL30, 2020).

Şekil 2.54: Franz Binder Müzesi (URL35, 2020)

Şekil 2.55: Franz Binde Müzesi eserlerinden örnek (URL35, 2020)

ASTRA Transilvanya Uygarlık Müzesi bu yüzden “Hermes Evi” ve “Sanat Evi” içinde geçici sergilerini düzenlemektedir (Şekil 2.56) (Şekil 94). ASTRA Transilvanya Uygarlık

Müzesi başlatılmış ve uygulanmış, yaşayan müze konseptine sahiptir. Onun asıl amacı arasında halk kültürünü kurtarmak, korumak ve iyileştirmek bulunmaktadır.

Bu sebeple Yaşayan İnsan Hazinei adı altında müze düzenlenerek;

Romanya Yaratıcı Halk Fuarı

Romanya Yaratıcı Halk Derneği

Romanya Geleneksel Sanat Akademisi

Ulusal Yarışma “Geleneksel Artistik El Ürünleri”

Ulusal Halk Gelenekleri Festivali

Ulusal Gelenekler ve Kıyafetler Festivali

Ulusal Oyuncak Fuarı

Ulusal Çömlek Üretimi Fuarı (halk kültürlerinin tanıtımı ve korunması için ülke merkezi ile iş birliği içinde) (URL30, 2020).

Şekil 2.56: ASTRA Transilvanya Uygarlık Müzesi’nden görünüm (URL30, 2020)

Emil Sigerus Halk Sanatları ve Etnografi Müzesi, 1997 yılında kurulmuştur. Sibiu içine yerleşmiş, Sanat Evi adıyla bilinen bir tarihi bina olan müzede 21 küçük mekan bulunmaktadır. Kalıcı müze olan Transilvanya Terakota Çinileri Müzesi 12 Huet Meydanında ziyaretçilerini ağırlamaktadır. Emil Sigerus Sakson Halk Sanatları ve Etnolografî Müzesi, geçici müzeleri Transilvanya Sakson kültürünü ve uygarlığını örneklemek, koleksiyonların değerini biçmek ve bunları resmetmek amacıyla her yıl düzenlenmektedir (Şekil 2.57) (URL30, 2020).

Şekil 2.57: Emil Sigerus Müzesinden farklı bir görünüm (URL31, 2020)

ASTRA Film Stüdyosu, Romanyadaki antropoloji görselleri ve belgesel filmleri için bir merkezdir. Temel amacı insanlığı eğitmek ve geliştirmektir. ASTRA Film Stüdyosu, film yapımcıları, profesyoneller, sosyal bilimler fakültesinden öğrenciler hatta kültür ve toplumu yorumlamak, tanımlamak, analiz etmek, anlamak için ve bütün bu görsel imajları kullanmak isteyen herkes için kaynak bir merkezdir (URL30, 2020).

Halk Sanatları Galerisi, ülkenin farklı bölümlerden gelen satılık otantik halk sanatları ürünlerinin bulunduğu sergilerdir. Buradan seramikler, ahşap oyuncaklar, ahşap boyama ile yapılmış objeler, bardaklar yöresel kıyafetler ve aynı zamanda hediyelik eşyalar satın alınabilir (URL30, 2020).

Geleneksel Hanlar ise tatillerini ASTRA Geleneksel Halk Uygarlığı Müzesi'nde geçirmek isteyenlere ziyaret imkanı vermektedir (Şekil 2.58). Geleneksel restoran Carciuma din Batrani geleneksel bir köydeymişcesine atmosfer içinde geleneksel tabaklarda yemek yeme imkanı yaratmaktadır. Tulghes Geleneksel Hanı, Romen geleneklerine ait lezzet ve imkanlara sahiptir. Konaklama mekanı olan alan aynı zamanda geleneksel restoran için ek imkan sağlamaktadır. Sonraki geleneksel han Vila Diana'dır. Mekan içinde ki detaylar, ASTRA'nın kültürel turistik değerler hakkında bilgi vermektedir. Ana girişin yakın çevresinde, açık hava müzesi civarına yerleşmiş tam bir konaklama organizasyonu yapılan bu mekan hakkında ASTRA Turist Bilgi Merkezinde bilgi verilmektedir (URL30, 2020).

Şekil 2.58: Geleneksel hanlara örnek (URL30, 2020)

ASTRA Müze Kompleksi Eğitim Bölümü, halk atmosferi, köylerin değerleri, baştan sona gelenekleri öğrenmek, ustalaşmak veya uzmanlaşmak için ortam sağlamaktadır. Müze etkinliklerinin çoğunda eğitim aktivileri bulunmaktadır. Bazı organizasyonlar (Ulusal Yarışma”Geleneksel Artistik El Sanatları”, Ulusal Oyuncak Fuarı, Yeni Doğan Bebek Günü gibi) eğitim aktiviteleri üzerine odaklanmıştır (URL30, 2020).

2.6.2 Türkiye'de Kırsal Turizm ve Örnekleri

Turizm, insanların stresli yaşamlarından uzaklaşmak için bir fırsat sunmaktadır. Turizmin çeşitlerinden biri olan kırsal turizm ise bu alanda en çok tercih edilen çeşittir. Kalabalık şehirlerin etrafında konumlandırılan küçük veya büyük kırsal turizm alanları günümüzde çok tercih edilmektedir.

Ülkemizde kırsal turizme uygun alanlar çok fazladır. Bu potansiyelleri bulmak ve değerlendirmek konusunda ise biz peyzaj mimarlarına büyük iş düşmektedir. Koruma kullanma dengesi göz önünde bulundurularak kırsal turizm mekanları oluşturmak ülkemiz insanları için olduğu kadar yabancı turist çekmek için de ayrıca önem taşımaktadır.

Yapılan çalışma kapsamında ülkemizde bulunan en önemli kırsal turizm alanlarından bazılarını bu başlık altında değinilmiştir.

2.6.2.1 Ayder Yaylası – Rize

Ayder Yaylası, Çamlıhemşin ilçesine bağlı bulunan 4 köyün ortak yaylasıdır. Bu köyler; Güroluk, Kaplıca, Aşağı Şimşirli ve Yukarı Şimşirli'dir (Şekil 2.59). Ayrıca buradan arazi satın alarak yerleşim yapmış ve mülk edinmiş olan farklı köylerden insanlar da vardır. Bunlar da Aşağı Vice, Yukarı Vice, Sırt ve Mikron (Kavak) yerleşmelerinden kimselerdir (Somuncu, 1991).

Şekil 2.59: Ayder Yaylası lokasyon haritası (Somuncu, 1991)

1955 yılına kadar yolu olmayan Ayder Yaylası'na bu tarihten itibaren yol açılmaya başlanmış ve köyler ile bağlantısı sağlanmıştır. Bu durum turizmin gelişmesine en büyük katkıyı sağlamıştır (Şekil 2.60) (Şekil 2.61). Ayder yaylasında turizm türlerinden sağlık turizmi olarak Doğu Karadeniz Bölümü'nde ki kaplıca tek kaynağıdır. Yolu yapılması ve 1960 yılında iki adet kaplıca binası açılması ile Ayder Yaylasına talep artmıştır. Artan talepler karşısında bu kaplıca yapıları büyütülmüş ve sondaj çalışmaları ile termal su değerleri çoğaltılmıştır. Bu termal sular romatizma rahatsızlıklarına, kan dolaşımı ve kalp hastalıklarına, kadın hastalıklarına, sinir sistemi uyarılmasına olumlu etki yapmaktadır. Bunun yanında Rize İl Özel İdare Müdürlüğü'nce Orta Ambarlık Mevkii'nde modern bir kaplıca tesisi inşa edilmiştir (Somuncu, 1991).

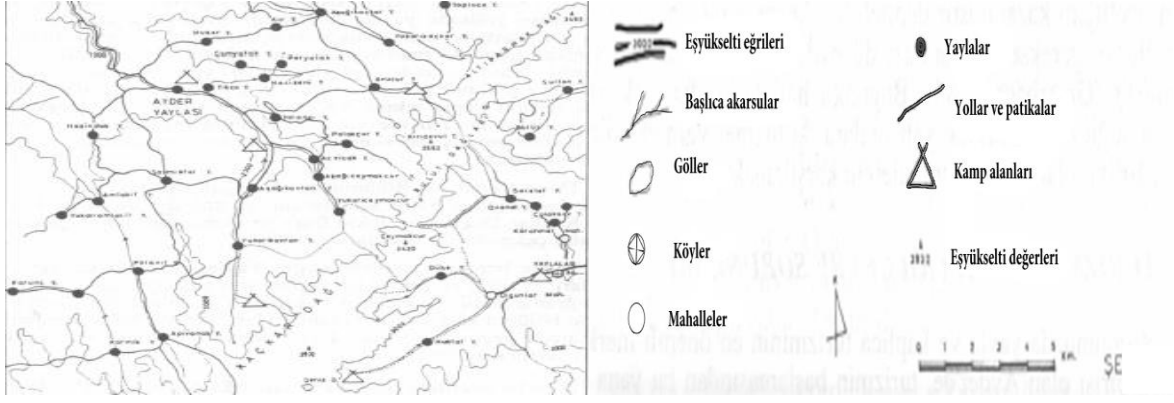
Şekil 2.60: Ayder Yaylası eski hali (URL36, 2020)

Şekil 2.61: Ayder Yaylası yeni hali (URL37, 2020)

Yaylaya gitme hareketi ekonomik bir aktivite gibi görünse de, bu konuda Anadolu halkının geçmişten bugüne yaz mevsiminde serin ve temiz havası olan yüksek yerlerde bulunma isteğinin de önemli bir payı vardır. Yani geleneksel yaylaya çıkma eylemi bir anlamda klimatizm olarak isimlendirilen dağ ikliminde ya da diğer bir deyişle sağlıklı iklimde bulunma arzusundan da kaynaklanmaktadır (Somuncu, 1991).

Ayder Yayla'sında bu durum yerli halkın genel yaşama biçimidir. Bunun yanı sıra, önceden yörede yaşayıp daha sonra farklı kentlere gitmiş olanlar, yine bu nedenle yaz mevsiminde yaylaya çıkmaktadır. Bu şekilde dışarıdan gelenlerin bir çoğu yaylada bulunan kendi evlerinde kalırlarken, kimileri tanıdıklarının yanında, böylesi bir olanağı olmayan ve çok az bir bölümü temsil edenler ise otellerde konaklamaktadırlar (Somuncu, 1991).

Kaçkar Dağları yerli ve yabancı dağcılarının ilgisini cezbeden önemli bir spor merkezidir. Kaçkar Dağı (3932 m.) Bulut Dağı (3562 m.) ve Altıparmak Dağı (3492 m.) olmak üzere üç kısma ayrılır. Burada dağ tırmanışı kar ve buzul tırmanışı gibi Alpinizmin bütün şekillerini deneyimlemek mümkündür. Yöreye gelen dağcılar ilk olarak Ayder'de kalıp dinlendikten ve gerekli hazırlıkları bitirdikten sonra buradan yürüyüşe başlayarak daha üst kesimlerdeki kamp alanlarına ulaşırlar (Şekil 2.62) (Şekil 2.63) (Somuncu, 1991).

Şekil 2.62: Ayder yaylası çevresi gezi yolları ve kamp alanları haritası (Somuncu, 1991)

Şekil 2.63: Ayder yaylası çevresi gezi yolları ve kamp alanları haritası lejantı (Somuncu, 1991)

Trekking olarak adlandırılan dağ veya doğa yürüyüşçülüğü, gelişmiş ülkelerde, her yaştan, büyük grupların ilgi duyduğu bir spor türüdür. Ayder Yaylası, dağların, tepelerin belirli yükseltilerine, çevredeki yaylalara, yollarla, patikalarla bağlanmaktadır. Bu nedenle de dağ yürüyüşü yapmak isteyen bireyler için bu mekan uygun imkanlara sahiptir. Fazla sisli ya da yağışlı olmayan bir havada bu yollarda ya da patikalarda yerli-yabancı pek çok kişiyi temel eşyaları ile zirvelere doğru tırmanırken veya yükseklerden dönerken görmek mümkündür. Yürüyüşçü kişiler bu aktiviteelerini gününbirlik, yani alan etrafında ilgi duydukları kesimlere gidip tekrar yaylaya dönme şeklinde yapabildikleri gibi, birkaç gün konaklama ve daha yükseklerde yürüyüş yapıp tekrar Ayder'e gelmek şeklinde de gerçekleştirmektedirler. Yazın yürüyüş şeklinde gerçekleştirilen bu aktiviteler kışın da yeni ortaya çıkan kayaklı turlar şeklinde gerçekleştirilmektedir. Kaçkar Dağları özellikle bitki ve hayvan varlığı konusunda çalışanların da ilgisini çekmektedir (Somuncu, 1991).

Ayder Yaylası yaz mevsiminde, hafta tatillerinde, çevre il ve ilçelerden rekreasyon etkinlik yapma isteğiyle gelenlerin akınına uğramaktadır. Ziyaretçilerin çoğunluğu ise gününbirlikçilerdir. Pek az bir kısmı kalacak yer bulabildikleri takdirde hafta sonu tatillerini mekan içinde konaklayarak geçirmektedirler. Baz zamanlarda ise yayladaki araç sayısı ve trafik o kadar yoğunlaşır ki kentleri andırmaktadır (Somuncu, 1991).

Tüm bu kriterler düşünüldüğünde, Ayder gerçek anlamdaki yayla özelliğini büyük ölçüde kaybetmiş, önemli bir turizm mekanı olma özelliği kazanmıştır. Ancak yayladaki turizm

gerek ulusal, gerekse uluslararası düzeydeki turizmle bütünleştirilememiştir. Şu anki haliyle Ayder, çekicilikleri ve hizmet verdiği olanaklarıyla, yabancılara da hizmet vermektedir. Ancak ağırlıklı olarak iç turizm talebini karşılamaktadır (Somuncu, 1991).

Ayrıca Ayder yaylası etrafına konumlandırılmış, Zil Kale, Kale-i Bala, Elevit Kalıntıları, Şenköy Cami, Şenyuva Köprüsü, Ülküköy Koç Heykeli, Çat Köprüsü, Fırtına Deresi ve Çamlıhemşinde yer alan geleneksel konaklar ve mimari eserler gelen ziyaretçiler için uğrak noktaları oluşturmaktadır (Kurdoğlu vd., 2015).

2.6.2.2 Cumalıkızık Köyü – Bursa

Osmanlı halk mimarisinin en gösterişli kırsal yerleşimini bugüne ulaştıran Cumalıkızık, son zamanlarda ülkemizin yanı sıra tüm dünyada da tanınmaya başlamıştır. Cumalıkızık büyük kültür varlığına ve doğal varlıklara sahiptir (URL38, 2020).

Osmanlıların Bursa’da ilk geldikleri ve ikamet ettikleri bölgelerden olan Cumalıkızık, 180’i günümüzde kullanılmaya devam eden, bazılarında ise koruma ve yenileme çalışmalarının yapıldığı toplam 270 ev ile Osmanlı zamanı hane dokusunu günümüze ulaştırmıştır (URL38, 2020).

Cumalıkızık yerleşim alanının güneydoğusunda Uludağ eteklerindeki İhlamurcu mevkiinde Bizans devrine ait bir kilise kalıntısı 1969 yılında tespit edilmiştir. Kilise kalıntısının üzerinde rastlanan bazı mimari parçaları Bursa Arkeoloji Müzesi’nde bulunmaktadır. Cumalıkızık vakıf köyü olarak inşa edilmiş ve bu özelliğini yerleşim dokusu, konut mimarisi, hayat tarzına yansıtmıştır. Uludağ’ın kuzeyindeki dik etekler ile vadilerin arasında sıkışıp kalan yöre köylerine bu konumlarından dolayı ”kızık” adı verilmiştir. Köylerin birbirlerinden ayrılması için de dereye yakın olanına Derekızık, Fidyeye verene Fidyekızık ve Kızık köylerinden topluca gidilerek cuma namazı kılınan köye de Cumalıkızık adları verilmiştir (URL38, 2020).

Cumalıkızık Köyü’nün iklimi, kışlar genelde bol yağışlı, yazlar ise kuraklığa sebep olmayacak derecede ancak az yağışlı geçer (URL38, 2020).

Bursa'nın doğusunda, Ankara yolunun 10. kilometresinden güneye Uludağ yamaçlarına giden yol 3 km. sonra, Osmanlı halk mimarisinin en gözealıcı örneklerini bugüne kadar, koruyabilen Cumalıkızık yerleşimine ulaşır (URL38, 2020).

Cumalıkızık köyünün en çekici kısmı konutlarıdır. Cumalıkızık tarihi konutları genelde üç katlıdır; birbirine akraba olan ailelerin birlikte ve uyum içinde yaşamlarını sürdürdüğü bilinmektedir (Şekil 2.64). Cumalıkızık'ta, 270 konut bulunmakta ancak günümüzde 180 hane kullanılmaktadır. Konutlar inşa edilirken aile mahremiyetine son derece önem verilmiştir. Konutların dış kesimlerinde zemin ve birinci kat ile avlular, sokak döşemesine uygun moloz taş ve ahşap hatıllı duvarlarla örülmüştür. Üst kat ahşap taşıyıcı hımmış dolgu, üstü alaturka kiremitli kırma çatılıdır. Pencerele üst katlarda kafesli veya cumbalıdır (URL38, 2020).

Şekil 2.64: Cumalıkızık evlerine örnek (URL39, 2020)

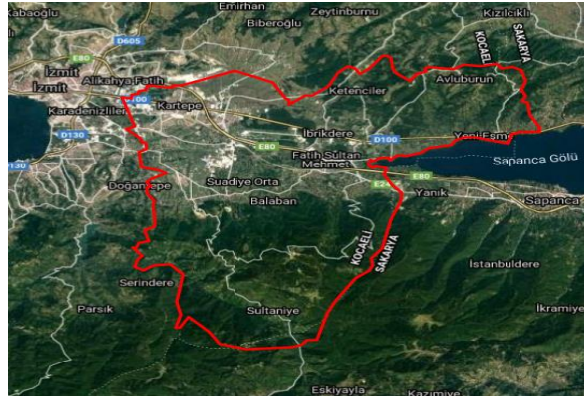
Ayrıca mekan içerisinde bulunan Cumalıkızık Etnografya Müzesi de geçmişi göstermektedir. Cumalıkızık halkını geçmişten bugüne kadar yaşam tarzını her yönden incelemek müze içerisinde mümkündür (Şekil 2.65) (URL40, 2020).

Şekil 2.65: Cumalıkızık Etnografya Müzesi (URL38, 2020)

2.6.2.3 Kartepe – Kocaeli

Kartepe ilçesi, Mart 2008 tarihinde 5747 sayılı kanunla; içerisinde Köseköy, Uzunçiftlik, Uzuntarla, Eşme, Acısu, Maşukiye, Büyük Derbent, Arslanbey, Sarımeşe ve Suadiye ilk kademe belediyelerini barındırarak inşa edilmiş ve kısa sürede kamu kurum ve kuruluşlarının yapılanması tamamlanmıştır (Şekil 2.66) (URL41, 2020).

Şekil 2.66: Kartepe uydu görüntüsü (URL42, 2020)

Kartepe ilçesi, İzmit Samanlı Dağları'nın ve Kocaeli Platosu yüksekliklerinin arasında kalır. Kartepe ilçesinin konumu, tarih boyunca Asya ile Avrupa arasında göç hattının, ticaret çizgilerinin, İpek yolu, askeri ve hac yollarının üzerinde çok önemli bir köprü olarak kullanılmıştır (URL41, 2020).

İlçe, coğrafi konumu bakımından Kocaeli'nin doğusunda İzmit bölgesi ile Sapanca Gölü arasında yer almaktadır. Yaz aylarında kongre ve atölye çalışmalarına ev sahipliği yapan

mekan, golf, kamp, binicilik, bisiklet, su kayağı ve trekking gibi alanda yapılabilen sporlar mekanı daha da çekici kılmaktadır. Büyük şehirlerin gürültüsünden kurtulmak ve kış kayağı yapmak isteyenler tutkunlar için oldukça önemli bir yerdir. Kış kayağı sezonu Kartepe'de Aralık ayı sonunda açmakta ve metropol kent olan İstanbul'dan yaklaşık bir saat uzaklıkta olması alanı çekici kılmaktadır. (URL41, 2020).

Maşukiye'ye 16 kilometre uzaklıktaki Kocaeli ilinde yer alan Kartepe ilçesi, 347 hektar turizm ve kışlık gezi alanına (yaklaşık 3,5 milyon metrekare) sahiptir. (URL41, 2020).

Samanlı Dağı'nın aşağı kesimlerinde yaylada ve uygun doğal yerlerde izciler dahil çeşitli vakıf ve kuruluşların yaz kampları düzenlenmektedir. Ayrıca The Green Park Kartepe Resort & SPA alanında 4 futbol sahası bulunmakta ve farklı spor kulüplerinin Kartepe'de oksijen toplayarak lig maçlarına hazırlanmalarına olanak sağlamaktadır. (URL41, 2020).

Marmara bölgesinde Uludağ'dan sonra en çok ziyaret edilen kış turizmi merkezi olan Kartepe ilçesi, kış turizminin yanı sıra etrafında barındırdığı yaylaları, kanyonları ve Maşukiye şifalı suyu sayesinde cennete benzemektedir. Aynı zamanda Maşukiye'de ormanların içinden geçen derelerin çevresinde piknik alanları ve alabalık lokantaları bulunmaktadır. (URL41, 2020).

Orman mesire alanı ve Sapanca Gölü üzerinde yaşayan değişik ve çok sayıda kuş türleriyle Kartepe'de kuş gözlemciliği de yapılabilmektedir. Örnek olarak sukuşu, macar ördeği, elmabaş, patka ve sakarmeke bulunmaktadır. Ayrıca bunları fotoğraflamak için de iyi ortam sunan Kartepe, foto safari alanında da önemli adreslerden biridir (URL41, 2020).

Kartepe Kış Sporları Merkezi 1250 m. yükseklikte bulunan, 42 kilometre uzunluğunda pist alanı, 14 doğal pist, 3 telesiyej ve 2 T-bar (teleski)'ye sahip Türkiye'nin başlıca kayak merkezlerindendir (Şekil 2.67). Yeni başlayanların kayak yapmasını beklerken, kayakçılar dik yamaçlarda çok fazla adrenalin salgılayabilir. Çocuklar ve çocuklarla birlikte kalmak isteyenler için özel bir "baby lift" alanı tasarlanmıştır. Ayrıca adrenalin farklı yaşamak isteyenler için de Kartepe'de yamaç paraşütü imkanı bulunmaktadır (Şekil 2.68) (URL41, 2020).

Şekil 2.67: Kartepe kayak tesisi (URL41, 2020)

Şekil 2.68: Kartepe yamaç paraşütü (URL41, 2020)

4x4 cipler ile genellikle zorlu arazi ve harika doğal güzelliğe sahip keşif ve maceralı safariler düzenlenmektedir (Şekil 2.69). Bu durum doğasıyla, canlı varlığıyla ve arazi aracı ile safari imkanları sunan Kartepe'ye mükemmel bir doğa çeşitliliği ile yoğun talep oluşturmaktadır. Ayrıca alanda bulunan; off-road parkuru, Kartepe Dağ Yolu, Soğucak Yaylası Dağ Yolu ve Maşukiye Özel Parkuru'dur. (Şekil 2.70) (URL41, 2020).

Şekil 2.69: Kartepe'de Jeep Safari (URL41, 2020)

Şekil 2.70: Kartepe off-road (URL41, 2020)

Kartepe ilçesinde doğal akarsuların çok olması, balık popülasyonunun yüksek olmasına neden olmaktadır. Bu sebeple de ilçe içerisinde acemi balık avcılığı yoğun bir şekilde yapılmaktadır. Sakarya'nın ve Kocaeli'nin içme suyu sağlayıcısı olan Sapanca Gölü, Akmeşe yolu üzerinde bulunan, halk dilinde Kirazoğlu ve Ketence Baraj Göletleri ile birlikte, Derbent Deresi ve Samanlı Dağı'ndan eteklerine doğru akışta olan berrak akarsuları,

başta sazan, turna, yayın, tatlı su kefali, kızılkanat, gökkuşuğu alabalığı ve doğal alabalık gibi birçok türü bir arada barındırmaktadır (Şekil 2.71). Alan içerisinde avcılık da spor olarak yapılmaktadır ancak avcılık yapabilmek için avcılık belgesine sahip olmak, avcılık sertifikası sahibi olmak ve avcı derneklerine üye olmak gerekmektedir (URL41, 2020).

Şekil 2.71: Kartepe olta balıkçılığı

Kartepe bölgesinin yaylaları da ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Eğreltidüzü Yaylası, Samanlı Dağları'nda eşsiz doğal güzelliği ve tertemiz havasıyla deniz seviyesinden 1100 metre yükseklikte yer almaktadır. Kartepe merkeze 11 km uzaklıktadır. Bölgede piknik masaları, oyun alanları, salıncaklar, toplam 1600 metrelik yürüyüş parkurları, motokros sahası, futbol ve voleybol sahaları ve panoramik bir teras bulunmaktadır. Kartepe Belediyesi tarafından düzenlenen ve geleneksel hale gelen Kartepe Yaylası şenlikleri ve uçurtma yarışları her Temmuz ayında alan içerisinde gerçekleştirilmektedir (URL41, 2020).

Kuzuyayla ise Kartepe'nin tepesinde, ormanlar arası yeşil ovalardan oluşan halka açık oksijen deposu olan bir yayladır. Alan içerisinde piknik imkanlarının yanısıra konaklama için karavan ve çadır hizmetleri de sunulmaktadır (Şekil 2.72). Bölgede 2 ila 14 km arasında değişen birçok yürüyüş parkuru vardır. Altıoluk yaylası ise 5000 dönümlük alanı ile kullanıcılara piknik yapma imkanı da sunmaktadır (URL41, 2020).

Alan içerisinde bulunan yaylaların yanında bir de alanda çok sayıda piknik ve mesire alanı bulunmaktadır (Şekil 2.73) (URL41, 2020).

Şekil 2.72: Kuzuyayla Tabiat Parkı (URL43, 2020)

Şekil 2.73: Korupark Piknik Alanı (URL41, 2020)

Alanda bulunan ATV turları ile de dere, tepe, kum, çamur, yayla, dağ, çayır alanları, orman içi parkurları kullanılarak gezilebilmektedir (Şekil 2.74). Motokros meraklıları arasında farklı parkurları bulunan Kartepe bölgesi, motosiklet tutkunlarının eğlenmek için bir araya gelerek aynı kültürü ve kamp konaklamasını paylaşmaları için eşsiz fırsatlar sunmaktadır (Şekil 2.75). Eğretilidüzü ve Kuzuyayla yaylalarında özel motokros parkurları bulunmaktadır (URL41, 2020).

Şekil 2.74: Kartepe ATV turu (URL41, 2020)

Şekil 2.75: Kartepe motokros (URL41, 2020)

Kartepe'nin tüm dağları, yürüyüş yolları ve Kuzu Yaylası da bisiklet kullanıcıları için elverişli bir konuma sahiptir (Şekil 2.76). Ayrıca Kartepe ilçesi bünyesinde at binmek için son derece uygun yerler bulundurmaktadır. Bunun için gerekli hipodrom, orman bölgesi,

yaylalar ile özel firmalar bulunmaktadır ve uzman seyisler eşliğinde at binilebilmektedir (Şekil 2.77) (URL41, 2020).

Şekil 2.76: Kartepe bisiklet yarışı (URL41, 2020)

Şekil 2.77: Kartepe at biniciliği (URL41, 2020)

Sapanca Gölü Uzuntarla bölgesinde Kartepe Belediyesi tarafından işletilen kablolu su kayağı tesisi, her yaştan insanın tüm vücut kaslarını rahatlıkla çalıştırmasına imkan veren bir spordur (Şekil 2.78). Ayrıca su sporu olarak alanda bulunan kürek; Sapanca Gölü'nde yapılabilmektedir ve bu bölge Türkiye resmi yarışmaları için en uygun alanlardan biridir. (Şekil 2.79) (URL41, 2020).

Şekil 2.78: Kartepe’de su kayağı (URL41, 2020)

Şekil 2.79: Kartepe’de kürek etkinliği (URL41, 2020)

Doğanın bütün güzellikleriyle sarılmış olan Serindere, içinde dar ve yüksek kanyonlar bulundurmasıyla gittikçe zorlaşan bir yürüyüş alanına sahiptir (Şekil 2.80). Öncelik Sisli

Vadi olmak üzere, Kartepe Kayak Evi'nin aktiviteleri içinde, Acısu Meşelik Ormanı ve Maşukiye'de paintball sahalarında bu sporu yapmak mümkündür. (Şekil 2.81) (URL41, 2020).

Şekil 2.80: Kartepe trekking alanı (URL41, 2020)

Şekil 2.81: Kartepe paintball (URL41, 2020)

Kartepe Golf Sahası, 1000 metrekarelik bir alan üzerine kurulu yapay göleti, bir adet Fairway Bunker, bir adet Deep Bunker, bir adet Scotch Bunker, dört değişik yerlerde bulunan Green'i ile 250 dönümlük eşsiz Driving Range'inde, yüzyıllık ağaçlarda yuva yapmış kuşların ötüşleri arasında, golf öğrenme ve oynama imkanıyla farklı dünyalar ile bizleri tanıştırmaktadır. (URL41, 2020).

2.6.2.4 Uzungöl – Trabzon

Uzungöl, Kuzey Anadolu Dağları arasında bulunan; son yıllarda doğal güzelliği ve çevresiyle bütünleşen varlığı ile birden ilgi odağı haline gelmiş, küçük göllerimizden birisidir. Doğu Karadeniz Bölümü'nde, Soğanlı Dağlarından doğup, Of ilçe merkezi yakınında Karadenize bağlanan Solaklı Deresi'nin bir hattı olan Haldizan Deresi'nin oluşturduğu derin vadi içerisinde yer alır. Uzungöl Trabzon ilinin Çaykara ilçesi sınırları içerisinde olup, Karadeniz kıyısında Of'tan yaklaşık 42 kilometre içeridedir (Şekil 2.82) (URL44, 2020).

Şekil 2.82: Uzungöl haritası (URL48, 2020)

Haldizen deresi vadisinde heyelanın nehri baraj şeklinde engellemesiyle oluşmuş olan göl, etrafında bulunan ormanları ile gözcü güzellikle sahiptir. Trabzon il merkezine 99 km, Çaykara ilçesine 19 km uzaklıkta bulunan göl "Uzungöl" olarak anılmaktadır. Uzungölün sdevamında Çaykara'yı ve Uzungölü Bayburt'a bağlayan tepe hattını takip ederek Soğanlı gecidine doğru gidildikçe, tahmini 2500 rakım ve üzerinde küçük büyük krater gölleri de bulunmaktadır (URL45, 2020).

Halzidan Dağları'nda bulunan göllerin en büyükleri; Aygır Gölü, Balıklı Göl, Dipsiz Göl, İkiz Göller, Kara Göl, Sarıççek Gölü ile Pirömer Gölleridir (Şekil 2.83) (URL49, 2020)

Şekil 2.83: Halzidan Dağı üstünde bulunan krater göllerinden biri (Abdullah Terzi)

Uzungöl bir köy, bir tepe ve bir rekreasyon alanıdır. Turistik otelleri, alabalık tesisleri, motelleri ve doğal peyzajı ile nadir bulunan gezi ve konaklama merkezidir. Uzungöl, doğa manzarasını gözlemlemek, yürüyüş yapmak, tırmanmak ve flora incelemesi (bitki araştırmaları) için ideal bir alandır. Uzungöl'de vadiden akan temiz ve berrak deresi, küçük,

dar ve uzun bir göle akar, oradan taşarak Of İlçesinden denize ulaşmak için Solaklı deresine dahil olur. Bu temiz ve berrak akarsu ve oluşturduğu göl, karadeniz ormanlarıyla çevrilidir (Şekil 2.84). Uzungöl mekanı her zaman bulutludur (URL44, 2020).

Şekil 2.84: Uzungöl ve çevresindeki ormanlar (URL50, 2020)

Karadeniz yaylaları hem yerli halkın hem de turistlerin katılımlarıyla, yerli sanatçıların konserler verdiği etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Her yıl festivallerin bir gelenek haline gelmesinin bölgeye canlılık getirdiği açıktır. Genellikle 1 Ağustos'ta başlayıp 3-4 Ağustos'a kadar süren festival, her yıl daha fazla ziyaretçi almaktadır (URL46, 2020).

Festival süresince hava koşulları uygunsa paraşüt gösterileri gibi özel hava etkinlikleri de düzenlenmektedir. Yamaç paraşütü sporu, Uzungöl'ü ve güzel doğasını kuş gözünden izleme şansını da etkinliğe gelenlere sunmaktadır (Şekil 2.85) (URL46, 2020).

Şekil 2.85: Uzungöl'de yamaç paraşütü (URL51, 2020)

Uzungöl, oldukça serin ve rahatlatıcı temiz bir havaya sahiptir. Yılın her mevsimi bol yağış alır. (URL47, 2020). Göllerin etrafında sulak alan bitkileri, yosunları ve turbaları da görülmektedir. Uzungöl uygun iklim ve doğa koşulları ile ekoturizm için önemli mekanlardandır. Yerel mimariyi bölgenin doğası ile uyumlu bir şekilde yansıtan inşaat, pansiyon işletmeciliği, tarım turizmi, el sanatları, yerel atölyelerin geliştirilmesi teşvik edilebilir. Yeşil koridor hattı üzerinde kalan mekan ve çevresinde kalabalık şehirlerden kaçmak isteyenler için orman içi çadırlı kamp alanları ile sakin bir tatil önerisi geliştirilebilir. Kırsal turizm tesisleri geliştirilebilir (URL47, 2020).

2.6.2.5 Şirince – İzmir

Şirince, İzmir'in Selçuk ilçesine 8 kilometre uzaklıkta 400 metre yükseklikte bir dağ köyüdür ve kuruluşu MS. 5. yüzyıla kadar uzanır. Şirince (eski adıyla Kırkınca-Çirkince) bir yamaç yerleşimidir. Dağlık arazi yapısı savunmaya uygun, vadi tabanındaki bereketli arazi, nemli ve havalandırılmış topraklardan oluşmuştur (Akyüz, 1995). 1957 yılına kadar Kuşadası İlçesine bağlı kalmış olan köy, bu tarihten sonra Selçuk'a katılmıştır (Kaya, 2012).

Şirince'den çevre yerleşim yerlerine uzaklık; Selçuk merkeze 8 kilometre, Ortaklar ilçesine bağlı Selahattin Köyü'ne 13 kilometre, Belevi İlçesine 19 kilometre, Zeytinköy'e 15 kilometredir ve İzmir merkeze 83 kilometre uzaklıktadır (Çolak, 2009).

Şirince'nin turistik konumu düşünüldüğünde, alan olarak turizm sektöründe büyük potansiyele ve itibara sahip bir bölgedir. Dünyaca ünlü Efes 10 kilometre, Meryem Ana Evi 16 kilometre, ünlü Pamucak sahili 14 kilometre uzaklıktadır. Ayrıca Şirince'nin yakınlarında; Efes, Kolophon, Notion, Metropolis ve Magnesium Antik Kentleri bulunmaktadır. Ayrıca Artemis Tapınağı, Klaros, Yedi Uyurlar, Aziz Jean Kilisesi ve İsabey Camii gibi dini türbeler 15-20 kilometredir. Dilek Yarımadası Milli Parkı ise yaklaşık 60 kilometre uzaklıktadır (Çolak, 2009).

Şirince köyünün kültürel zenginliği kırsal turizm sebebidir. Köye turist çekmenin temel nedeni, köyün büyük bir Rum köyü olması, evleri ve kiliselerinin tarihi bir miras oluşturmasıdır. Şirince çevresinde doğal ortamda çok sayıda köy bulunsa da bu kültürel değerler nedeniyle Şirince'de kültür turları düzenlenmiş ve özgünlüğü nedeniyle ziyaret

edilmiştir. Sadece mimari bir doku değil, aynı zamanda şarap, zeytinyağı, dantel, el sanatları ve sallarıyla ünlü bir kırsal turizm alanıdır (Çolak, 2009).

Şirince köyü çevresinde doğal turizm cazibe merkezi sayılabilecek 3 mağara bulunmaktadır. Bunlar; Kuşini Mağarası, Kurudağ Mağarası (Damlataş Mağarası) ve Sutini Mağarasıdır. (Çolak, 2009).

Şirince evleri, geçmişi ortalama 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başlarına kadar uzanan Osmanlı evlerinin son dönemidir. Evler; plan, malzeme ve işçilik, mimari ve sanatsal özellikleri bakımından özgündürler (Şekil 2.86) (Çolak, 2009). Geleneksel mimarideki Şirince köy evleri, kırsal turizmin en önemli kaynağıdır. Bu potansiyel, ev sahibi aileler ve bazı ailelerin bağımsız işletme yöneticileri tarafından kullanılmış ve turistlere sunulmuştur. Evler restore edilip yenilenmiş ve köyün iç donanımı, köyde kalmak için cazip hale getirilmiştir. Ancak günümüzde çok az ev güzelliğini kaybetmeden orijinal halini koruyabilmektedir. Geçmişten günümüze, kullanılmayan bir harabe haline gelen ve bazı özgünlükler, uygun olmayan bakım nedeniyle yok edilmiştir. Fonksiyonel olarak turizm için kullanılan 8 konut pansiyona dönüştürülmüştür (Soykan, 2004).

Şekil 2.86: Şirince evleri (URL52, 2020)

Şirince'nin kırsal turizm potansiyeli güçlü bir yapıya sahiptir. Kırsal turizmin gelişimi ve kırsal sürdürülebilirlik açısından köy, gereken tüm koşullara sahiptir (Çolak, 2009).

Şirince Köyü sınırları içerisinde yukarı kilise ve aşağı kilise olmak üzere iki kilise bulunmaktadır. Köyün dışında tağnak, mağara deresi ve elemen mevki kilisesi olmak üzere üç kilise vardır. Köyde freskli, ahşap, mimari ve sanatsal öneme sahip iki kilisenin varlığı,

köyün Türkleştirmeden önce “1.800 hane ilse büyük bir Rum köyü” olduğu iddiasını pekiştirmektedir. Köyün dışındaki üç kilise, ölçek veya inşaat teknolojisi açısından mimar ve proje gerektirmeyen ilginç “halk mimarisi”nin ilginç örnekleri arasında bulunmaktadır. Bu kiliseler yazları bahçede üreterek hayatlarını sürdüren eski Şirince halkının “bağ bahçesi” kiliseleridir. Bu kiliselerin varlığı , insanların dini inançlarına uyduğunu göstermektedir (Soykan, 2004).

Köyün girişinde bulunan ilk yapı, Aşağı Kilise olarak da bilinen ve büyük bir çam ağacının gölgesinde olan St. Demetrius Kilisesi'dir (Şekil 2.87). Yüksek alanda bulunan kilisesiden sonra, kilisenin karşısındaki düzlüklerde bulunan Neoklasik dönem izlerini taşıyan 19. yüzyıldan kalma eski okul binası, şimdi bir restoran olarak kullanılmaktadır. Arazi kullanım hakkı açısından bol miktarda silüet sağlayan Şirince, adı geçen kiliseler, meydan, ilkokul ve çarşı ile önemli bir şehir planlama organizasyonuna sahiptir. Aziz Demetrius Kilisesi, köydeki başka bir kilise olan Yukarı Kilise (Vaftizci Yahya Kilisesi)'ye bir yol ile bağlanmaktadır. Bu hat, eskiden Şirince'nin çarşısı olarak kullanılmaktaydı ve alt katlarında dükkanların bulunduğu yapılardan oluşmaktaydı. Bu rota günümüzde pek çok ziyaretçi tarafından ziyaret edilmektedir. Çarşı kesimi, Çınarlı ve Çeşme meydanlarına ev sahipliği yaparak, bu alanda bulunan dükkanlar ve kafeteryalar ile merkez konumundadır. Şirince Deresinin yatağı 19. Yüzyıl mimari dokusunun büyük ölçüde korunduğu yerleşmeyi iki mahalleye ayırmaktadır. Genellikle iki katlı olan Şirince evlerinin alt katları giriş holü ve depo, kiler ve ahır gibi hizmet alanlarından oluşurken, ikinci katlar yaşam alanlarından oluşmaktadır. Bir veya iki odası bulunan orta katlı yapılarda alan içerisinde bulunmaktadır. Üst katlarda ahşap merdivenle çıkılan orta alan orta veya köşede bulunmaktadır. Bu katta aynı anda karşımıza çıkan iki odadan birine genellikle "yazlık oda", sobası olan diğerine ise "kış odası" denir. (Kaya, 2012).

Şekil 2.87: Şirince evleri ve Aziz Demetrius Kilisesi (URL53, 2020)

Şirince’de konutlar, kiliseler ve eski yapılar, ilkokul dışında bölgede çeşmeler, değirmenler, yağhaneler, ekmek damgası, küpler, mezar taşı ve cami olarak birçok ilgi çekici değere ev sahipliği yapmaktadır. Köyde 19. yüzyıldan kalma üç çeşme bulunmaktadır. Değirmen olarak en önemlilerinden biri, yolun Şirince Boğazı’na tırmanmaya başladığı kısımdadır. Su akışı bugün de devam etmektedir. Yağhaneler, avluları olan tek katlı binalardır. Günümüzde kullanılan örnekleri salamura ve bekletme havuzlarıyla kaplı avlular, içlerinde mengene ve ezme gereksinimlerini bulundurmaktadır. (Tül, 2008). Ali Kaya'nın Şirince'deki şeftali bahçesinde bulunan ekmek damgası Bizans dönemine aittir. Georgios isminin açıkça okunan ve Yorgo anlamına gelen haç şeklindeki pişmiş toprak işareti, bölgede Bizans toplumunun varlığının bir göstergesidir. Şirince’de, adil ve markalı ekmek üretmeyi düşünen bir üreticinin ekmeğini bu damgalar sayesinde halk öğrenebilmektedir (Çolak, 2009).

Şirince ve çevresindeki festival ve şenlikler bölgeye yerli ve yabancı birçok turisti çekmektedir. Şirince’de "Şirince Üzüm Şenlikleri", deve güreşleri, sanat, kültür ve turizm şenliği ve Selçuk Kurtuluş Şenliği düzenleniyor. Şirince ve Selçuk’ta ulusal ve uluslararası festival ve festivallere katılan yerli ve yabancı turistler Şirince’yi gezme fırsatı buluyor. (Çolak, 2009).

BÖLÜM 3

3. MATERİYAL VE METOT

3.1 Materyal

Araştırma kapsamında malzeme olarak Bursa ili Nilüfer ilçesine bağlı Misi köyü belirlenmiştir. Misi Köyü'nün 2000 yıllık bir tarihi bir geçmişi vardır. Gümüştepe Mahallesi adıyla Nilüfer ilçesine ait olan Misi eski bir yerleşim alanı konumundadır. Misi köyünün ilk adının Mysia olduğuna inanılmaktadır. MS 183'te Alex adında bir keşiş ve onun seksen beş kişilik grubuyla, Hristiyanların öncüleri olarak İnkaya ve Misi köylerine yerleşmiş ve farklı kişileri toplayıp İncil'i onlara anlattığı bilinmektedir. İncil'in bir nüshasının bugün kalıntılarının bulunduğu manastırın yakınına gömüldüğüne inanılmaktadır. Bu kalıntılar nedeniyle bölge Hristiyanlar için de önem arz etmektedir. Asma yaprağı, misket üzümü, pekmezi ve şarabıyla ünlü olan Misi, Bursa merkeze 12 kilometre uzaklıkta bulunmaktadır. Şarabın Misi'de çok uzun bir geçmişi vardır. "Misi şarapları" sadece bu bölgede yetişen ve özel bir aromaya sahip olan misket üzümlerinden yapılır ve bu üzümden yapılan pekmezin de çok kuvvetli olduğu bilinmektedir. Gümüştepe ilçesinde şarabın yanı sıra ipekböcekçiliği de gelir kaynağı olmuştur. Bursa'da önemli ekonomik gelir sağlayan ipekböceği yetiştiriciliği, alanın yerleşiminin yapılmasına da katkı sağlamıştır. Bu nedenle Misi evlerinin geniş sundurmaları ipekböcekçiliğine göre yapılmıştır. Osmanlı mimarisini yansıtan Misi, 1989 yılında kentsel sit ilan edilerek ve koruma alanı statüsüne girmiştir. Günümüzde yapılan restorasyonlarla yapılar doğal hallerini korumaktadır. Ayrıca yerel halk restore edilen yapıları çeşitli sosyal donatılara dönüştürmeyi amaçlamışlardır. Kavacık Sultan Yatırı, köyde bulunan Müslümanlar için önemli bir yapıdır. Geçmişte Misi köyünde yaşayan Kavacık Sultan'ın türbesinin köyde dağın üzerine taşın içinde olduğu sanılmaktadır. Bugün bölgedeki çeşmeden akan su, Sultan Kavacık'ın gözyaşları olarak kabul edilmekte ve ziyaretçilerin isteklerinin gerçekleşeceği rivayet edilmektedir. Sınırsız yeşillikleriyle ziyaretçilerin zihnini dinlendiren Misi Köyü, piknikçilerin uğrak yeri haline gelmiştir. Ayrıca mahallenin içinden akan Nilüfer çayı ve yaşlı ağaçları da alan içerisinde bulunmaktadır (URL54, 2020).

3.2 Metot

Bu araştırma, belirli aşamalarda gerçekleştirilmiştir. Öncelikle, doğal peyzaj, kültürel peyzaj, turizm, kırsal turizm, rekreasyon kavramları işlenmiş, kırsal peyzaj alanında dünyadan ve Türkiye’den örnekler incelenmiştir. Bu konuda kapsamlı literatür çalışması yapılmış, yerli ve yabancı kaynaklardan bilgiler toplanmıştır.

Daha sonra materyal olarak belirlenen Misi Köyü’nün doğal peyzaj özellikleri ve kültürel peyzaj özellikleri incelenmiştir. GZTF analizi yapılarak mekan hakkında elde edilen bilgiler toparlanmıştır. Alan içerisinde yerel halka ve gelen ziyaretçilere anketler yapılmış bu anket bulguları değerlendirilmiştir. Ayrıca görüşülen kişilerin alan hakkındaki görüşleri alınmıştır.

Anketlerin uygulanması sırasında örneklem büyüklüğü, Sınırlı Toplumlarda Örneklem Büyüklüğü’nü veren formül (Tablo 3.1) kullanılarak belirlenmiştir (Orhunbilge, 2000). TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı’ndan alınan, 2019 yılına ait, illere göre mahalle nüfusları verilerine göre % 95 güven aralığında ve %10 hata payı göz önüne alınarak anket sayıları çıkarılmıştır.

Tablo 3.1: Örneklem büyüklüğünü hesaplamada kullanılan formül

n	$\geq \frac{Z^2 \times N \times p \times q}{N \times D^2 + Z^2 \times p \times q}$
n: Örnek büyüklüğünü, Z: Güven katsayısını (%95’lik güven düzeyi için Z= 1,96), N: Ana kütle büyüklüğünü (Çalışma alanı toplam nüfusu 205 kişi), p: İstenen özelliğin ana kütlede bulunma oranı (Ölçülmek istenen örnek büyüklüğünün başlangıçta ana kütlede bulunma oranı bilinmediğinden ve bu konuda ön bir araştırma yapılmadığından p ve q değerleri birbirine eşit (0,5) yani %50 alınarak en yüksek tahmini değere ulaşılmaktadır), q: Ölçülmek istenen büyüklüğün ana kütlede bulunmama oranı (1-p= 0,5), D: Kabul edilen örnek hatasını göstermektedir (%10).	

Anket uygulama kısmında, anket yapılan kişilerle alanın eksiklikleri ve güzellikleri konusunda konuşularak fikir alışverişlerinde bulunulmuştur. Anket grafiklendirme ve değerlendirme kısmında SPSS programı kullanılmıştır. Yerel halk ve ziyaretçi anket verileri SPSS programına girilmiş ve grafikler oluşturulmuştur.

Son olarak elde edilen bilgiler ve alanı kullanan kişilerle yapılan anketler sonucunda koruma kullanma ilkeleri doğrultusunda alanı geliştirmek için öneriler geliştirilmiştir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

4.1 Çalışma Alanı Doğal Peyzaj Özellikleri

Gümüştepe (Misi) Köyü, yöresel kimliğini kaybetmeden günümüze gelmeyi başarmış bir yerleşim yeridir. Nüfusun artış hızı ve gelişmenin yavaş olması sebebiyle tarihsel ve geleneksel yapısı bozulmamıştır.

İlk adının Mysia olduğu sanılmakta olan Misi Köyü bilindiği kadarıyla çok eski bir tarihe sahiptir. Bu zengin tarihi nedeniyle çeşitli kültürel ve doğal değerleri bünyesinde barındırmaktadır.

Misi Köyü'nü diğer yerlerden ayıran doğal ve kültürel peyzaj değerleri bir bütün olarak değerlendirilmektedir. İklim ve bitki örtüsü koşulları nedeniyle orada yetişen asmadan yapılan şarapları insanların beğenisine sunulmaktadır. Yakın çevresiyle olan ilişkileri ve Nilüfer ilçe merkezine yakınlığı nedeniyle de dikkat çekici bir alan konumundadır.

Bursalı insanların şehir stresinden kaçmak için kullandıkları Misi Köyü Hristiyanlık tarihi için de önemli bir değerdir (URL56, 2020).

Çalışma alanı olarak belirlenen Misi Köyü; Nilüfer İlçesi sınırları içerisinde kalmakta ve yenilerde Gümüştepe Mahallesi olarak anılmaktadır. Tarihi ve doğal güzellikleriyle de Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kulunca kentsel sit alanı, 1. Derece doğal sit alanı ve 3. Derece doğal sit alanı olarak kayıtlara geçerek koruma altına alınmıştır. Yerleşim alanında günümüzde 27 adet tarihi yapıt 2 adet çeşme ve 1 adet anıt ağaç bulunmasının yanı sıra alan içerisinde benzer değerlere sahip çok yapıda yapı keşfedilmiştir. 17. Ve 18. Yüzyılda yapılan ve bugüne kadar ayakta kalabilen bu yapıları kültürel miras olarak korumak, yaşatmak ve geleceğe aktarmak adına 2006 yılında Misi Koruma ve Yaşatma Projesi'ne başlanmıştır (URL54, 2020).

4.1.1 Coğrafi Konum

1989 yılında kentsel sit alanı olarak ilan edilen Misi Köyü, Marmara Denizinin güneydoğusunda, Bursa İline bağlı Nilüfer İlçesi sınırlarındadır. 2000 yıllık tarihi ile örnek bir Osmanlı mimarisi köyüdür (URL54, 2020).

Bursa 40 derece boylam ve 28 – 30 derece enlem daireleri arasında kalmaktadır (URL55, 2020).

Bursa İli Nilüfer İlçesi; doğuda Osmangazi, batıda Karacabey, kısmen Mustafakemalpaşa, kuzeyde Mudanya ve güneyde Orhaneli ilçesi ile çevrilidir. Toplam alanı 423,181 dönümdür (Şekil 4.1) (URL56, 2020).

Eski idari formuyla Misi köyü, yeni formuyla Gümüştepe Mahallesi, Bursa şehrine 15 km. batısında Orhaneli bağlantı yolu üzerinde Nilüfer Çayı'nın batısında ve Nilüfer Belediyesi'ne bağlı olarak eğimli arazi üzerine kurulmuş dört tepe ile çevrili ormanlık bir mahalledir (Şekil 4.2) (Kent Tasarım Şehir Planlama Mühendislik Mimarlık İnşaat Turizm Sanayi Ticaret LTD. ŞTİ., 2017).

Şekil 4.1: Türkiye’de Bursa ve Bursa’da Nilüfer (URL57, 2020)

Şekil 4.2: Nilüfer’de Gümüştepe Mahallesi (Misi Köyü) (URL57, 2020)

Kuzeyinde İhsaniye, Beşevler ve Odunluk mahalleleri, güneyinde Gökçeler ve Doğancı köyleri, Batısında Demirci Mahallesi, doğusunda Çekirge ve doğruca mahalleleri

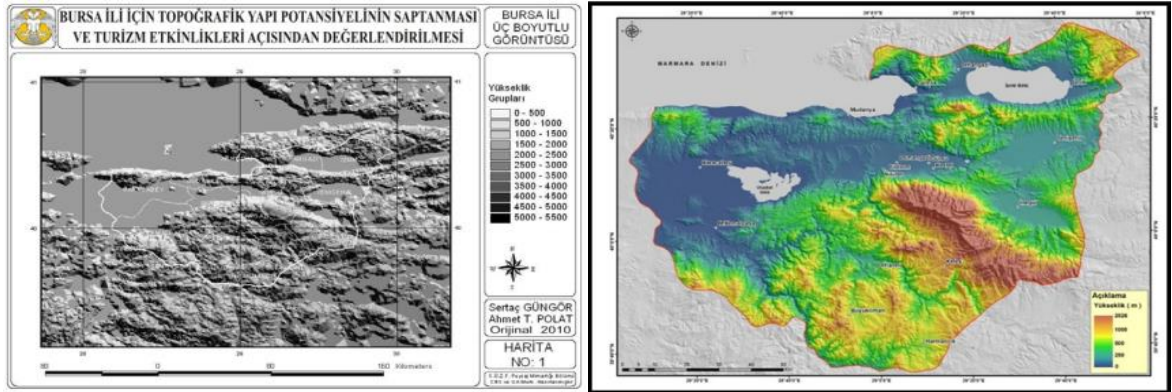
bulunmaktadır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2013).

Gümüştepe Mahallesi'nin yüzölçümü (Misi Köyü), Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün internet üzerindeki uygulamasından 938.28 ha olarak hesaplanmıştır.

4.1.2 Topoğrafya

Bursa ilinin geniş bir kısmının topoğrafyası yüksektir. Özellikle Uludağ ve etrafı ile Bursa'nın güney kesiminde yükselti fazladır. Arazi şekli yapısının potansiyeli Bursa ilinin çoğunda yüksektir. Bursa ilinin bütününde topoğrafik yapısı alçak olan bölümle pek karşılaşılabilir. Turizm ve rekreasyon eylemleri düşünüldüğünde alan oldukça uygun bir yapıya sahiptir (Şekil 4.3) (Güngör ve Polat, 2010).

Bursa İli'nin topoğrafya haritası incelendiğinde; Bursa'nın güney kesiminde arazi eğimli olup Uludağ'dan dolayı rakım yüksektir. Nilüfer İlçesinde ise ortalama rakım 125 metredir (Şekil 4.4) (Kent Tasarım Şehir Planlama Mühendislik Mimarlık İnşaat Turizm Sanayi Ticaret LTD. ŞTİ., 2017)

Şekil 4.3: Bursa ili üç boyutlu arazi modeli (Güngör ve Polat, 2010)

Şekil 4.4: Bursa topoğrafik haritası (Bursa BB. ve Tübitak, 2013)

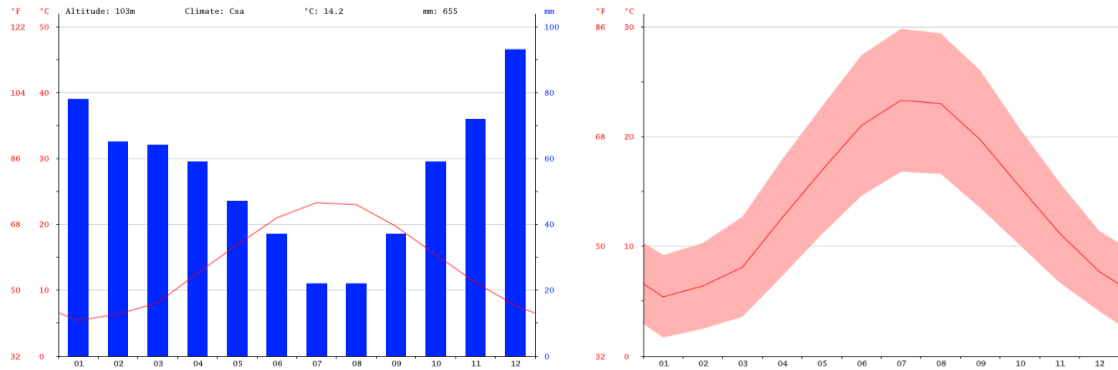
Çalışma alanını, dört tepenin çevrelediği bir alanda yer aldığından, arazi eğimi alanın merkezinden çevreye doğru artmaktadır. Yapılan eğim analizi çalışmalarına göre yapılaşmış alanların dışında kalan bölümler 5 farklı eğim aralığına göre gruplandırılmıştır. Planlama alanının genel olarak kuzeyinde kalan %0-10 arası eğimli alanlar 7.3 ha, %10-15 arası eğimli

alanlar 2 ha, %15-20 arası eğimli alanlar 0.8 ha, %20-30 arası eğimli alanlar 0.8 ha ve %30'dan fazla eğimli alanlar ise 2.6 ha olarak tespit edilmiştir.

4.1.3 İklim

Bursa'da genelde Akdeniz ikliminin hüküm sürmesinin yanı sıra Karadeniz ve İç Anadolu iklimlerinin özellikleri de görülür. Yazları çok kuraklık çekmeyen ilde kışları çok sert geçmemektedir. İlkbahar ve kış aylarında yağış daha fazladır, En soğuk aylar ocak ve şubat aylarında ortalama sıcaklık 5 derecenin altına inmekte, en sıcak aylar olan temmuz ve Ağustos aylarında ise ortalama sıcaklık 24 dereceye çıkar. Gümüştepe ve çevresinde de iklim Bursa İlının iklim özelliklerini taşımaktadır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2013).

Genel olarak alanda ılıman ve sıcak bir iklim hakimdir. Nilüfer, kışın yaz aylarına göre daha fazla yağış alır. Bu, Capen-Geiger iklim sınıflandırmasında Csa olarak adlandırılabilir. Nilüfer ilçesinin yıllık ortalama sıcaklığı 14.2°C'dir ve yıllık ortalama yağışı 655 mm'dir (URL57, 2020).

Grafik 4.1: Nilüfer yağış-sıcaklık grafiği (URL57, 2020)

Grafik 4.2: Nilüfer sıcaklık grafiği (URL57, 2020)

Yılın en kurak ayı 22 mm yağışla Temmuz ayıdır. En yüksek yağış miktarı ise (ortalama 93 mm yağış) Aralık ayında düşmektedir (Grafik) (URL57, 2020).

Yılın en yağışlı ay ve en kurak ayı arasında yağış miktarı 71 mm dolaylarındadır. Bu aylar dışında ortalama sıcaklık ise 17.9°C ve etrafındadır (Tablo 4.1) (URL57, 2020).

Tablo 4.1: Nilüfer ilçesi aylara göre değişen sıcaklık grafiği (URL57, 2020)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ort. Sıcaklık (°C)	6.4	6.4	8.1	12.6	16.9	21	23.3	23	19.7	15.4	11.2	7.7
Min. Sıcaklık (°C)	1.7	2.5	3.6	7.3	11.1	14.6	16.6	16.6	13.5	10.1	6.7	4.1
Maks. Sıcaklık (°C)	9.2	10.3	12.7	17.9	22.7	27.4	29.8	29.4	26	20.7	15.9	11.4
Ort. Sıcaklık (°F)	41.7	43.5	46.6	54.7	62.4	69.8	73.9	73.4	67.5	59.7	52.2	45.9
Min. Sıcaklık (°F)	35.1	36.5	38.5	45.1	52.0	58.3	62.2	61.9	56.3	50.2	44.1	39.4
Maks. Sıcaklık (°F)	48.6	50.5	54.9	64.2	72.9	81.3	85.6	84.9	78.8	69.3	60.4	52.5
Yağış / Yağış (mm)	78	85	64	59	47	37	22	22	37	59	72	93

4.1.4 Flora

Karadeniz ve akdeniz iklim tiplerinin karması olarak anılabilen marmara iklimi Nilüfer'in iklim tipidir. Bu geçiş ikliminin etkisiyle bitki örtüsünü şekillenmiştir. Ancak ilçede yükselti, eğim, bakı ve toprak tiplerinin değişmesiyle bitki örtüsünde de değişiklikler görülebilir. Genel itibariyle alanın güney kesiminde kuru ormanlık alanlar, kuzey kesiminde plato alanları ve alçak alanlarda ormanların tahribiyle psödomaki formasyonları bulunmaktadır. Kuru orman alanları, alanın güneyindeki dağlık araziler ile iç kısımlardaki platı sahalarının hakimi olan bitki örtüsüdür. Kurakçıl ağaç ve ağaççıkların bulunduğu, fakir çeşitlilik gösteren, orman altı bitki topluluğundan mahrum olan ve seyrek tipleri ile nem alan orman alanlarından daha farklı görünen bu ormanlar daha çok kuraklığa dayanıklı meşe türleri ve kızılçamlardan oluşmaktadır. (Güngördü, 1982).

Nilüfer İlçesinde kuru orman alanlarının tarım arazisi için yok edilen kısımlarında maki ve psödomaki bitki toplulukları gelişim göstermektedir. Psödomaki dağlık arazilerin kuzey kısımlarında ve deniz etkisinin az hissedildiği vadilerin iç kesimlerinde görülmektedir. Psödomaki araştırma alanında saçlı meşe orman alanlarının tahrip edildiği Gümüştepe Mahallesi ve Nilüfer Vadisi boyunca 500-800 metrelere kadar çıkabilmektedir. Bu alanda hüküm süren psödomakinin bitkileri; akçakesme, erguvan, katran ardıcı, koca yemiş, zeytin,

delice, melengiç, katırtırnağı, funda, laden, findık, kızılıçık, sumak, sivri meyveli dişbudak, karaçalı, muşmula, geyik diken, akçağaçtır (Güngördü, 1982).

Bursa kent merkezi, Uludağ'ın kuzey yamaçlarında, doğu-batı yönünde eğime paralel olarak yerleşmiştir. Yerleşmenin kuzeyi ormanlarla sınırlanmıştır. Gümüştepe yerleşmesi de kentin batısında yer almakta ve mahallenin güneyi sık ve geniş orman alanlarıyla sınırlanmıştır. Yerleşme ve çevresi güney ve güney-doğuda Karaardıç-Aydoğdu devlet ormanı, batıda Akçaalan devlet ormanlarıyla sınırlıdır. Vadi içinde orman niteliğinde alanlar bulunmaktadır. Köyün doğu bitişiğinden geçen Nilüfer çayı aynı zamanda tarım alanlarının sulanmasında da kullanılmaktadır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2013).

Topografik yapısı nedeniyle sahip olduğu manzara noktaları, yerleşme içerisinde geçen su ögesi ile Misi yerleşim alanı önemli bir peyzaj potansiyeline sahiptir. Ancak analiz çalışmaları sırasında bu potansiyelin yeterince kullanılmadığı tespit edilmiştir. Önemli bir artı değer olan Misi Deresi, yeterince kullanılmaması ve uygun fonksiyonlarla desteklenmemesi nedeniyle yerleşmeye suyun olumlu etkilerini taşıyamamaktadır. Diğer taraftan eğimli alanlarda, yamaçlar yer alan manzara noktalarında çeşitli tesis ve rekreasyonel aktivitelere yer verilmediğinden, yerleşmenin önemli cazibe merkezleri olabilecek bu alanlar geri planda kalmaktadırlar (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2013).

4.1.5 Fauna

Serdar Gözütok'un hazırladığı Bursa İli Memeli (Classis: Mammalia) Faunası ve Türlerin Koruma Statüleri isimli makale de yer alan bilgilere göre Nilüfer İlçesinde yer alan memeli fauna çeşitliliği aşağıda verilmiştir (Gözütok, 2017).

Vulpes vulpes (Linnaeus, 1758)-Osmangazi, Uludağ Milli Parkı, Nilüfer Gümüştepe, İnegöl, Cerrah, Orhaneli, Sadağı Kanyonu, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan Köyü, Garipçetekke köyü, Suuçtu Şelalesi (Gözütok, 2017).

Felis silvestris (Schreber, 1777) – Osmangazi, Uludağ Milli Parkı, Nilüfer Gümüştepe, Orhaneli, Sadağı Kanyonu, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan Köyü, Garipçetekke köyü, Suuçtu Şelalesi (Gözütok, 2017).

Martes foina (Erxleben, 1777) – Osmangazi, Uludağ Milli Parkı, Nilüfer Gümüştepe, İnegöl, Cerrah, Orhangazi, Gedelek Köyü, Orhaneli, Sadağı Kanyonu, Mustafa Kemal Paşa, Garipçetekke köyü, Suuçtu Şelalesi (Gözütok, 2017).

Meles meles (Linnaeus, 1758) – Nilüfer Gümüştepe, İnegöl, Cerrah, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan köyü (Gözütok, 2017).

Sus scrofa (Linnaeus, 1758) – Osmangazi, Uludağ Milli Parkı, Nilüfer Gümüştepe, Orhangazi, Gedelek köyü, Keramet köyü, Karacabey, Kocaçay Deltası, Orhaneli, Sadağı Kanyonu, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan köyü, Suuçtu Şelalesi (Gözütok, 2017).

Erinaceus concolor (Martin, 1837) – Osmangazi, Uludağ Milli Parkı, Nilüfer Gümüştepe, Gemlik, Umurbey, Orhangazi, Gedelek köyü, Keramet köyü, Karacabey, Kocaçay Deltası, Mudanya, Kumyaka, Orhaneli, Sadağı Kanyonu, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan köyü, Garipçeteke köyü, Suuçtu Şelalesi (Gözütok, 2017).

Crocidura leucodon (Hermann, 1780) – Osmangazi, Uludağ Milli Parkı, Nilüfer Gümüştepe, Orhangazi, Gedelek köyü, Keramet köyü, Mudanya, Kumyaka, Mustafa Kemal Paşa, Garipçeteke köyü (Gözütok, 2017).

Lepus europaeus (Pallas, 1778) – Osmangazi, Uludağ Milli Milli Parkı, Nilüfer Gümüştepe, Mudanya, Kumyaka, Orhaneli, Sadağı Kanyonu, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan köyü, Garipçeteke köyü (Gözütok, 2017).

Apodemus flavicollis (Melchior, 1834) – Osmangazi, Uludağ Milli Milli Parkı, Nilüfer Gümüştepe, Orhangazi, Keramet köyü, Karacabey Deltası, Orhaneli, Sadağı Kanyonu, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan köyü, Garipçeteke köyü, Suuçtu Şelalesi (Gözütok, 2017).

Mus musculus (Linnaeus, 1758) – Osmangazi, Nilüfer Gümüştepe, Gemlik, Umurbey, Orhangazi, Gedelek köyü, Keramet köyü, Nilüfer, Balat Kent Ormanı, Mudanya, Kumyaka, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan köyü, Garipçeteke köyü (Gözütok, 2017).

Rattus rattus (Linnaeus, 1758) – Osmangazi, Nilüfer Gümüştepe, Gemlik, Umurbey, Orhangazi, Gedelek köyü, Keramet köyü, Mudanya, Kumyaka, Nilüfer, Balat Kent Ormanı, Mudanya, Kumyaka, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan köyü, Garipçeteke köyü (Gözütok, 2017).

Scriurus anomalus (Gmelin, 1778) – Osmangazi, Uludağ Milli Parkı, Nilüfer Gümüştepe, Orhangazi, Gedelek köyü, Keramet köyü, Karacabey, Kocaçay Deltası, Mudanya, Kumyaka, Orhaneli, Sadağı Kanyonu, Nilüfer, Balat Kent Ormanı, Mustafa Kemal Paşa, Doğanalan köyü, Garipçeteke köyü, Suuçtu Şelalesi (Gözütok, 2017).

4.1.6 Toprak Yapısı

Gümüştepe Kentsel sit alanı güneyinde orman niteliğini taşıyan, tarımsal kabiliyeti VII. derece olan tarım toprakları yer almaktadır. Batı ve güney-batı taraflarındaki ormana yakın alanlar ise rendzinalar toprak olarak tanımlanmıştır. Bu tip topraklar su erozyonunun fazla olduğu taşlı alanlardır. Arazi nadassız kuru tarım yapılabilir niteliktedir. Gümüştepe kuzeyinde kalan yaklaşık 145 ha.lık alanda bağ, zeytin ve meyve yetiştiriciliği bir arada yapılmaktadır. Batıda ormana yakın yaklaşık 15 ha.lık alanda zeytin, güney batıda eğimin artması nedeniyle sulama olanakları azaldığından yaklaşık 55 ha.lık ve kuzeyde 22 ha.lık alanda kuru tarım yapılmaktadır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2013).

4.1.7 Jeolojik Yapısı

Nilüfer bölgesinin litolojik yapısı, akarsular tarafından taşınan farklı yaş gruplarından ve farklı materyallerin oluşan blok, çakıl, kum, silt ve kil gibi malzemelerden olduğu görülmektedir (Şekil 4.5). Kuzeyde Nilüfer Çayı'nın hattı ve Ayvalı Dereyle beraber ona eklenen yan akarsuların bulunduğu alanlar ve Uluabat Gölü'nün kıyısı alüvyonlardan oluşmaktadır. Kum, kil, silt gibi materyallerden oluşmuş bu araziler tarım için verimli alanlardır. Su tutma kapasitesinin fazla olduğu bu toprak grupları, yüksek taban suyu

Şekil 4.5: Nilüfer İlçesinin tektonik ve litolojik yapısı (Uzun, 2017)

Şekil 4.5: Nilüfer İlçesinin tektonik ve litolojik yapısı (Uzun, 2017)

iviyonlarla kaplı alanlar yumuşak ve gevşek zemin oluşturmaktadır. Gevşek topraklardan oluşan kum-silt gibi dane boyutundaki materyalin tabanda sıvılaşmalara yol açtığı düşünülmektedir.

nurtaşı, kireçtaşı, kumtaşı ve kıltaşı gibi materyallerle kaplıdır ve kentin gelişimi bu alanlar üzerinde yayılmıştır. Araştırma alanında alçak platolar oluşturan bu alanlar aynı

lileriyle ayrılan tepeler ve yamaçlarda çok sayıda kırsal yerleşim vardır. Jura zamanlarına kireçtaşlarının çıktığı bölgede çok sayıda taş ocağı bulunmaktadır. Bu çıkan kireçtaşları, at kumu yapımı, asfalt yol yapımı ve mucur taşı yapımı gibi çeşitli alanlarda ekonomik olarak kullanılmaktadır. Alanda Paleozoyik yaşlı şist, flit ve mermerler de bulunmaktadır. mermer arazileri, mermer ocakları sayesinde ekonomik olarak işlenmektedir (Uzun, 2019).

Çalışma alanı ve çevresi, Paleo-Tetis ve Neo-Tetis okyanuslarının kapanması sırasında gelişen tektonik olaylardan güçlü bir şekilde etkilenmiş, kıvrımlı ve kırılmış bir yapıya sahip olmuştur. Bundan dolayı 1. ve 2. derece deprem bölgesinde yer almaktadır. Alanda bulunan Bursa Fayı, Bursa ve çevresini 1. Dereceden etkileyebilecek bir depreme kaynak olabilecek önemli bir hattır. Bursa Fayı; Doğudaki Derekızık-Burhaniye ile batıdaki Uluabat Gölü arasında bulunan, doğu-batı doğrultusunda yaklaşık 45 km. uzunluğunda, sağ yanal ve doğrultu atımlı bir faydır. Bursa Fayı, Uluabat ve Mustafakemalpaşa alt fay zonları ile beraber, Kuzey Anadolu fay grubunun Marmara Bölgesindeki en güney hatlarını oluşturur (Açıkgözoğlu, 2008).

Uluabat fayının kuzeyinde yer alan Çayırköy ovası (Ürünlü, Tahtalı, Aladdinbey bölgeleri), doğrultu atımlı bileşenli Uluabat Fay'ının yön değiştirmesinin neden olduğu gerilmeye oluşan yarı graben nitelikli çöküntü alanlarıdır. Bu grabende bulunan alüvyonlar graben dolgusunu oluşturmaktadır (Yaltırak, 2000). Kentsel yapıların gelişimi bu alanlara odaklanmıştır. Bu nedenle olası bir deprem sırasında zeminin yapısından dolayı zeminde oluşabilecek sıvılaşma ciddi hasarlara neden olabilir. (Uzun, 2019).

Uluabat Fayı'nın bulunduğu alanda Akçalar, Hasanağa ve Kayapa organize sanayi alanları bulunmaktadır. Olası herhangi bir deprem organize sanayi alanlarındaki fabrikaların üretimlerinde maddi kayıplara neden olabileceği gibi kimyasal atıkların çevreye yayılmasıyla ekolojik olarak büyük risk de oluşturmaktadır. Bölgede endüstriyel faaliyetler nedeniyle konutların yoğunlaşması, tehlikeyi daha da artırmaktadır. Çok katlı binaların plansız yapılması depreme karşı mal ve can kaybını artırabilmektedir. Bu alanlarda çok katlı binalara izin verilmemeli, büyük ölçekli yerleşim alanları mümkün olduğunca sanayi bölgesinden uzak alanlarda planlanmalıdır. (Uzun, 2019).

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Afet İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 15.10.1999 gün ve 122297 sayılı 10 nolu genelge ile Bursa Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım İlçelerini kapsayan Jeolojik-Jeofizik-Jeoteknik etüt çalışmalarına göre; Misi yerleşmesinin büyük bir bölümü; zemin değerlendirme paftasında turuncu renkle ifade edilmiştir (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006).

Bu alanda bulunan alüvyon jeolojik olarak heterojen olup, yatayda ve düşeyde değişik eğilimler göstermektedir. Bu sahalarda, alüvyon genellikle, ince malzeme miktarı daha fazla olan, kumlu, siltli, yüksek plastisiteli killerden meydana gelmektedir. Bu bölgedeki alüvyon alanlar deprem dalgalarını kaya yapılar oranla 3 kat daha fazla zemin büyütmesi oluşturmaktadır. Bu bölgede 5 kat ve üstü konutlarda oturma sorunları sebebiyle, derin temel sistemleri veya zemin sağlamlılaştırma yöntemlerine ihtiyaç duyulabilir. Bu bölge, 1. Derece deprem kuşağında bulunduğundan parsel ölçeğinde etüt yapılması gerekmektedir (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006).

4.1.8 Hidrolojik Yapısı

Araştırma sahası içinde akan belli başlı akarsu, Nilüfer İlçesi'ne ismini veren ve Bursa'nın en mühim akarsuyu olan 103 km. uzunluğundaki Nilüfer Çayı, Uludağ'ın güney yamaçlarında 850 metre rakımındaki 2 mağaradan çıkmaktadır. Başlangıç bölümünde adı Aras Suyu'dur. Bu akarsu batı yönlü akarken farklı hatlarla birleşerek "Nilüfer" adını almaktadır. Doğancı Köyü yakınlarında kurulan bir barajla Bursa kentinin içme suyunun ciddi bir miktarını içinde barındırır. Antik çağ kaynaklarında ismi "Odrys" olarak geçen Nilüfer Çayı, Bursa Ovası'ndan geçtikten sonra Uluabat Gölü'ne boşalır. Bursa Ovası ve etrafının akarsularını Çayırköy Ovası'ndan Ayvalı Dere'yi alarak Uluabat Gölü'ne akan Nilüfer, daha sonra Susurluk Çayı ile bütünleşerek Karacabey Boğazı'ndan Marmara Denizi'ne katılmaktadır (Kent Tasarım Şehir Planlama Mühendislik Mimarlık İnşaat Turizm Sanayi Ticaret LTD. ŞTİ., 2017).

Nilüfer İlçesi'ndeki göllere gelecek olursak, Türkiye'nin 10. Büyük gölü olan ve Nilüfer İlçe sınırlarında konumlanan Uluabat Gölü, ilin en dikkat çekici doğal değerlerinden biridir. Yüzölçümü 156 m² olan gölün kuzey ve batı kesimleri sazlık ve bataklık araziler ile kaplıdır. Doğu-batı doğrultusunun uzunluğu 25, en geniş kesiminde genişliği 14 km.'dir. Göl havzasının boyutu yaklaşık olarak 10 bin 500 km², derinliği ise ortalama 2.4 m., en çok 4 m. dolaylarındadır (Kent Tasarım Şehir Planlama Mühendislik Mimarlık İnşaat Turizm Sanayi Ticaret LTD. ŞTİ., 2017).

4.2 Çalışma Alanı Kültürel Peyzaj Özellikleri

Çalışma alanı hakkında kültürel peyzaj özellikleri bu başlık altında incelenmiştir. Tarihi yapısı, idari yapısı ve nüfus özellikleri, kültür ve turizm hakkındaki günümüz özellikleri, ekonomik hayatı, geçim kaynakları, ulaşım ve altyapı durumu gibi unsurlar incelenerek alan hakkında detaylı bilgiler sunulmuştur.

Misi Köyü hakkında çalışma yapılırken bu özellikler göz önünde bulundurularak sonuç kısmında öneriler geliştirilmiştir. Öneriler kapsamında özellikle nüfus durumları ve ekonomik durumları incelenmiş ve çeşitli gelir düzeylerine mensup insanları burada ağırlamak üzere kişilerin taleplerine uygun projeler üretilmiştir.

4.2.1 Tarihçe

Eskiden Gümüştepe olarak bilinen yerleşimin eskiden adı “Misi”dir. Misi; Orhaneli karayolu üzerinde çevresi ormanlık alanlarla örtülü dört dağın çevrelediği, eğimli yapı üzerine kurulmuş bir yerleşim yeridir. “Tarihin babası” olarak bilinen Heredot’a göre MÖ. 1816’da Trakya’dan Anadolu’ya giden altı kavimden biri olan Misililer burada “Misililer” olarak adlandırılan bir grup oluşturmuşlardır. Bu kavim dünya tarihinde ilk defa batıdan doğuya geçen grup olarak bilinmektedir. Misililer bu alanda; “Misipolis”, “Misapoli” ve “Eşkel” adlı üç yerleşim alanı kurmuşlardır (URL58, 2020).

MS. 183 senesinde putperest Batı Romalıların baskı yapmasıyla Batı Roma’dan İstanbul’a, oradan da Bursa’ya geçen dini kavimlerin içinde olan ve Alex olarak tarihe geçen bir keşiş, 85 kişilik birliğiyle birlikte hristiyanlığın öncüleri olarak İnkaya Köyü ve Misi Köyü’ne gelmişlerdir. İki gruba ayrılan keşişler Keşiş Dağı olarak bilinen Uludağ’ın (Olympos) alt kısımlarına yayılmışlardır. “Misi” kelimesinin kökeni de Misililerin yurt olarak bu alana gelmeleri ve misyonerlik merkezi olarak Misi’nin belirlenmesinden gelmektedir. Bölgenin saklanmaya uygun bir boğaz niteliğinde olması, keşişlerin bu alanda yüzyıllarca kuvvetli bir misyonerlik örgütü inşa etmelerine yol açmıştır. Bu zamanda Misi’de bir konsül gruplanarak üç kez yazılmış olan İncil’in ruhu araştırılmış ve Misipoli Manastırı’nda İncil münazaraları yapılmıştır. Bu bilgiye dayanarak; Misi’de anılan manastırda İncil’in bir kopyasının saklı olduğuna inanılmaktadır. 1953 yılında manastırda yapılan kazı faaliyetlerine başlanmış fakat

aynı senelerde köye gelen define avcıları ve tarihi eser kaçakçıları tarafından manastır harap edilmiştir. Günümüzde ne yazık ki bu manastırdan eser kalmamıştır (URL58, 2020).

1316'da Orhan Gazi Hristiyanlık merkezi olan Misi'yi işgal edip, Bursa'yı sarmak için burada ve Kestel'de birer kale inşa ettirmiştir. Bu dönemde Misi'nin 10 yıl süreyle geçici olarak başkent yapıldığı rivayet edilmektedir, ancak bu tarih gerçekte fazla bilinmemektedir. Daha sonra 1326'da Bursa'nın fethedilmesiyle beraber Misi arka plana atılmıştır. Misi jeolojik önemi nedeniyle de her dönem gözde bir yerleşim merkezi olmuştur. Tarih süresince güneyden kuzeye akan Nilüfer Çayı, Bursa Ovası'nı ikiye ayırmış ve Batı'dan gelenler, kervanlar, önemli İpek Yolu üzerinde bulunan Misi'den geçmişlerdir. Çünkü o zamanlarda oldukça kuvvetli bir akarsu olan Nilüfer Çayı, farklı bir yerden geçiş vermemekte, sadece Misi'de keskin bir dönüş yaparak, uzunluğu 3 km. civarında olan bir boğaz hattında akmaktadır (URL58, 2020).

4.2.2 İdari Yapı ve Nüfus

Eski adıyla Misi Köyü, yeni adıyla Gümüştepe Mahallesi 2019 yılı TÜİK Adrese Kayıtlı Nüfus Sistemi sonucunda 1215 kişilik nüfusa sahip olduğu saptanmıştır (Şekil 4.6).

2019 YILI NİLÜFER İLÇESİ MAHALLE NÜFUSLARI				
31	Fethiye Mah.	21031		
32	Gökçe Mah.	437		
33	Gölyazı Mah.	1362		
34	Görükle Mah.	22496		
35	Gümüştepe Mah.	1215		
36	Güngören Mah.	505		
37	Hasanağa Mah.	1535		

Şekil 4.6: 2019 Yılı Adrese Kayıtlı Nüfus Sistemine Göre Nilüfer'e ait mahallelerin nüfusları (URL57, 2020)

4.2.3 Kùltür ve Turizm

Sosyo kùltürel hizmet alanlarından olan; yerleşimin girişinde yer alan alt katında kahvehanenin yer aldığı yapının üst katı da düğün, kına gibi geleneksel seremoniler için çok amaçlı salon olarak kullanılmaktadır. (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006).

Alan içerisinde kalan dini yapılara örnek olarak alanda 1 adet camii bulunmaktadır. Meydan da Dere Sokak'ın girişinde yer alan cami, Tuğla yığma bir yapıda olup, iyi durumdadır (TUER Planlama ve Yalkı Danışmanlık, 2006).

Alan içinde dinlenme ve eğlence mekanları; Gümüštepe, Misi Yerleşmesi içinden Misi Deresinin geçmesi, etrafının ormanlarla kaplı tepelerle çevrelemesiyle önemli peyzaj değerlerine sahip bir bölgedir. Ancak bu potansiyelleri yerli halkı tarafından yeterince kullanılmamaktadır. Sadece derenin sınırlı bir bölümü rekreatif amaçlarla düzenlenmiş, amfi tiyatro, yapay şelale gibi sert peyzaj elemanlarıyla desteklenmiştir. (TUER Planlama ve Yalkı Danışmanlık, 2006).

Çocukların merak vitamini ile büyüebilmeleri amacıyla kurulan Nilüfer Çocuk Kütüphanesi Misi Köyünde meraklı kitap okurlarına ev sahipliği yapmaktadır. Her yaştaki çocukların ilgisini çekebilecek kitapların yanı sıra yetişkinlere yönelik kitapların da yer aldığı üç çalışma salonu bulunmaktadır. Kütüphane, eski bir Bursa evinin restorasyonu ile yapılmıştır.

Geleneksel evleri ve sokak dokusu, karakteristik peyzajı ve geçmiş dönemlerinde kùltürünün önemli bir ögesi olan bağları ve şarabıyla Misi yerleşmesi büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. Ancak analiz çalışmaları sonucunda bağıcılık ve şarapçılığının yok olmak üzere olduğu, turizm konusunda herhangi bir ciddi alışmanın yapılmadığı ve yerel halkın bu konuda son derece uzak olduğu tespit edilmiştir. Anket çalışması sırasında bu konuya sıcak baktıkları dile gelmiş olsa da, turizm anlayışları, beklentileri net ve bilinçli bir şekilde ortaya konamamıştır (TUER Planlama ve Yalkı Danışmanlık, 2006).

Misi Köyü'nde dikkat çeken unsurlardan biri de alanda bulunan konutların mimari karakterleridir. Gümüštepe (Misi) de geleneksel mimari örnekleri genellikle dış sofalı plan

tipinde, zemin katları taş, üst katları ise çok pencereli ahşap-karkas sistemlerde inşa edilmiş yapılardır. Bu yapılarda, olanak bulunduğu yapılmak istenen en büyük değişimlerden biri avluya bakan açık hayatların kapatılmasıdır. Gözlenen diğer bir değişim de, aile düzeninin değişmesiyle birden fazla ailenin oturması, fazla ve kullanılmayan çok mekanlı evlerin avludan ikiye bölünerek ayrılmasıdır (TUER Planlama ve Yalkı Danışmanlık, 2006).

Şarapçılığıyla ünlü köyde keşişlerden ve Hristiyanlıktaki teflisin şarapla yıkanması geleneğinden gelen büyük küpler ve şarap malikaneleri bulunmaktadır. Meşhur Misi Köyü şarabı yedi farklı üretimhanede üretilirken bugün üzüm bağlarının nedeni henüz bilinmeyen bir hastalık sonucu kurumasıyla şarap imal eden iki imalathane kalmıştır. "Misket Şarabı"na kaynaklık eden ve özel aromasıyla yalnızca bu yörede bulunan misket üzümü de tükenme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Misi'de üç tane ahşap han olduğu söylenmektedir. Bugün yeni İzmir Yolu'nun açılması, Nilüfer'in kanallarla ıslah edilmesi, yeni köprülerin yapılması ile milattan önceden beri gelen bir yerleşim yeri (Misi) ikinci plana düşmüştür. Ayrıca bugün izlenen genel ekonomik politika nedeniyle Misi ipeğini kaybetmiş, köyün arazileri yapılaşmaya açılmıştır. Misi 1985'te doğal sit alanı olarak ilan edilmiştir. Dokunulmazlığı olan 235 haneden 36'si birinci derece sit kabul edilmiştir. Gümüştepe (Misi) Köyü için Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nca 04.06.1989 tarih ve 529 sayılı karar belirlenen Kentsel Sit Alanı'nda henüz Koruma Amaçlı İmar Planı yapılmamış olup, korumaya konu olan alanlar niteliklerini kaybetmek durumunda kalmaktadırlar. Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 21.10.1989 tarih ve 789 sayılı kararı ile Sit Geçiş Dönemi Şartları, Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 23.01.1991 tarih ve 1541 sayılı kararı ile Tescilli Yapı/Ağaç/Çeşme Listesi onaylanmıştır. Koruma Amaçlı İmar Planı'nın hazırlanarak yürürlüğe girmesi ve aşamalı programın hazırlanmasıyla çevreye aykırı yapıların oluşması önlenecek, yaşanabilir çevre koşulları yaratılmış olacak, yapılarda yapılacak iyileştirme koşulları için yön gösterilebilecektir (TUER Planlama ve Yalkı Danışmanlık, 2006).

4.2.4 Ekonomik Hayat

Bölgede yaşayan yerel halkın sosyo-ekonomik yapısı ve geçim kaynakları geleneksel fiziki dokunun oluşumu ve mekanların biçimlenişini etkileyen en önemli faktördür (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006).

Gümüştepe (Misi) de yaşayan halkın çoğunluğu tarım ile uğraşırken, günümüzde bu olgu giderek kaybolmaya yüz tutmuştur. Halkın bir kısmı yaşantısını ya Bursa' ya göç ederek ya da Bursa'da çalışarak sağlamaktadır. Köyün ekonomik yaşamında büyük yer alan bağcılık mahalle oluşumu ile birlikte önemini yitirerek giderek yok olmaktadır. Yörede daha önce 4 adet şaraphane, 3 değirmen ve 2 tuğla ocağı bulunurken bu gün sadece 1 adet şaraphane kalmıştır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006).

Misi'nin şarapçılığı ünlüdür. Misi'de daha önceden var olan beş manastırın ayinlerinde tüketilen şarap, manastırların kendi üzüm bağlarından elde ediliyordu. Asırlarca Bizans'a Misi'den şarap gönderilmiştir. Bu zanaatı miras olarak alan Türkler ise dini sebeplerden dolayı öncelikle şarap üretimini bırakıp yerine pekmez üretmişlerdir. 1935'ten sonra tekrar şarap üretimine dönmüşlerdir. Ancak daha sonra oluşan salgın nedeniyle üzüm üretimi bitme derecesine gelmiştir (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006).

Misi'nin İpek Yolu üzerinde kalması alan için önemli bir gelir kaynağı oluşturmuştur. Ancak Bursa'nın fethi ve ardından gelişen olaylar ve Cumhuriyet Döneminde yeni yolların yapılmasıyla Misi geri planda kalmıştır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006).

İpek Bursa'nın önemli ekonomik materyallerinden biridir. Misi evleri de ipek üretiminin önemli olduğu zamanlarda, geniş sundurmalarıyla ipek böcekçiliğine göre inşa edilmiştir. Odunluk köyünden gelen hava basıncının Sarıkaya'ya kadar devamlı gel-git yapması Misi'nin üzümünü farklı aromalı ve şeker miktarı yüksek olmasına, diğer yörelerde ipek böceğine musallat olan kireç hastalığının rastlanmamasına neden olmuştur. Bugün uygulanan ekonomik değerler ile Misi ipeği yok olmuş ve köyün tarlaları yapılaşmaya açılması ile üzüm bağları giderek azalmaya başlanmıştır. Orman Kanunu ile köyün iki ormanının Orman İdaresi eline geçirmesiyle beraber bakımsız kalarak yanmıştır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006)

Bugün için Gümüştepe (Misi)'nin tarihi kimliğinin belirlenmesi amacıyla gerek köy halkı arasında, gerekse çeşitli kurum ve kuruluşlarda tartışma başlamıştır. Bursa'da bu nitelikteki bir çalışma Osmanlı yapı stiliyle tanınan Cumalıkızık'ta yapılmış ve yapılan uygulamalardan çeşitli deneyimler elde edilmiştir. Cumalıkızık olayının iyi ve kötü taraflarını iyice

irdelenerek Gümüştepe (Misi) örneğinde aynı hataların yapılmaması yönünde sadece imar planı ile değil geliştirilecek eğitim, sosyal ve ekonomik politikaları ile birlikte uygulama yapılması yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Yapılan görüşmelerde bu konuya değinilmiş, farklı kültür ve ırkların Gümüştepe (Misi)'de nasıl kaynaştığı, bu kaynaşmanın bugüne gelen izleri ve bu günümüz yaşantısı üzerindeki etkilerinin eni konu araştırılması ve yapılacak analiz ve sentezler ile proje dizileri olarak uygulamaya konulması talep edilmiştir. Yapılan alan araştırmasında; Gümüştepe de çeşitli sektörlerde çalışanların bulunduğu tespit edilmiştir. Temizlik, pazarcı, şoför, çaycı, terzi, boyacı, esnaf ve çiçekçilik ile uğraşanlar hizmet sektörü altında, makinacı, tamirci, tornacı, tekstilci, araba döşemecisi, oto elektrikçisi ve oto tamircisi ise sanayi sektörü altında toplanmıştır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006).

4.2.5 Ulaşım ve Altyapı Durumu

Yerleşmeye Orhaneli İlçesine ulaşımı sağlayan Devlet Karayolu'ndan ulaşılmaktadır. Yerleşim alanı Bursa Merkeze 15 km. uzaklıktadır. Yerleşmeye Orhaneli Yolu üzerinden iki noktadan giriş mümkündür. İlk giriş tarım alanı olarak kullanılan alan içinden geçerek sağlanmaktadır. İkinci giriş ise yerleşmenin doğusunda topografik eşiklerin başladığı noktadan sağlanmakta olup bu aks direkt yerleşmenin merkezine ulaşmaktadır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006)

Planlama alanı içinde dokunun özgün karakterini yansıtan sokak dokusu ve ulaşım sistemi ile karşılaşılmaktadır. Organik bir ulaşım sisteminin hakim olduğu bölgede yol genişlikleri 3-7 m. arasında değişkenlik göstermektedir. Yerleşme içinde yine geleneksel dokunun izleri olan çıkmaz sokaklar bulunmaktadır (Tuer Mühendislik LTD. ŞTİ. & Yalkı Tasarım Danışmanlık LTD. ŞTİ, 2006).

4.3 GZTF Analizi

Gümüştepe (Misi) Mahallesi, turizm potansiyeli açısından önemli bir mekandır. Farklı kültürel özellikleri ve tarihi yapısı nedeniyle turizm alanında köy halkı için ekonomik değer oluşturmaktadır. Unutulmaya yüz tutmuş misket üzümü ve şarabıyla turizm alanında önemli bir değere sahip olabilecektir. Ancak bunun için uygun ve uzun vadeli planlama kararları

gerekmektedir. Bu planlama kararları alınırken ise GZTF Analizi önemli bir unsur oluşturmaktadır.

Alanın Güçlü Yönleri;

- Tarihi bir öneme sahip olması,
- İklimi ve doğasının turizm açısından elverişli olması
- Orman varlığı bakımından zenginliğe sahip olması
- Ulaşımın kolay olması
- Coğrafi konumunun elverişli olması
- Misi Deresi
- Misket üzümü
- Misket şarabı

Alanın Zayıf Yönleri

- Karmaşık bir düzende olması
- Bakımsız olması
- Çevre düzenleme çalışmalarının yetersiz olması

Tehditler

- Misi Deresinin debi düşüklüğü
- Çevre kirliliği
- Hava kirliliği
- Plansız ziyaretçi akını
- Doğal dengenin korunmuyor olması

Fırsatlar

- Doğa turizmi açısından elverişli olması
- Rekreasyonel faaliyetler için uygun altyapının bulunması
- Kamp faaliyetlerine uygun bir alan olması
- Halkın gelişmeye açık olması
- Gelir kaynağı oluşturabilecek farklı özelliklerinin bulunması

4.4 Anket Bulguları

Bu çalışma kapsamında alan hakkında öğrenilecek bilgiler ve geliştirilecek fikirler için anket uygulamasının yapılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda yerel halka ve ziyaretçilere farklı anketler uygulanması için sorular hazırlanmıştır. Amaç turizmin alan içerisinde daha kontrollü ve aktif olmasıdır ve bu konuda halkın görüşleri de önem arz etmektedir. Misi köyünde yapılacak olan anketlerin sayısına “Sınırlı Toplumlarda Örneklem Büyüklüğü formülü” ile karar verilmiştir.

Sonuçların gerçekliğinin vurgulanması açısından ve çeşitlilik arz etmesi için turizmin yoğun olduğu hafta sonları tercih edilmiş ve farklı yaş gruplarından farklı insanlarla anket uygulaması yapılmıştır.

4.4.1 Yerel Halk Anket Bulguları

Yerel halk anket uygulaması için örneklem formülü ile kaç anket yapılacağı hesaplanmıştır. Formülde yer alan nüfus kısmında ise TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2019 yılına ait Nilüfer İlçesi Nüfus Sayımları esas alınmıştır.

$$n \geq \frac{(1,96)^2 \times 1215 \times 0,5 \times 0,5}{1215 \times (0,1)^2 + (1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5} = \frac{1166,4}{13,11} = 88$$

Yerel halk anketlerinin sayısı örneklem formülü ile hesaplandıktan sonra alana gidilerek yerinde gözlem yapılmış ve hazırlanan anketler yerel halka uygulanmıştır. Formüle göre 88 adet anket yapılması yeterli görülmüş ancak 92 adet anket uygulaması yapılmıştır.

Öncelikli olarak yerel halkın demografik verilerine yönelik sorular sorulmuştur.

Tablo 4.2: Misi Köyü yerel halk yaş durumu analizi

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
18-25	6	
26-35	12	
36-45	22	
46-55	2	
56-66	29	
66+	21	

Yerel halka anket yapılırken en çok 56-65 yaş grubuyla karşılaşılmıştır. Yapılan anketlerin %31,5'ini 56-65 yaş arası, %23'ünü 36-45 arası, %22,8'ini 66 yaş ve üzeri, %13'ünü 26-35 yaş arası, %6,5'sini 18-25 yaş arası ve %2,2'ünü ise 46-55 yaş arası oluşturmaktadır. Peyzaj mimarlığı açısından bu durum alanın yaşlarına göre dengesiz bir dağılıma sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Yapılacak önerilerde genç nüfusun alanda artırılmasına yönelik çalışmalara dikkat edilecektir. Ayrıca yaşlı nüfusa yönelik etkinlik alanları da çoğaltılmalıdır. Her yaş grubunun alanda bulunması alanın kullanım potansiyelini artıracaktır. Bu durum bizler için önem arz etmektedir.

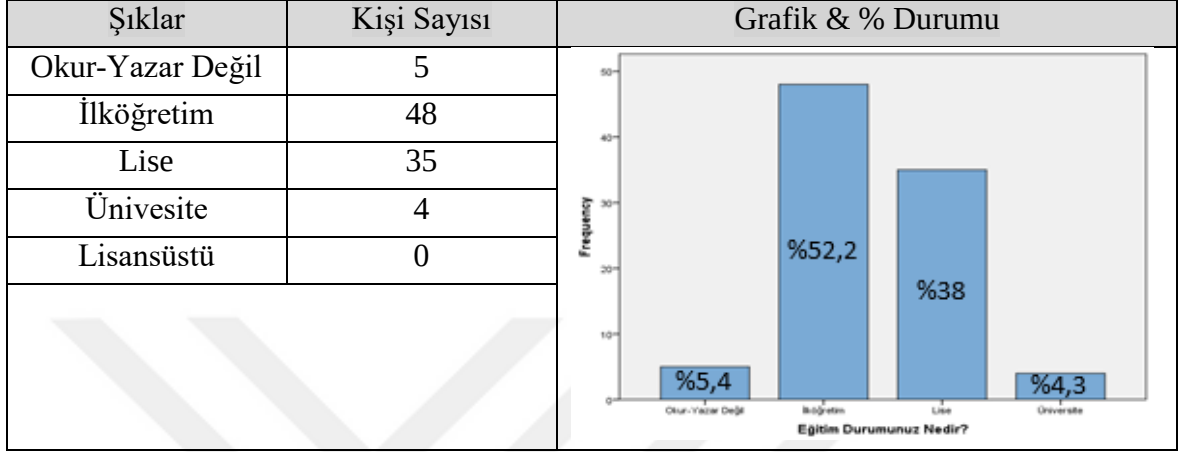
Tablo 4.3: Misi Köyü yerel halk cinsiyet analizi

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Kadın	28	
Erkek	64	

Anketler yapılırken daha çok erkek nüfusuyla karşılaşılmıştır. Erkek nüfusu anketlerin %69,6'sını kapsamaktadır. Kadın nüfusu ise %30,4'tür. Bu durumun kadınların daha çok ev

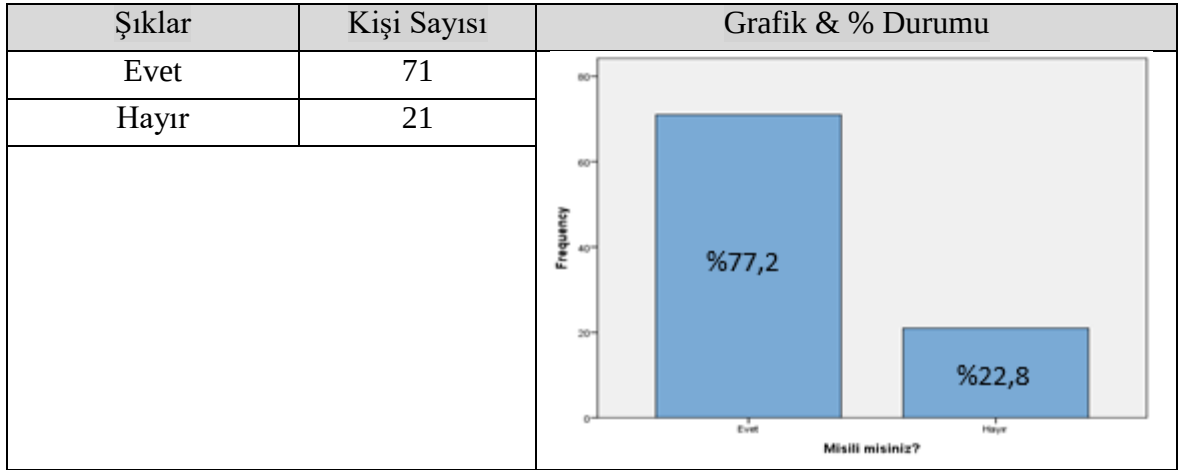
hanımı olması ve dış mekanlarda aktif olmamalarından kaynaklanması şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca karşılaşılan yerel halk kadınlarından bazıları anketlere katılmayı reddetmiştir.

Tablo 4.4: Misi Köyü yerel halkın eğitim durumu analizi

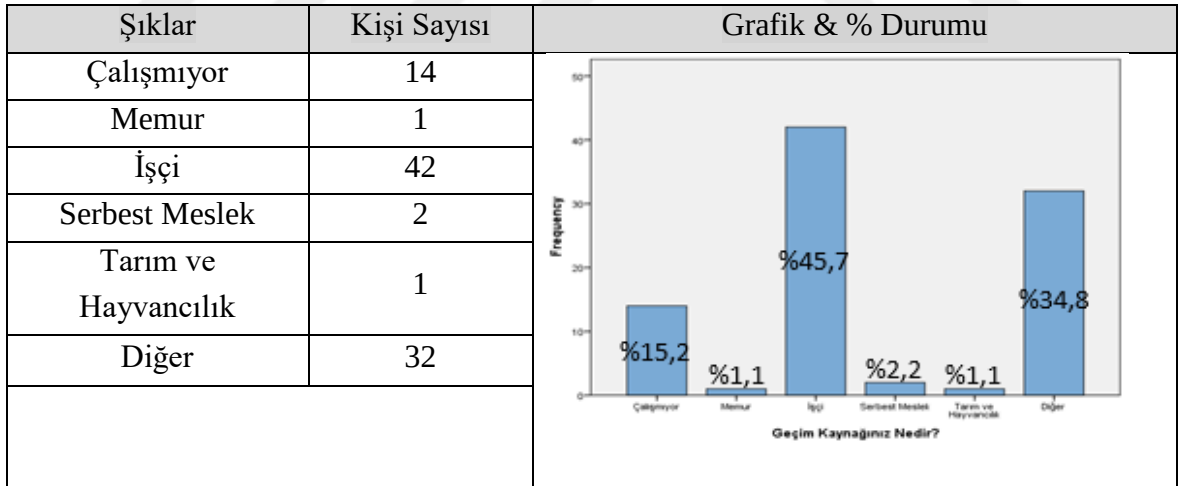
Yerel halkın eğitim durumlarını öğrenmek için oluşturulan soru kapsamında ilköğretim mezunu insanların halkın %52,2'sini kapsadığı görülmüştür. Onun peşinden %38 ile lise mezunu insanlar gelmektedir. Okur-yazar olmayanların oranı %5,4'tür. Üniversite mezunları ise %4,3 ile en az oranı kapsamaktadır. Bu durum yerel yönetimler için önemli bir anket olmaktadır. Yerel halkta okur-yazar olmayanların sayısının üniversite mezunlarından fazla olması durumun ciddiyetini göstermektedir. Lisansüstü bireyler ile karşılaşılmamıştır. Yaş gruplarını da düşündüğümüzde alanda eğitim grafiğinin bu şekilde çıkması olası bir durumdur. Eğitimli genç nüfusun alanda yoğunlaşması, alanın bazı etkinlikler ve gelişim, kalkınma açısından önemlidir. Yenilik isteyen ve kendini geliştirmiş bireyler yaşadıkları alanı da geliştirmek için çaba göstereceklerdir. Bu yüzden eğitim ve öğretimin yerel halk için öneminin vurgulanarak kişilerin kendini geliştirmesi sağlanmalıdır.

Tablo 4.5: Misi Köyü yerel halkın Misili olma durumları analizi

Halka yöneltilen Misili misiniz sorusuna halkın %77,2'si evet cevabını vermiştir. %22,8'lik bir kısım ise hayır diyerek alana sonradan göç ettiklerini belirtmişlerdir. Peyzaj mimarlığı açısından göç alma oranı ise kırsal bir yerleşime göre bu oran gayet iyi durumdadır. Dışarıya göç vermesi de engellenirse alan gelişimi daha verimli olarak sağlanacaktır.

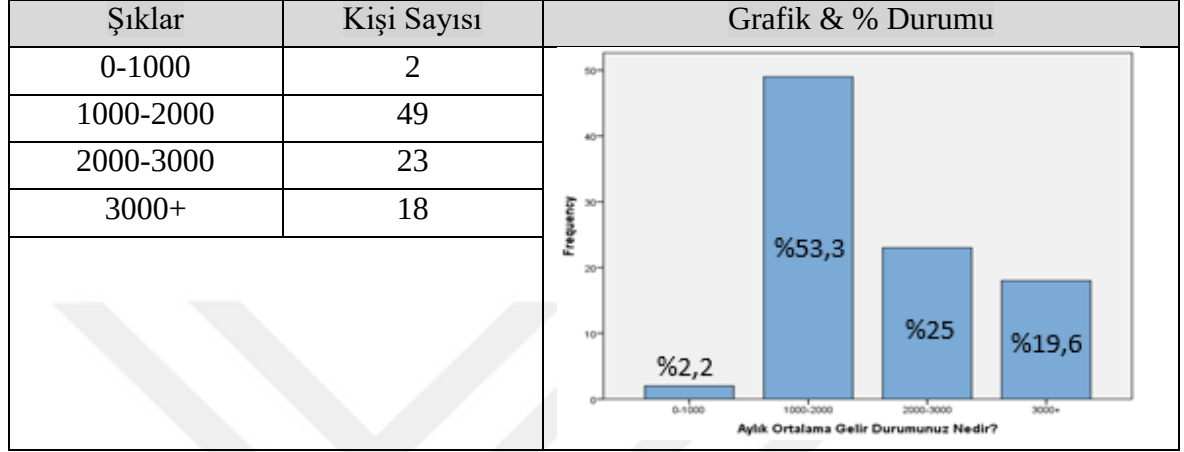
Tablo 4.6: Misi Köyü yerel halkın geçim kaynakları analizi

Alandaki kişilerin geçim kaynağının öğrenildiği anket sorusuna göre %45,7 ile en çok işçi bulunmaktadır. Daha sonra onu %34,8 ile diğer grubu takip etmektedir. Diğer grubu daha çok emeklilerden oluşmaktadır. %15,2 ile çalışmıyor kısmını ise ev hanımları ve öğrenciler oluşturmaktadır. Serbest meslek grupları ise %2,2'sini oluşturmaktadır. Memur grubu ile tarım ve hayvancılık ile uğraşanlar %1,1'lik oranlara sahiptirler. Köy veya mahalle statüsüne sahip bir alanda çalışan ve aktif bir nüfusun varlığı önemlidir. Bu bize yapılacak öneriler

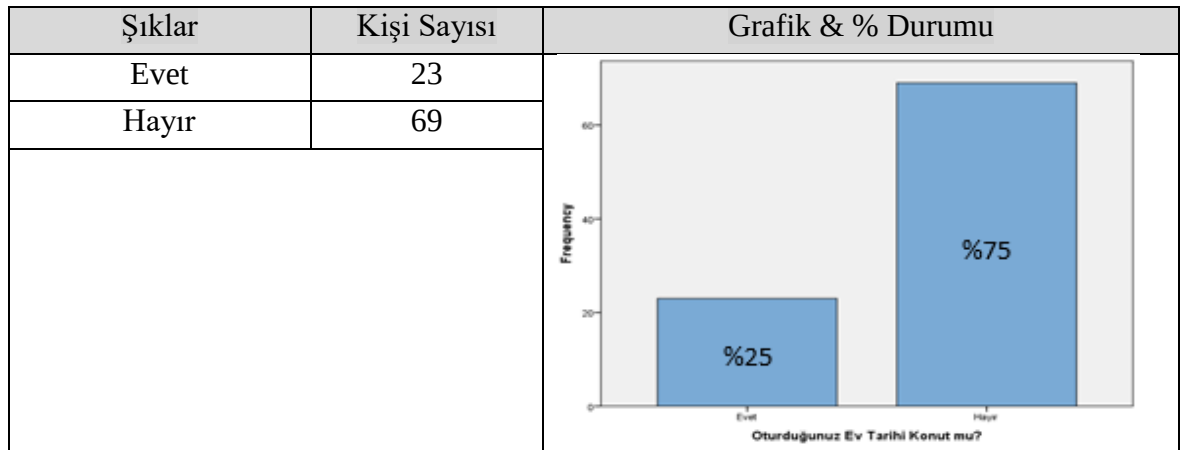
için yol gösterici olur. Aktif bireyler alanda yoğunluktadır. Çalışan, işçi kesimin varlığı önerilerin uygulanabilirliğini artıracaktır. Sonuçta elimizde bunları yapacak potansiyeller vardır ve bu anket ile ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 4.7: Misi Köyü yerel halkın aylık gelir durumları analizi

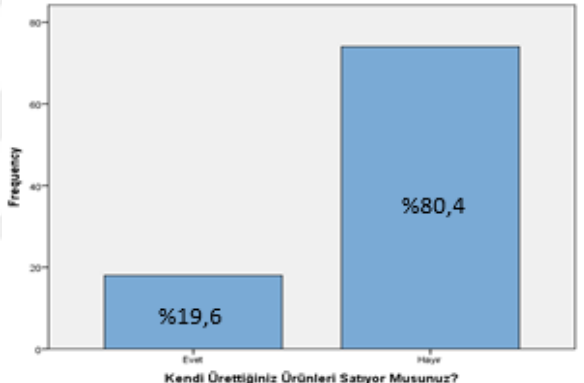
Aylık ortalama gelir durumu grafiğine göre alanda en çok 1000-2000 TL maaş alan kesim bulunmaktadır. Bu kesim halkın %53,3'ünü oluşturmaktadır. %25'lik kesim ise 2000-3000 arası aylık gelire sahiptir. Onun peşinden %19,6 ile 3000 üzeri gelmektedir. %2,2'lik kısım ise aylık 1000 TL'den az geliri olduğunu belirtmiştir. Alanda düşük gelir grubu yoğunluktadır. Günümüzde kaliteli ve sağlıklı bir yaşam için gelir düzeyi önemli bir etkidir. Gelir düzeyini artıracak yeni önerilerin geliştirilmesi peyzaj mimarlığı açısından önemlidir. Daha kaliteli bir yaşam fırsatı sunmak ve kişilerin huzurunu sağlamak için çalışmalar üretmek planlama ilkelerimizin içerisinde.

Tablo 4.8: Misi Köyü yerel halkının oturdukları evlerinin tarihi konut olma durumu analizi

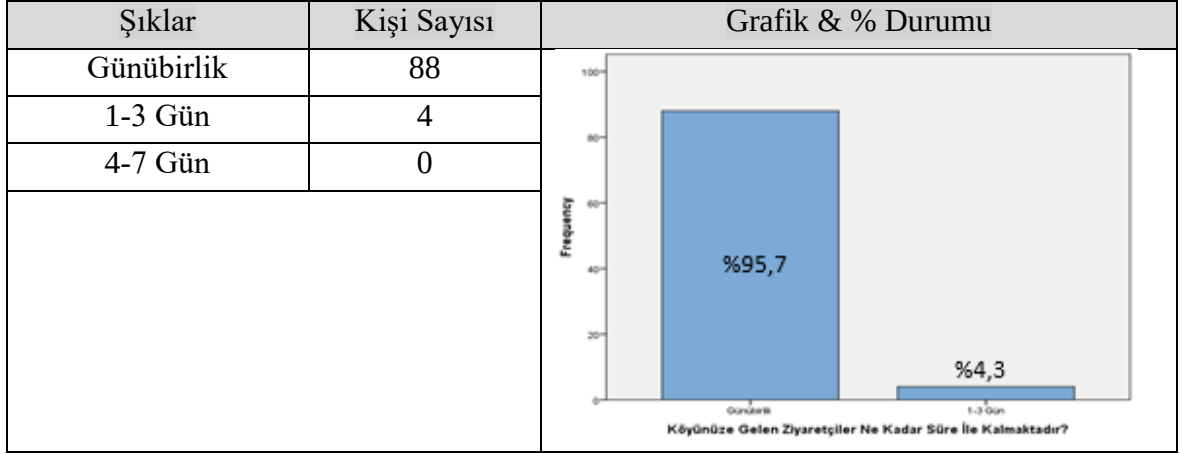
Yapılan anketler kapsamında halkın oturduğu evlerin %75'i tarihi konut değildir. Halkın %25'i ise tarihi konutta oturmaktadır. Tarihi konutta oturan %25'lik kısmın sadece %4,3'ü satın alarak tarihe konuta sahip olduğunu belirtmiştir. Kalan %95,7'lik kısmı ise miras yoluyla elde ettikleri tarihi konutlarda oturmaktadırlar. Tarihi konut varlığı alanın çekiciliğini artırmaktadır. Alanda farklı çekici unsurların bulunması, alanın tercih edilme oranını yükseltir. Görsel kimliğin farklılıklardan oluşması peyzaj mimarlığı açısından önemli bir durumdur. Örneğin Safranbolu ilçesi, Cumalıkızık köyü vb. tarihi konutlarıyla gündemde olan mekanlardır. Misi köyünde de böyle bir potansiyelin olması turizm açısından önemli bir olgudur.

Tablo 4.9: Misi Köyü yerel halkının kendi ürettiği ürünleri satma durumu analizi

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Evet	18	
Hayır	74	

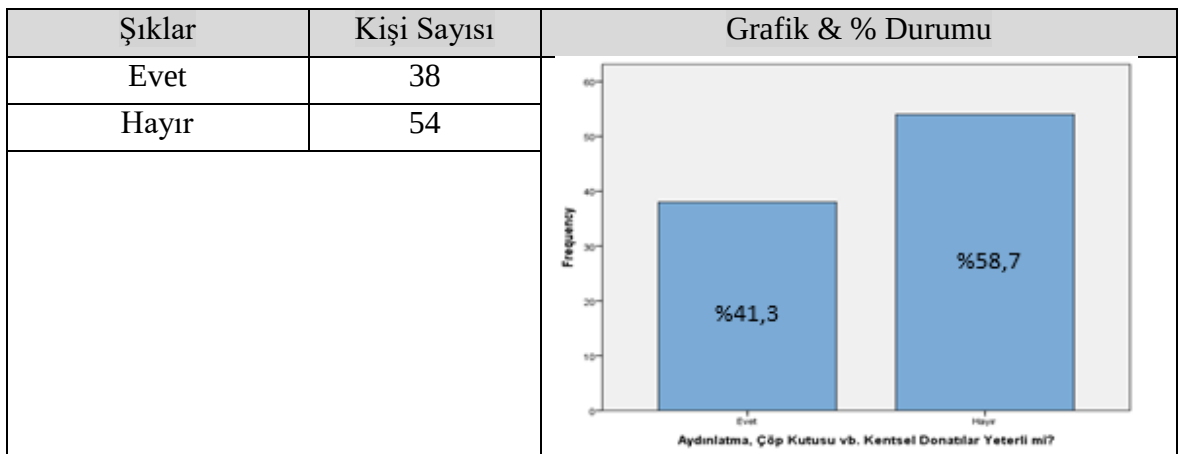
Misi Köyü iklim olarak çeşitli üretimlere elverişlidir ve alanda önemli bir üretim kaynağı olarak misket üzümü bulunmaktadır. Misket üzümü üretimi konusu artık eski önemini yitirmiş ve alanda yok denecek kadar az kalmıştır. Bu anket sorusuyla günümüzde herhangi bir üretim var mı yok mu netleştirilmiştir. Yerel halkın % 80,4'ü herhangi bir üretim veya satış yapmamaktadır. Üretim, hayatımızın her alanında olması gereken bir durumdur. Üretim sadece bir bitki üretmek değil bilgi üretmek, iş üretmek vb. olarak da değerlendirilmelidir. Misket üzümü üretimi somut üretimi oluşturur. Üzüm sayesinde bilgiler üretilir ve bu bilgiler ile iş üretilir. Bu süreç uzayarak gider bu nedenle üretim yapmak bireylerin hayatlarında her zaman önemli olmuştur. Bu nedenle üretim nasıl olabilir veya alanda neler üretilebilir konularına sonuçlar ve öneriler kısmında özenle değinilecektir.

Tablo 4.10: Misi Köyü yerel halkına göre köye gelen ziyaretçilerin alanda kalma süreleri analizi

Köye gelen turistlerin alanda kalış süreleri yapılacak olan etkinlikler için önemlidir. Ankete katılanların %95,7'si alana gelen ziyaretçilerin günübirlik olarak geldiğini belirtmişlerdir. Misi Köyü'nün Nilüfer merkeze olan yakınlığı anket sonucuna etki etmektedir. Bu durum da konaklama yapılacak etkinliklerin artırılması, tarihi konutların bu konuda kullanılması yol gösterici olabilir. Alan kullanım potansiyelinin artırılması için çalışmalar yapılması da biz peyzaj mimarlarına düşen görevler arasındadır.

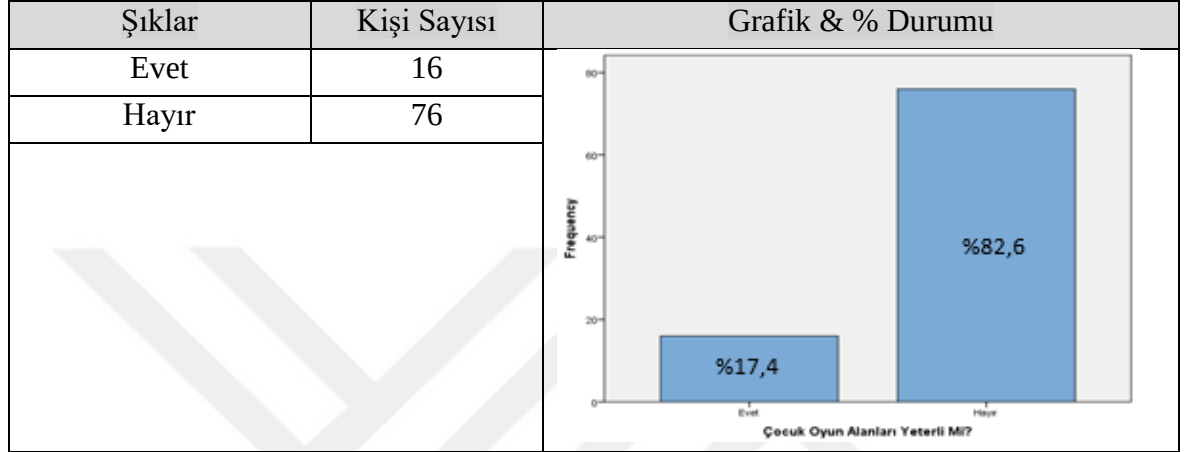
Tablo 4.11: Misi Köyü yerel halkına göre köydeki mevcut kentsel donatıların yeterliliği analizi

Alanda bulunan kentsel donatıların yeterliliği konusunda halka yöneltilen soru kapsamında yerel halkın %58,7'si hayır diyerek yetersizliğini dile getirmişlerdir. Özellikle çöp kutularının yetersizliğini de ayrıca belirtmişlerdir. Alan kullanımının elverişli olması

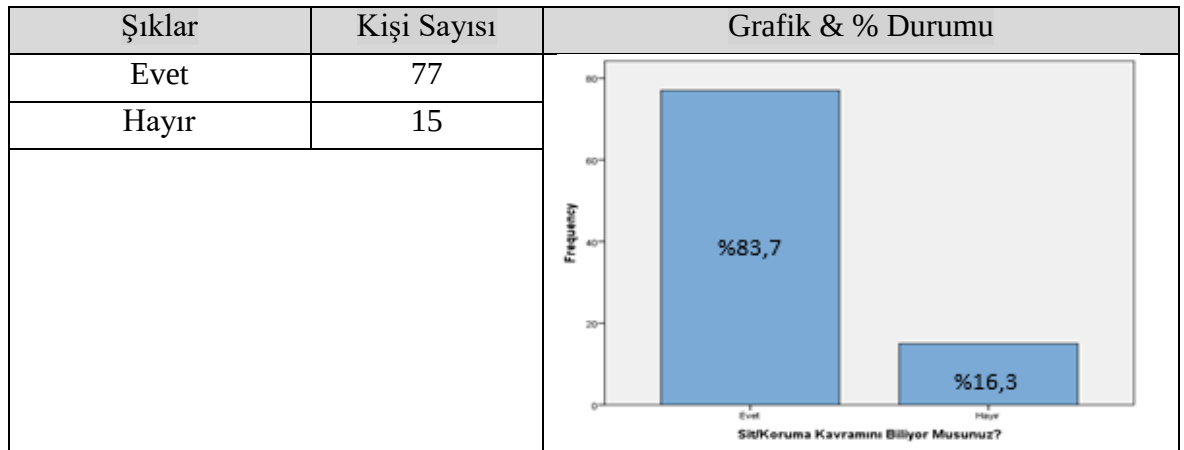
yapılacak olan etkinliklerin kalitesini artırmaktadır. Kentsel donatıların eksik olduğu alanlar tercih edilmemektedir. Bu konuda yapılacak olan projelere fikir vermesi düşünülmektedir ve alan içerisinde kentsel donatıların artırılması konusuna değinilmelidir.

Tablo 4.12: Misi köyü yerel halkına göre köydeki mevcut çocuk oyun alanlarının yeterliliği analizi

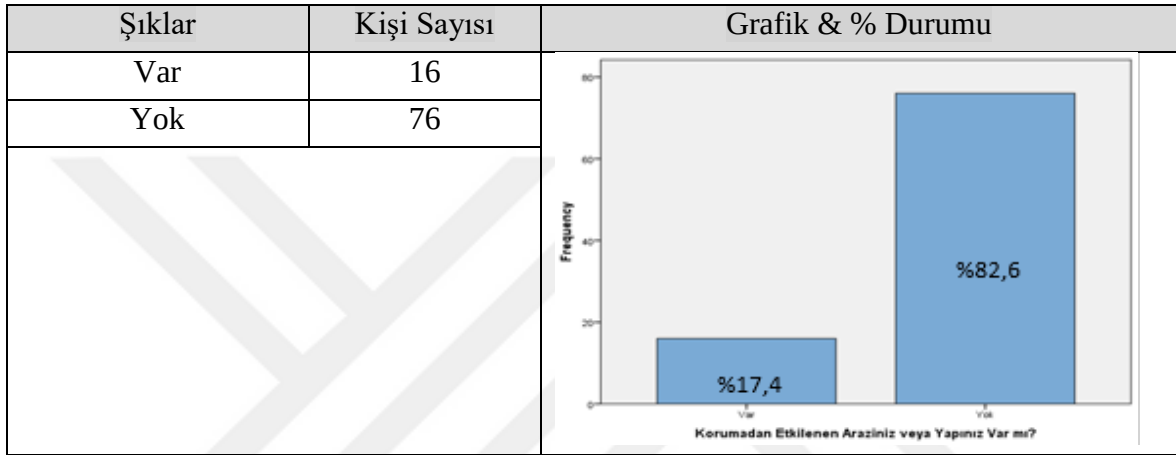
Yerel halka sorulan diğer bir soru ise alan içerisindeki çocuk oyun alanlarının yeterli olup olmaması konusundadır. Bu soruya ise anket yapılan kişilerin %82'si hayır diyerek, çocuk oyun alanlarının yetersizliğini vurgulamışlardır. %17,4'lük kesim ise çocuk oyun alanlarını yeterli bulmaktadır. Yetersizliği belirten %82 gibi yüksek bir oran önemli bir veri oluşturmaktadır. Alanı kullanan kişilerin her yaş grubundan olması ve aile olarak vakit geçirmesi mekanın kalitesini artıracaktır. Kentsel donatıların eksikliği giderilirken çocuklar için de yapıların alana kazandırılması gerekmektedir.

Tablo 4.13: Misi Köyü yerel halkının sit/koruma kavramlarını bilme durumları analizi

Tarihi alan açısından zengin olan Misi Köyü hakkında sorulan bir diğer soru sit/koruma kavramlarının bilinmesi yönündedir. Bu konuda halkın %83,7'lik gibi geniş bir kısmı sit/koruma kavramlarını bildiğini dile getirmişlerdir. %16,3'lük kısım ise bu kavramları bilmediğini dile getirmişlerdir. Köy veya mahalle statüsündeki bir alanda yaşayan halkın bu kavramları bilmesi ve bu oranın hayli yüksek olması bireyler hakkında bize fikir sunmaktadır. Bireyler gelişime açıktır sadece teşvik beklemektedir.

Tablo 4.14: Misi Köyü yerel halkının korumadan etkilenen arazilerinin varlık analizi

Alan içerisinde koruma altındaki yapılara sahip olan kişiler için önemli olan bir soru ise korumadan etkilenen arazilerinin veya yapılarının olup olmadığı konusudur. Bu konuda halkın %82,6'sının etkilenen yapısı bulunmamaktadır. %17,4'lük kısım ise korumadan etkilenen arazi veya yapıya sahiptir. Bu %17,4'lük kısım ise bu konudaki düşüncelerini sözlü olarak dile getirmişlerdir. Çünkü koruma altındaki bir yapıda tadilat vb. işlemlerin yapılması ve yazık ki fazlaca prosedür ve kanun içerdiği için insanlar akan çatılarına bile tadilat yapmadıklarını söylemişlerdir. Bu konuya ekstra değinilmesini ve yapılması mümkün mertebede izinlerinin çıkmasını istemektedirler (Şekil 4.7). Tarihi konut varlığının yoğun olduğu bir mekanda bu tarzda bakımsız yapıların bulunması alanın görsel kalitesini etkilemektedir. Bu görsel kalitenin artırılması ise biz peyzaj mimarlarının görevidir. Bu konuya sonuç ve öneriler kısmında ayrıca değinilecektir.

Şekil 4.7: Misi köyünde restore edilmemiş tarihi konut

Tablo 4.15: Misi Köyü yerel halkına göre köye özgü en önemli değerini gösteren analiz

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Yerel Ürünler (Üzüm, pekmez vb.)	30	Sizce Köyünüze Özgü En Önemli Değer Nedir?
Evleri	70	
Doğası	88	
Diğer	6	

Misi Köyüne özgü değerler arasında yerel ürünler, evleri ve doğası gibi şıkların bulunduğu ankete göre halkın %45,4 ile doğasını en önemli değer olarak görmektedir. Onun peşinden %36,1 ile evleri gelmektedir. %15,5 ile yerel ürünleri oylanmıştır. %3,1 ile diğer seçeneğinde insanlar deresinin değerli olduğunu belirtmişlerdir. Ancak derenin eski güzelliğine sahip olmadığını şuan çok bakımsız ve su seviyesinin çok azaldığını belirtmişlerdir (Şekil 4.8). Literatür araştırmalarına göre doğa güzelliği, kırsal peyzaj planlama konuları için önemli bir potansiyeldir. Kırsal peyzaj alanlarına giden insanlar doğayla iç içe bir zaman geçirmek istemektedirler. Uygun potansiyele sahip olduğu anket sayesinde anlaşılan Misi Köyü, kırsal peyzaj alanında önemli bir değer oluşturmaktadır.

Şekil 4.8: Misi Deresi'nin bakımsız kısmı

Tablo 4.16: Misi Köyü yerel halkına göre Misi Köyüne özgü yapılan el sanatının varlık analizi

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Var	7	Frequency Misi'ye Özgü Yapılan El Sanatı Var mıdır?
Yok	85	

Misiye özgü ürünler sorusunun takibinde Misi'ye özgü yapılan el sanatının olup olmadığı ile ilgili soru da sorulmuştur. Halkın %92,4 gibi önemli bir kısmı böyle bir sanatın olmadığını söylerken %7,7'lik kısım ise var demiştir. Ama var diyenler de bu durumun artık geçmişte kaldığını belirtmişlerdir. Geçmişte, ipek böcekçiliğinin de yaygın olduğu alanda bu konuda çeşitli değerler üretilmiştir. Üretim konularının geçmişte kalması yerel halk için ne yazık ki olumsuz bir durumdur. Üretimin tekrar teşviği ve alanda canlanması, değerlere sahip çıkılması konusunda biz peyzaj mimarlarına da büyük iş düşmektedir.

Tablo 4.17: Misi Köyü yerel halkının bisiklet parkuru kullanımının analizi

Parkur Kullanımı	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Evet	3	
Hayır	89	

Anket yapılan kişilerin sadece %3,3'lük kısmı bu parkuru bilip kullandığını belirtmiştir. %96,7'lik kısım ise bu parkuru bilmediğini veya kullanmadığını dile getirmiştir. Parkurun bilinmemesi, alan içerisinde yapılan uygulamaların reklam ve tanıtımının azlığını ortaya çıkarmaktadır. Bisiklet parkuru hem sağlık hem de turistik açıdan önem arz etmektedir. Spor teşvik edilmesi gereken bir olgudur ve bisiklet parkuru da kişilerin alanı daha iyi tanımasını, görmesini sağlamaktadır. Bu mevcut potansiyelin bir kabuk içerisinde kalması alan için olumsuzluk oluşturmaktadır. Bu kabuğu kırmak peyzaj mimarları meslek ilkelerindendir.

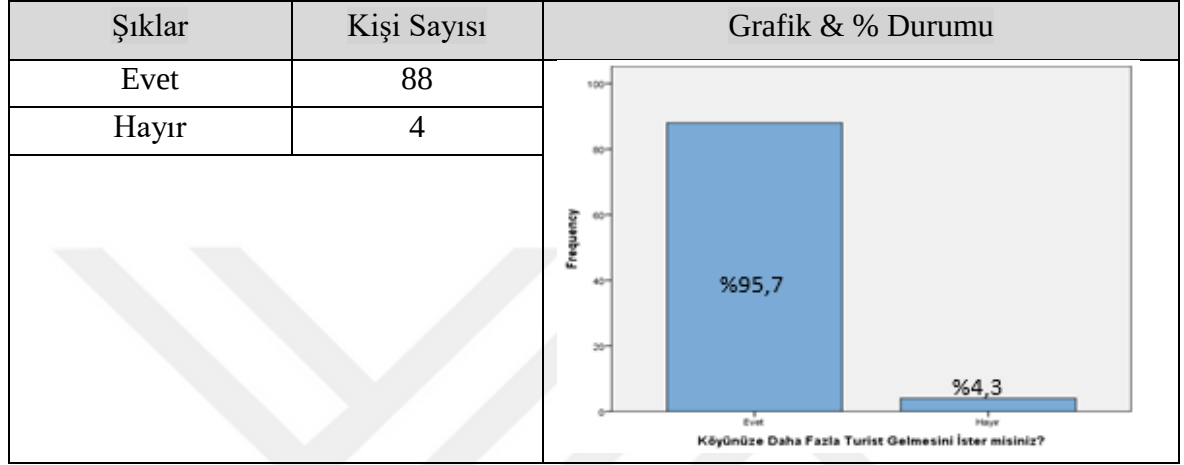
Tablo 4.18: Misi Köyü yerel halkına göre köye gelen turistin köye olan katkısının analizi

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Olumlu	85	
Olumsuz	7	

Köye gelen turistlerin katkısının olumlu olduğunu düşünen kişiler halkın %92,4'ü oluşturmaktadır. %7,6'lık kesim bu durumun olumsuzluğunu dile getirmişlerdir. Olumsuzluğu dile getirenlere bu durumun nedeni sorulduğunda çok fazla kalabalık ve hava kirliliği olduğunu belirtmişlerdir. Kalkınma ve gelişme açısından mekanın, bireyler

tarafından tercih edilmesi olumlu bir durumdur. Ancak bu durum kontrollü olursa işlevselliği daha iyi hale gelir. Çevre kirliliği doğası ile ilgi çekici bir alan için istenmeyen bir olgudur. Bu durumun iyileştirme çalışmaları ile ilgili önerilere sonuçlar kısmında değinilecektir.

Tablo 4.19: Misi Köyü yerel halkının köye daha fazla turistin gelmesine karşı tutumlarını gösteren analiz

Köyünüze daha fazla turist gelmesini ister misiniz sorusuna halkın %95,7'si evet diyerek taleplerini dile getirmişlerdir. %4,3'lık kısım ise hayır demiştir. Evet diyenlere nedeni sorulduğunda daha çok maddi ve kalkınma konuları üzerinde durmuşlardır. Hayır diyenler ise kalabalıktan şikayetçi olan kesimdir ve bu kesim köyün kendi içinde köy statüsünü korumasını istemektedir. Ayrıca yapılacak olan planlamalarla hayır diyenlerin içerisinde evete dönecek oylar da bulunmaktadır. Köye gelen turistlerin maddi ve kalkınma açısından olumlu etki yarattığını düşünen halk, kontrollü bir turizm istediklerini de dile getirmişlerdir. Çevre kirliliğine neden olan kontrolsüz turizm, halkı en çok korkutan noktadır. Şehir için çok aktif olduğunu ve bu durumun hava kirliliği yarattığını da dile getirmektedirler.

Tablo 4.20: Misi Köyü yerel halkına göre Misi Köyü'nün eksiklerini gösteren analiz

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Altyapı	2	Values Size Misi'nin Bir Eksikliği Veya Sorunu Var mı?
Ulaşım	56	
Otopark	56	
Açık Dinlenme Alanı	62	
Diğer	21	

Misi Köyü'nün sorunları veya eksikleri anketin son sorusunu oluşturmaktadır. Halkın %58'i ulaşım sorunu diyerek bu sorunu başa taşımışlardır. Alanın merkezi küçüktür ve o küçük alan yoğun araç trafiğine maruz kalmaktadır. Bu durum hava kirliliğine de neden olmaktadır. Ardından %14 ile açık dinlenme alanı sorunu gelmektedir. Doğası ve yeşilliği ile önemli olan alanda açık dinlenme alanlarının azlığı peyzaj mimarları için önem arz etmektedir. Bu sorunu gidermek bizlerin görevidir ve bu konu ile ilgili önerilere sonuçlar kısmında ayrıca değinilecektir. %12'si otoparkın önemli bir sorun olduğunu dile getirirken %10'luk kısım diğer seçeneğini işaretlemiştir. %4 ise altyapı sorunlarının olduğunu söylemişlerdir.

%10'luk dilimi oluşturan diğer seçeneğini ise açmalarını istediğimizde insanların çoğu ücretsiz faaliyetler yapabilecekleri, ailecek bir arada olabilecekleri ortamların eksikliğini belirtmişlerdir. Yürüyüş yollarının, aile piknik alanlarının olmadığı üzerinde durmuşlardır. Trafik sorununu da önemli bir sorun olarak görmüşlerdir. Hafta sonları yoğun araç trafiği alan içerisinde hava kirliliği yarattığını söylemişlerdir. Ayrıca gençlere yönelik herhangi bir kurs veya etkinliklerin, faaliyetlerin olmaması da önemli bir eksiklik olarak görülmektedir.

Ayrıca tüm bu sorulara ek köyde yapılan herhangi bir festivalin olup olmadığı açık uçlu soru olarak yerel halka yöneltmiştir. Bu konuda çok farklı zamanlarda farklı festivallerin yapıldığını ancak bunların eskide kaldığını yerel halk anlatmıştır. Festival ve şenliklerin yörenin tanıtımı konusunda yardımcı olan önemli potansiyeller olduğu bilinmektedir. Bu konuda da çalışmalar yapılması ve festivalin zamanı netleştirilerek tekrar canlandırılması

sağlanmalıdır. Var olan potansiyellerin belirlendiği anket çalışması sonuçlarına göre sonuç ve öneriler kısmında farklı etkinlikler planlanacaktır.

Peyzaj mimarlığı meslek disiplini ilkelerinde, insanların istekleri yapılacak olan planlamalar için önemlidir. Alan hakkında öneriler geliştirilirken kişilerin arz ettikleri bizlere yol gösterici olmaktadır. Bu nedenle de yerel halkın mevcut durumlarını ve isteklerini öğrenmek için anket uygulaması yapılmıştır. Anket uygulamalarından çıkan sonuçlar mesleki açıdan yorumlanmış ve öneri sunulurken ışıık olması amaçlanmıştır. Öneriler kısmında öncelik olarak mevcut durumları iyileştirmeye, onun devamında ise yeni kullanımlar oluşturmaya gayret edilecektir.

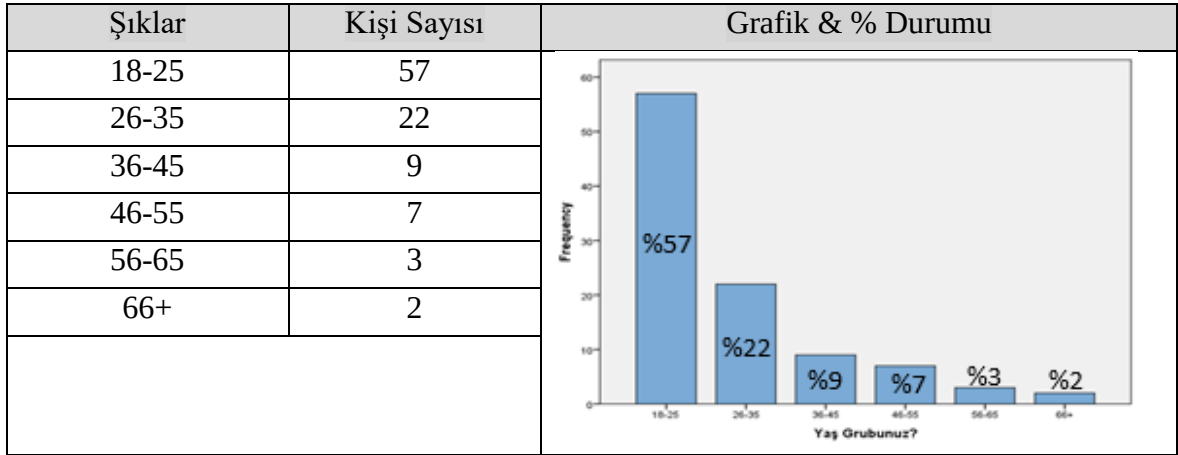
4.4.2 Ziyaretçi Anket Bulguları

Bu çalışma kapsamında ziyaretçilere yapılacak anket sayısını belirlemek için Sınırlı Toplumlarda Örneklem Büyüklüğü formülü kullanılmıştır. Yıllık ağırlanan ziyaretçi sayısı ise Gümüştepe Mahallesi muhtarı sayın Haluk Balta'dan öğrenilmiştir. Yıllık 5000-10000 arası insanı ağırlayan Misi Köyü'nü turizm açısından geliştirmek için 20 soruluk anket uygulaması yapılmıştır. Örneklem hesaplaması yapılırken ortalama değer olarak 7500 kişi alınmıştır.

$$n \geq \frac{(1,96)^2 \times 7500 \times 0,5 \times 0,5}{7500 \times (0,1)^2 + (1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5} = \frac{7200}{75,96} = 96$$

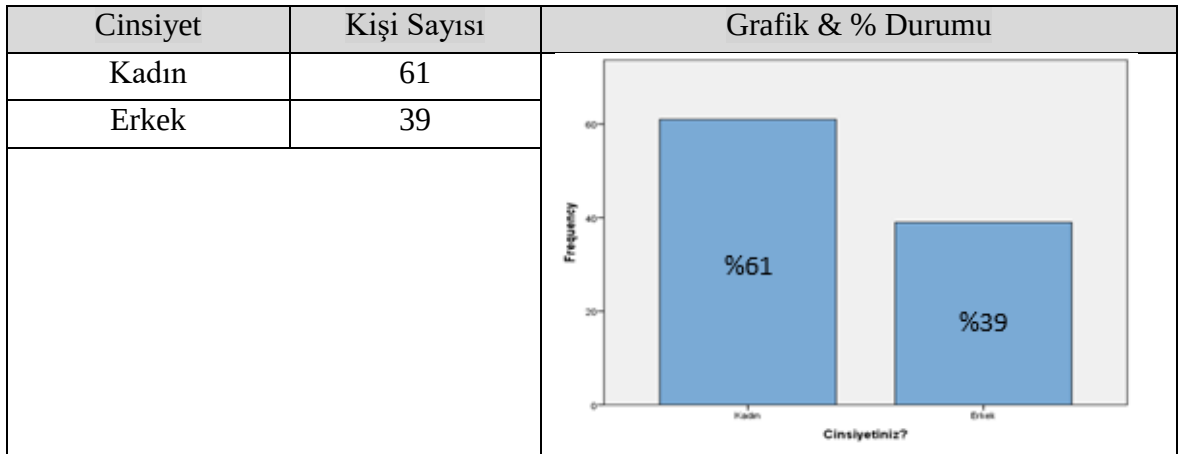
Örneklem hesabına göre 96 kişiye anket yapılması uygun çıkmıştır ancak alanda 100 kişiye anket yapılmıştır. Anket uygulaması yapılırken öncelikli olarak demografik veriler işlenmiştir. Sonra alan hakkında sorulara değinilmiştir.

Tablo 4.21: Alana gelen ziyaretçilerin yaş gruplarını gösteren analiz

Alan içerisinde ziyaretçilere yöneltilen ilk soru kişilerin yaşları konusundadır. Ziyaretçilerin %57'sini 18-25 yaş arası oluşturmaktadır. %22'sini ise 26-35 yaş arası oluşturmaktadır. Genç nüfusa mekanın daha cazip görüldüğü bu anket ile anlaşılmaktadır. Bunların arkasından sırasıyla %9 ile 36-45 arası, %7 ile 46-55 arası, %3 ile 56-65 arası ve %2 ile 66 yaş ve üzeri gelmektedir. Yaş ile alana ziyaret yoğunluğu ankete göre ters orantılıdır. Yaş arttıkça alana ziyaretçilerin gelişi azalmaktadır. Her yaştan ziyaretçinin gelebildiği bir alan yaratmak biz peyzaj mimarları için önemlidir. Farklı kullanımlar oluşturarak bu durumun daha dengeli bir dağılım göstermesi amaçlanmıştır.

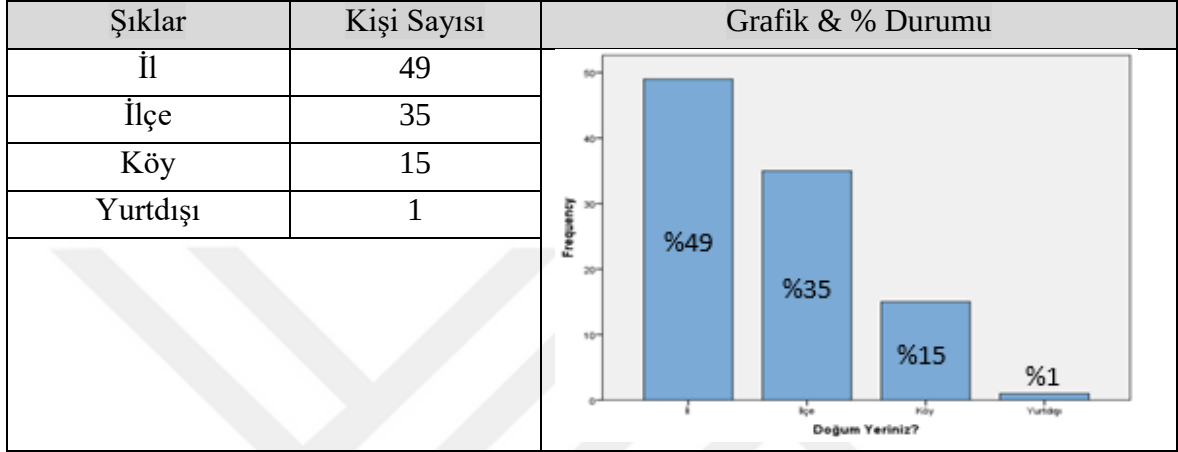
Tablo 4.22: Alana gelen ziyaretçilerin cinsiyetlerinin analizi

Alanı ziyarete gelenlerin %61'i kadınlardır. %39 oranla erkeklerin geldiği mekanda kadın ziyaretçilerin fazla olmasının nedeni daha çok kadınların iş hayatında aktif olmaması şeklinde yorumlanabilir. Daha çok 36-45 yaş aralığındaki kadın ziyaretçiler ile

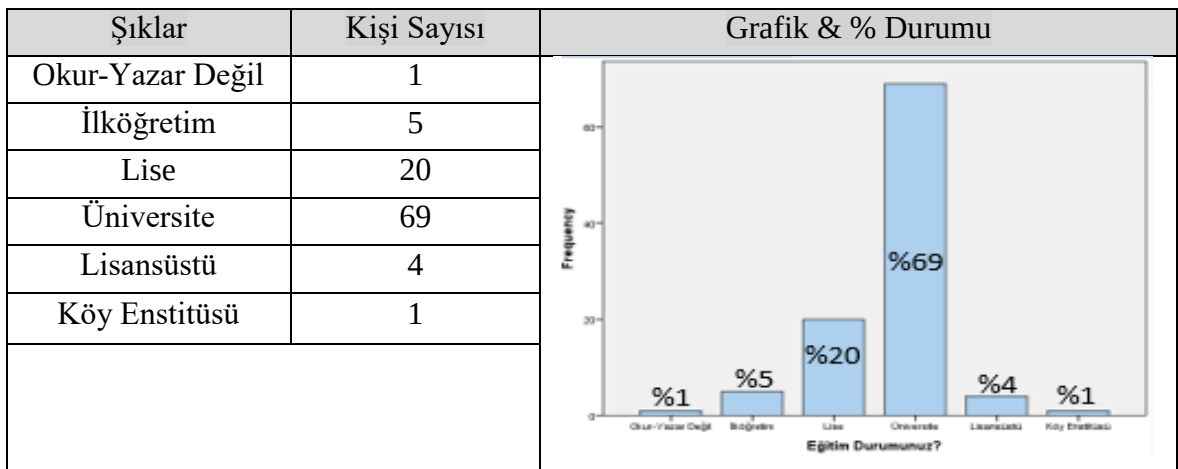
görüldüğünde çocukları ile hafta sonu kahvaltı için bu mekanı tercih ettiklerini dile getirmişlerdir. Genç nüfusla konuşulduğunda ise kadınların farklı yerleri gezip görme isteklerinin daha çok olduğu anlaşılmıştır. Anket sonucu ise bu öğrenilen durumları pekiştirmektedir.

Tablo 4.23: Alana gelen ziyaretçilerin doğum yerleri analizi

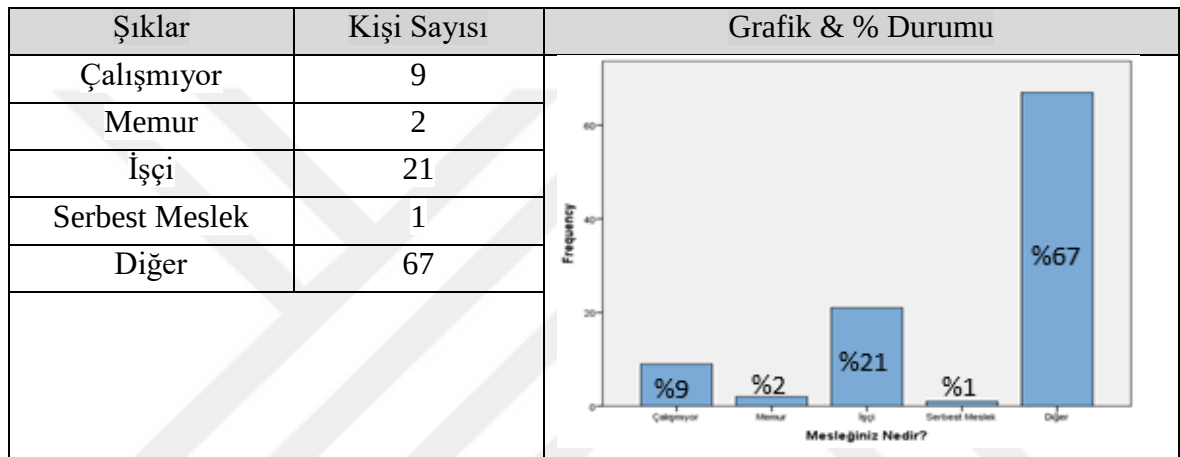
Alana gelen ziyaretlerin %49'u il merkezli doğumludur. %35 ile ilçe doğumlular ikinci sırada bulunmaktadır. %15 ile köy doğumlular %1'lik kısım ise yurtdışı doğumlu olduğunu dile getirmiştir. İl merkez doğumlu ve kent merkezlerinde yetişen insanlar sosyal hayatta daha aktif olmaktadır. Bu durum yapılacak olan aktiviteler için olumlu sonuç doğurmuştur. Sosyal olarak aktif ve yaşadığı çevreyi merak eden insanlar alan için önem arz etmektedir.

Tablo 4.24: Alana gelen ziyaretçilerin eğitim durumları analizi

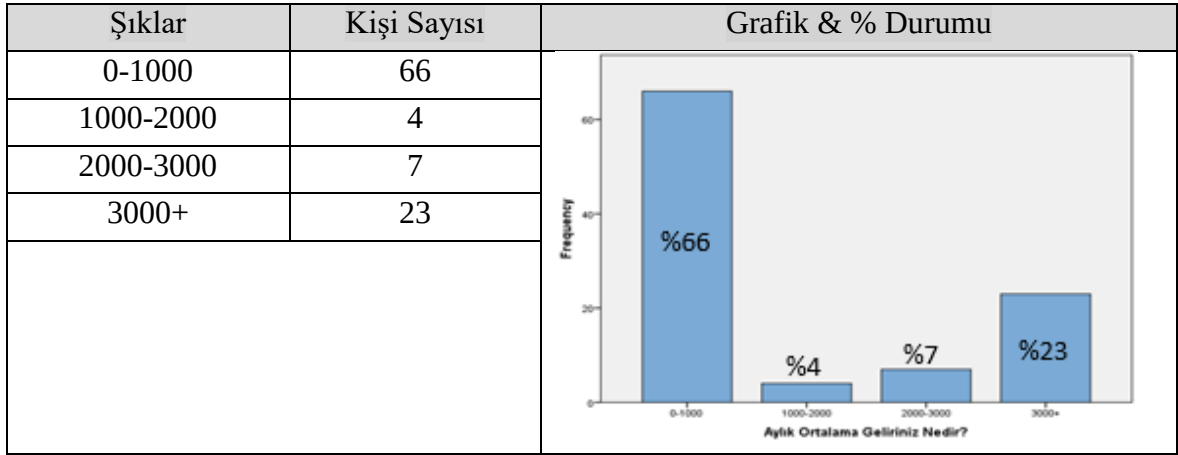
Alana gelen ziyaretçilerin %69'u üniversite mezunudur. Bunu %20'lik bir oranda lise mezunları takip etmektedir. İlköğretim mezunlarının oranı %5 iken lisansüstü mezunlarının oranı %4'tür. Alanda okur-yazar olmayan 1 kişi ile karşılaşmıştır ayrıca 1 kişi de köy enstitüleri mezunudur. Bu anket ve genç nüfusun alanda daha aktif olduğunu gösteren yaş grupları analizleri birbiri ile örtüşmektedir. Alanda genç ve okumuş nüfusun fazlalığı bizler için bir artı oluşturmakla birlikte alana yapılacak farklı kullanımlar için ipucu oluşturmaktadır.

Tablo 4.25: Alana gelen ziyaretçilerin meslek analizi

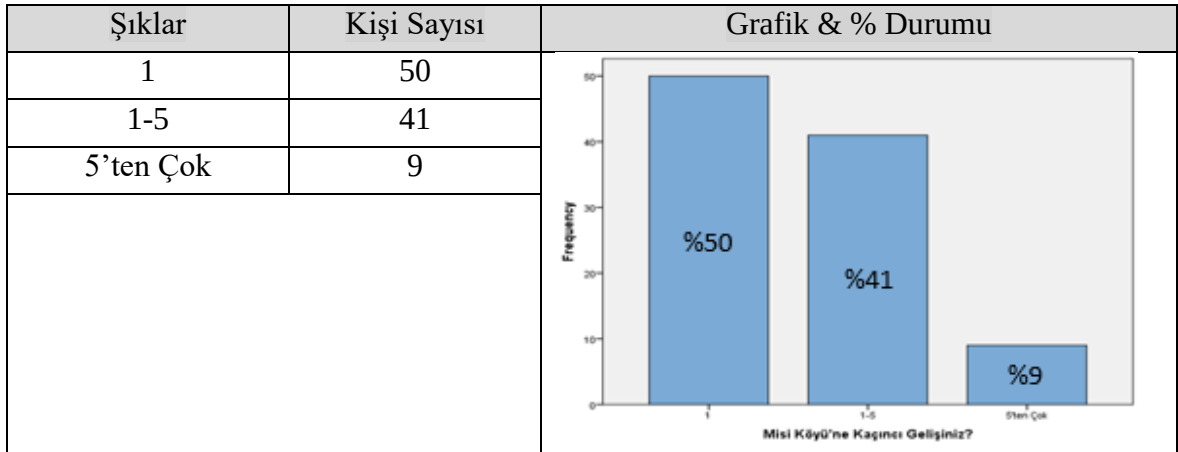
Anket yapılan ziyaretçilerin %67'si diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu diğer kısmın tamamını öğrenciler oluşturmaktadır. Yani alan en çok öğrenciler tarafından tercih edilmektedir. %21 ile ikinci sırada olan işçilerdir. %9 ile çalışmıyor şikkını işaretleyenler ise ev hanımı ve emeklilerdir. %2'lik bir kısım memur olarak çalışırken %1'lik kısım serbest meslektir. Gelen ziyaretçilerin geniş bir kısmını öğrenci oluşturmaktadır. Ondan sonra işçi kesimi alanda aktiftir. Yani alanda genç ve üretken bir ziyaretçi kitlesi bulunmaktadır. Bu durum bizler ve yapılacak olan planlamalar için olumlu bir olgudur.

Tablo 4.26: Alana gelen ziyaretçilerin aylık ortalama gelir durumlarını gösteren analiz

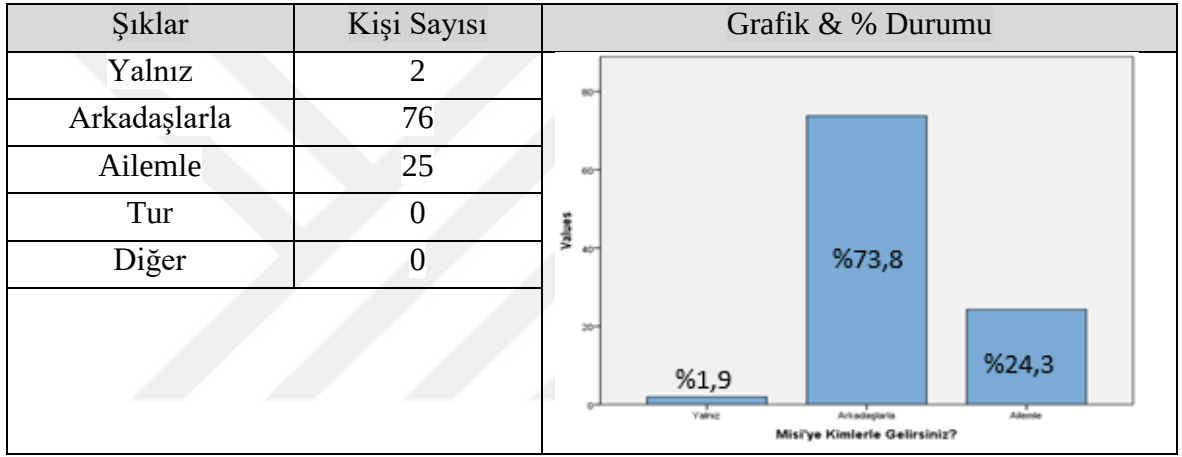
Yapılan ankete göre %66'lık bir oranla 0-1000 TL arası gelire sahip olan ziyaretçiler başı çekmektedir. Daha çok öğrenci kesimi belirleyen bu anket düşük gelir grubunun alanı tercih ettiğini göstermektedir. Arkasından %23 ile 3000 TL ve üzeri geliri olanlar bulunmaktadır. Alanda orta gelir düzeyine sahip insanların az bulunduğu bu anketle açıklanmaktadır. %7 ile 2000-3000 TL arası gelire sahip olanlar, %4 ile 1000-2000 TL arası gelire sahip olanlar orta gelir düzeyini içine alınmaktadır. Alana gelen ziyaretçiler içinde ekonomik olarak zorlukta ve kısmi rahatlıkta olan kişiler yoğunluktadır. Orta düzeyde gelire sahip kişiler tarafından az kullanılması yapılacak olan planlamaların ekonomik olarak bireyler için daha elverişli olması gerektiğini bu anket bize göstermektedir. Yüksek gelir grubu düzeyi içinde yeni alanlar üretilmesi gerekmektedir. Bu şekilde gelen ziyaretçiler alanda harcama yaparak yerel halka maddi kazanç elde ettireceklerdir.

Tablo 4.27: Alana gelen ziyaretçilerin kaçınıcı gelişleri olduğunu gösteren analiz

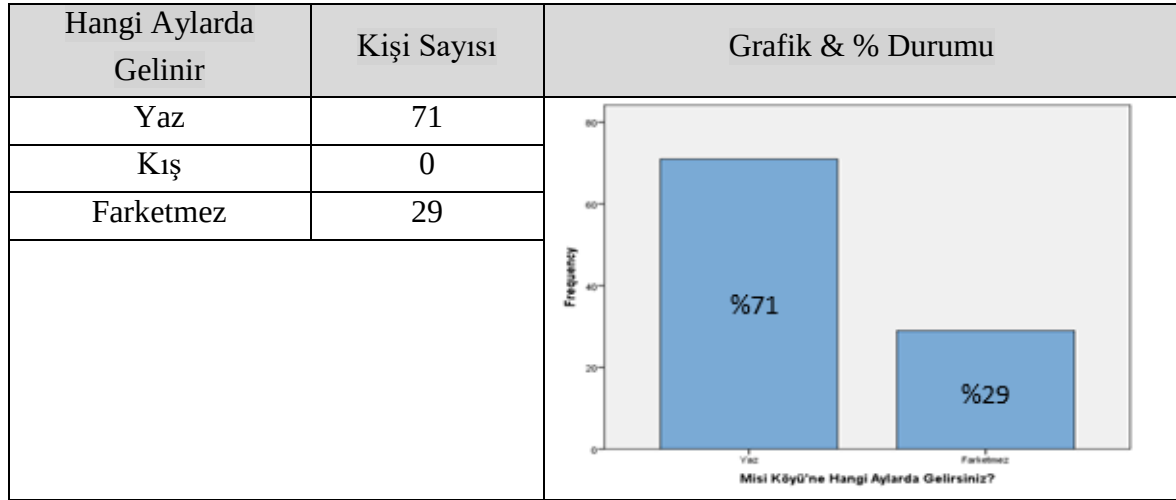
Misi köyüne kaçınıcı gelişiniz sorusuna halkın %50'si ilk kez geldiğini söylemiştir. %41'i ise 1-5 arası şıkkını işaretlemiştir. %9'luk kısım ise 5'ten çok geldiğini belirtmiştir. Bu ankete göre alanı bir kere ziyaret ettikten sonra insanlar tekrar gelmemeyi tercih ediyor. Bu durum alan etkinliklerinin kısıtlı veya az olması şeklinde yorumlanabilir. Peyzaj mimarlığı açısından turizm potansiyeli yüksek bir mekan olmasına karşın tercih edilirliliği az olan Misi Köyü önemli bir materyal oluşturmaktadır. Yapılacak olan planlama ve aktiviteler kişilerin buraya tekrar gelmesini sağlamalıdır. Alan, ziyaretçiler için vazgeçilmez nitelikte olmalıdır. Çünkü Misi Köyü doğal ve kültürel peyzaj özellikleri ile ender alanlardandır.

Tablo 4.28: Alana gelen ziyaretçilerin kimlerle geldiğini gösteren analiz

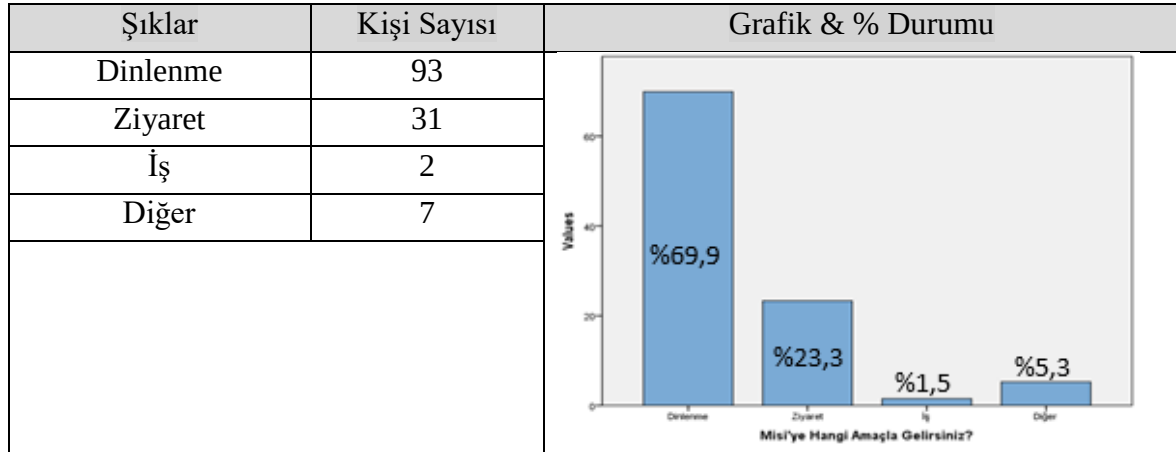
Misi Köyü'ne genel olarak insanlar arkadaşlarıyla gelmeyi tercih ettiğini bu soruda belirtmişlerdir. %75'i arkadaşlarla olarak işaretlediği soruda %24,3 aile olarak gelmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. %2'lik kısım ise yalnız gelmeyi tercih ederken %2'lik kısım bu soruyu yanıtsız bırakmayı tercih etmiştir.

Tablo 4.29: Alana gelen ziyaretçiler hangi aylarda köyü tercih ettiklerini gösteren analiz

Misi köyüne hangi aylarda gelirsiniz sorusunun yaz, kış veya farketmez olarak 3 şıkkı bulunurken kış şıkkı hiç işaretlenmemiştir. Halkın %71'i yaz seçeneğini işaretlerken %29'luk kısım ise farketmez demiştir. Yaz veya kış arasında alanı tercih etmek ziyaretçiler için farketmezken biz peyzaj mimarları için bu olumlu bir durumdur. Hem yaz hem de kış etkinlikleri alanda çoğaltılabilir.

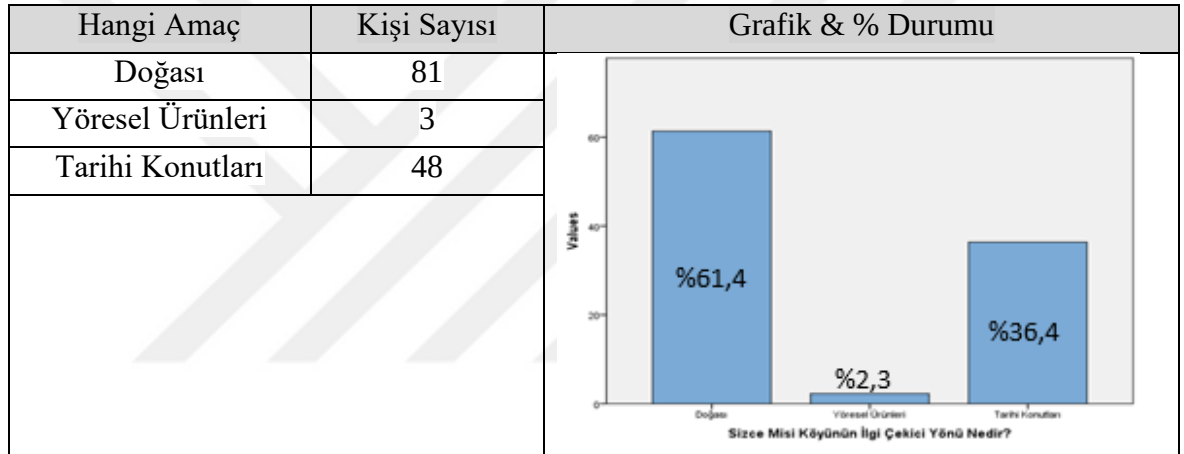
Tablo 4.30: Alana gelen ziyaretçilerin alana ne amaçla geldiğini gösteren analiz

Misi köyünü ziyaret amaçları ziyaretçilere sorulduğunda dinlenme seçeneği %93 ile en yüksek değeri almıştır. %4 diğer seçeneğini seçmiş ve arkadaşlarıyla eğlenmek olarak için geldiklerini sözlü olarak söylemişlerdir. %2'lik kısım ziyaret için alana geldiğini belirtirken %1'lik kısım iş için bu alana geldiklerini söylemişlerdir.

Literatür araştırmalarına göre rekreasyon ve turizm olaylarında kişilerin kazanç sağlama durumları yoktur. Tamamen ruhsal yenilik, dinlenme, dinginleşme ve şehrin karmaşasından kurtulma için yapılan etkinliklerdir. Kırsal turizm ise insanlara, doğayla daha çok iç içe olacakları imkanlar sunmaktadır. Misi Köyü kırsal peyzaj anlamında önemli bir veridir. Günümüzde insanlar burayı zaten dinlenme maksatlı kırsal turizm olarak kullandığı bu anket sayesinde ortaya çıkmıştır. Ancak düşük gelir düzeyi, alan etkinliklerinin kısıtlı olması ve alan içi etkinliklerin sadece merkezde takılı kalması tercih edilme oranını düşürmektedir. Bu durum bizler için dinlenme olanaklarını artırırken alanın daha aktif kullanılmasını sağlamaya itmektedir.

Tablo 4.31: Alana gelen ziyaretçilere göre Misi'nin en ilgi çekici yönünü gösteren analiz

Misinin en ilgi çekici yönü sorusu, doğası, tarihi konutları, yöresel ürünleri ve hepsi olmak üzere dört seçenekli bir sorudur. Bu soru ziyaretçilere sorulduğunda %82'si doğası demiştir. %4'ü ise tarihi konutlara oy vermiştir. %14'ü ise hepsi şikkını seçmiştir. Aynı olarak yöresel ürünleri seçeneği seçilmemiştir. Bu durum yöresel ürünlerin artık önemini kaybettiğini ve ziyaretçilerin bunları bilmediğini göstermektedir.

Misi Köyünün eşsiz bir doğaya sahip olduğu doğal ve kültürel peyzaj özellikleri incelenirken öğrenilmiştir. Ayrıca yerel halkın anket sonuçlarında da Misi Köyü'nün en ilgi çekici yönü doğa olarak belirlenmiştir. Ziyaretçilere sorulduğunda da doğasının en ilgi çekici yön olması, bu konuya hassasiyetle değinilmesi gerektiğini bize gösterir. Çünkü doğa tahrip olursa geri kazanımı çok zor hatta imkansız olabilmektedir. Plansız ve kontrolsüz yapılan turizm ne yazık ki günümüzde doğayı yok etmektedir. Misi Köyü'nde böyle bir durumun oluşmaması için peyzaj mimarlarına büyük iş düşmektedir. Meslek disiplini ilkelerinde bulunan koruma-

kullanma ve yönetim olguları bu durumlarda devreye girmektedir. Yapılacak olan planlamalarda bu ilkelere uyulması ana kuraldır.

Tablo 4.32: Alana gelen ziyaretçilerin hangi rekreatif aktiviteleri yaptığını gösteren analiz

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Yürüyüş	61	Rekreatif ve Turistik Amaçlı Hangi Etkinliklerde Bulunuyorsunuz?
Doğayı İnceleme	85	
Tarihi Konut İnceleme	60	
El Ürünü Satın Almak	22	
Yöresel Yiyecek Tatmak	31	
Spor Aktivitesi	14	
Diğer	4	

Ziyaretçilere sorulan rekreatif ve turistik amaçlı hangi etkinliklerde bulunuyorsunuz sorusu çoktan seçmeli bir sorudur ve bu ziyaretçilerin %30,7'si doğayı incelemeyi seçmiştir. %21,7 ile onu tarihi konutları inceleme takip etmektedir. Alanda en az diğer seçeneği %1,4 oranla seçilmiştir. Diğer seçeneğini ise eğlenme amacı oluşturmaktadır. Misi Köyü kırsal bir alan olarak hafta içi ve akşamları gayet sakin. Yerinde gözlem yapılırken bu durum öğrenilmiştir. İnsanlar buralara daha çok dinlenme amaçlı gelmekte ve geldiğinde doğayı incelemektedir. Doğayı inceleme bireylere her zaman huzur ve mutluluk vermektedir. Bu anket sonucu yine doğanın korunması kullanılması ve yönetilmesine özen gösterilmesi gerektiğini bizlere gösterir. Yerel halkta tarihi konuta sahip bireyler bulunmakta ancak bu tarihi konutlarına yeterince bakım yapamadıklarını zaten belirtmişlerdi. Tarihi konutları inceleme şikkının oranı bu kadar yüksekken bu durumun da üzerine düşülmelidir. Sonuç ve öneriler kısmında bu konuya farklı yaklaşımlar getirilecektir.

Tablo 4.33: Alana gelen ziyaretçilerin Misi'ye ulaşım durumunu gösteren analiz

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Toplu Taşıma	56	
Özel Araç	44	

Misi köyüne gelen ziyaretçilerin %56'sı toplu taşımayı seçmektedir. %44'lük kısım ise özel araçlarıyla alana gelmektedir. Alana gelen ziyaretçilerin çoğunluğunu öğrencilerin oluşturması bu anketin açıklaması için de uygun olmaktadır. Öğrenci kesim daha çok özel aracı olmayan kesimdir ve toplu taşıma oranının yükselmesi kısmen bu duruma bağlanabilir.

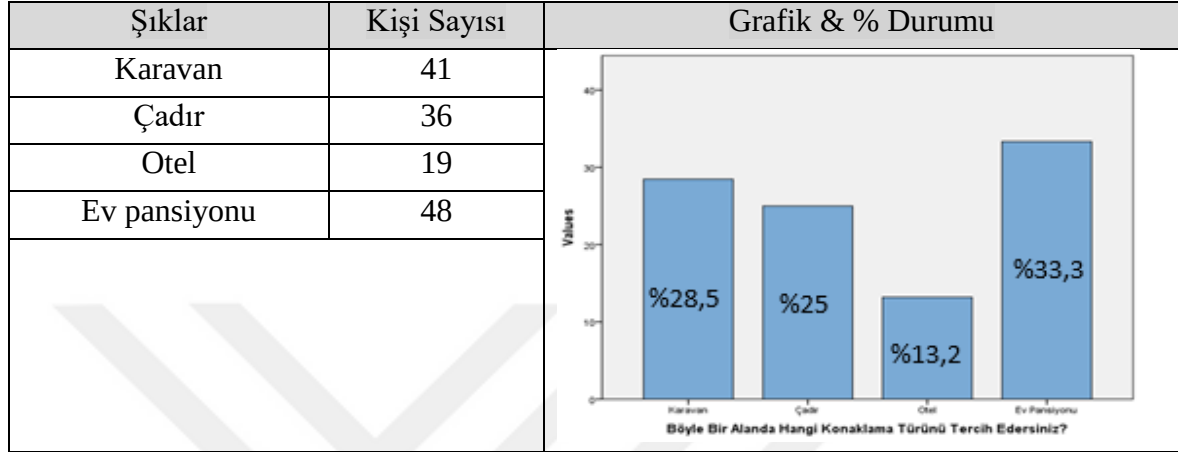
Tablo 4.34: Alana gelen ziyaretçilerin alanda konaklama durumunu gösteren analiz

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Evet	2	
Hayır	98	

Gelen ziyaretçilerin %98'i alanda konaklamamaktadır. %2'lik kısım ise alanda konaklama yaptığını belirtmiştir. Yerel halk anketleri yorumlanırken gelen ziyaretçilerin büyük kısmının günübirlik geldiği bu anketle de pekiştirilmiştir. Alan aktivitelerinin kısıtlı olması alan içerisinde konaklamaya gereksinimin olmadığını bizlere gösterirken bu anket bunu kanıtlamaktadır. Bir yerde etkinlik yaparken eğer tek güne sığmayacak imkanları varsa bizler konaklamayı tercih ederiz. Potansiyeli olan alanda konaklama yapılmaması ne yazık ki olumsuz bir durumdur. Konaklama yapmak hem ziyaretçilerin daha rahat aktivite

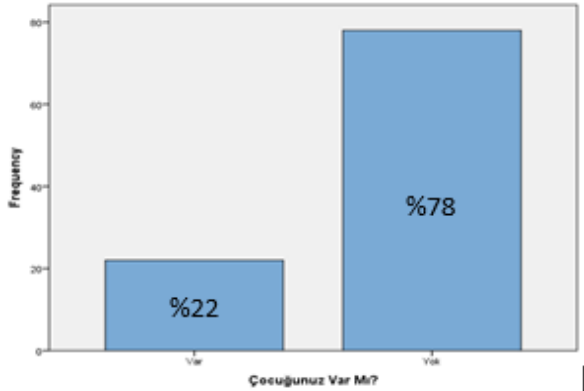
yapmasını sağlarken, yerel halk için de bu durum maddi kazanç sağlayacaktır. Bu nedenle konaklama yapılmasını sağlayacak şekilde planlamalar yapılması gerekmektedir.

Tablo 4.35: Alana gelen ziyaretçiler böyle bir alanda hangi konaklama türünü tercih edeceğini gösteren analiz

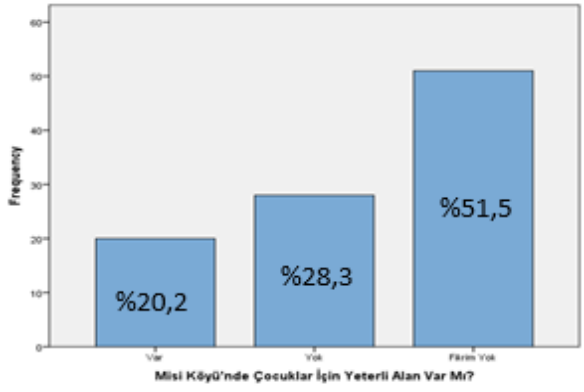
Ziyaretçilerin %2'si alanda konakladığını bir önceki ankette belirtmişlerdi ve bu kısım alanda konaklama için karavanı tercih etmektedirler. Alanda konaklamayan diğer %98'lik kısma ise böyle bir alanda konaklamak isteselerdi hangi türü tercih etmek istedikleri sorulmuştur. Bu %98'in %42'si de karavanı tercih ederek karavan en çok oylanan konaklama türü olmuştur. Ardından daha çok kadın bireyler tarafından %27 oranında ev pansiyonculuğu oylanmıştır. %18'lik kısım oteli seçerken %12'lik kısım ise çadır seçeneğini seçmişlerdir. Kırsal peyzaj alanında önemli noktalardan biri alanın kırsal kimliğini kaybetmemesidir. Kırsal kimliği kaybolan alanda kırsal peyzaj yapılamaz. Otel seçeneğinin az çıkması insanların böyle bir alanda daha doğal çözümler ile konaklama yapmak istediğini bizlere göstermektedir. Doğal çözümler üretmek ise biz peyzaj mimarlarına düşen grevlerdendir.

Tablo 4.36: Alana gelen ziyaretçilerin çocuk sahibi olma durumlarını gösteren analiz

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Var	22	
Yok	78	

Alana gelen ziyaretçilere yöneltilen bir diğer soru ise çocuk sahibi olup olmadıkları hakkındadır. %78 oranında insan hayır diyerek çocuk sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. %22’si ise çocuk sahibi olduklarını söylemişlerdir. Çocuk sahibi olmayan öğrenci kesimin alanda varlığı bu anketle tekrar pekiştirilmiştir.

Tablo 4.37: Alana gelen ziyaretçilere göre mevcut çocuk oyun alanlarının yeterliliğinin analizi

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Var	20	
Yok	28	
Fikrim Yok	51	
Cevapsız	1	

Bir önceki soruya istinaden Misi Köyü’nde çocuklar için uygun alanların olup olmadığı gelen ziyaretçilere sorulmuştur ve ziyaretçilerin %52’si fikrim yok seçeneğini seçmişlerdir. Ardından %28’i yok demiş, %20’si ise yeterli alan bulunduğunu belirtmiştir. Bu durum daha çok öğrenci ağırlayan ve alana ilk kez geldiklerini söyleyen insanların yoğunluğunu kanıtlamaktadır. Yerel halk ve ziyaretçi anket sonuçlarına göre alanda çocuk oyun alanları

yetersiz durumdadır. Alan hakkında öneriler geliştirilirken bu konu önemli bir ipucu olarak kullanılacaktır.

Tablo 4.38: Alana gelen ziyaretçiler Misi'ye ait ürünlerden hangilerini bildiklerini gösteren durum analizi

Şıklar	Kişi Sayısı	Grafik & % Durumu
Asma Yapağı	20	Misi'ye Ait Ürünlerden Hangisini veya Hangilerini Biliyorsunuz?
Misket Üzümü	6	
Pekmezi	1	
Şarap	6	
Diğer	10	
Hiçbiri	60	

Gelen ziyaretçilere Misi Köyü'nün hangi ürününü bildiği sorulmuştur. Ve bu anket sonucunda %58,3 gibi büyük bir kısmın hiçbirini bilmediği görülmüştür. Son yıllarda Misi Köyü'nün değerlerini kaybettiğini bu anket açıkça göstermektedir. Üretim konusunun öneminden yerel anket sonuçlarında özenle değinilmiştir. Üretimin olmaması alanın potansiyellerinin ziyaretçiler tarafından da bilinmemesine neden olmuştur. Bu durum ayrıca üzerine düşülmesi gereken bir durumdur ve öneriler kısmında özellikle değinilecektir. Hiçbiri seçeneğini seçenlerin ardından %19,4'lük bir kısım asma yapağı hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmişlerdir. %9,7'lik kısım diğer seçeneğini seçmiş ve sözlü olarak tarihi konutları söylemişlerdir. %5,8'lik kısım misket üzümünü belirtmiş ve %5,8'lük kısım şarabı seçmiştir.

Ziyaretçi anket sonuçlarına göre alan, genç, mekan hakkında bilgisi olmayan ve düşük gelir düzeyine sahip kesim tarafından tercih edilmektedir. Dinlenme olanakları, doğasının ilgi çekici olması da tercih edilme nedenlerindendir. Ancak genellikle bir kez alanı ziyaret eden bir daha gelmeye gerek duymamıştır. Biz peyzaj mimarları olarak bu durumların üzerine gitmeliyiz. Anket çalışmaları alanlar hakkında araştırma yapılırken önemli bulguları bizlere sunmakta ve yapılacak olan planlamalar için bizlere yardımcı olmaktadır. Çünkü bizler kişilerin istekleri doğrultusunda hareket etmekteyiz. Bir alanı kullanan kişilerin isteklerini öğrenip, o alanı o istekler doğrultusunda daha elverişli kullanmaya uygun hale getirmeye

alışırız. Ancak bunu yaparken en önemli kriterimiz koruma kuralıdır. Alanların tahribine neden olmayacak şekilde kontrollü bir turizm oluşturmak bizim amaçlarımızdandır. Bu anket sonuçlarıyla kişilerin alandan ve bizlerden beklentileri öğrenilmiştir. Sonuçlar kısmında ise bu konuyla ilgili fikirler retiliecektir.

BÖLÜM 5

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gümüştepe Mahallesi (Misi Köyü) turizm potansiyeli ve altyapısı uygun olan ancak koruma kullanma dengesine uyulmadan, korunmasız bir turizm hizmetinin, plansız bir yoğunlaşmanın olduğu bir mekandır.

Kırsal turizm alanında mevcut potansiyellerin kullanılarak ekolojik denge unsurları içerisinde yapılacak olan yeni uygulamalar ile çevre tahribatının en aza indirilerek, daha düzenli bir turizm ağı oluşturulması bu projenin amacıdır. Bu konuda alan hakkında literatür araştırmaları, farklı zamanlarda alan ziyaretleri ve yerel halk ile ziyaretçilere anket uygulamaları yapılmıştır.

Sonuç olarak anketler değerlendirilerek yapılan araştırmaların ışığıyla hareket edilmiş ve alan için öneriler geliştirilmiştir.

Öncelikle Gümüştepe Mahallesi'nin kalkınması için yerel yönetimler, yerel halk ve sivil toplum kuruluşları birlikte hareket etmelidir. Bu konuya Bursa ilinde bulunan üniversitelerin öğretim kadroları ve öğrenci kadroları da paydaş olarak katılmalıdır.

- Gümüştepe Mahallesi'nde tarımsal üretim günümüzde yok denecek kadar az duruma gelmiştir. Asma yaprağı, misket üzümü ve şarabıyla ünlü olan alan için bu durum ne yazık ki üzücüdür. Bu konuda belediyeler tarafından üretim teşvik planları geliştirilmelidir. Tarımsal üretimin artması konusunda çalışmalar üretilmelidir. Özel sektör gelişim konusunda teşvik edilmeli ve tarımsal üretim sonucunda elde edilen misket üzümü farklı alanlarda değerlendirilmelidir. Üzümden üretilebilecek ürünler şarap, sirke, üzüm marmelatı, reçeli, üzüm suyu, pekmezi gibi ürünlerin yapımı hız kazanmalıdır.
- Alan içinde yapılacak olan bir yarışma ile misket üzümü kullanılarak yeni bir lezzet oluşturulmalı, patenti alınarak bu lezzet sadece Gümüştepe Mahallesi'nde yapılmalıdır.

- Festivalin eski önemini tekrar kazandırması sağlanmalıdır. Festival zamanında yöresel veya ünlü sanatçıların alana gelerek konser vermesi festivalin tanıtımı konusunda yardımcı olacaktır. Festival için halk teşvik edilmelidir. Bu konuda kooperatife ve yerel halka çok iş düşmektedir. Eğitimler verilerek geliştirilen halk ziyaretçilere unutulmayacak zaman geçirmelerini sağlayacaktır.

5.1 Yerel Halk Anket Sonuçlarına Yönelik Öneriler

- Anket sonuçlarına göre alanda daha çok erkek nüfüsü bulunmaktadır. Ancak bu durum kadınların anketleri siyasi bir olgu zannedip anket yapmak istememelerinden de kaynaklanmaktadır. Bu konuda kadınlar için bilgilendirme ve kendilerini geliştirmeye olanak sağlaması için turizm artırıcı uygulamaların yapılacağı turizm kursları açılması önerilmektedir. Bu kurslardan elde edecekleri bilgilerle hem alan içi üretimi artıracak hem de kişilerin kendilerini geliştirmeleri sağlanabilecektir.
- Misi köyünde ticari işletmelerin varlığı nedeniyle işçi sınıfı yoğunlaştırmaktadır. Bu anket sonucuna göre öğrenci ve ev hanımı kişilere yönelik maddi kazanç elde edecekleri ve köylerini daha iyi tanıtacakları etkinlik üretimi sağlanmalıdır. Alanda var olan kadın kooperatifi geliştirilerek ikna ve satış stratejisi eğitimleri verilmelidir. Bu kooperatifin sosyal medyada aktivitesi de artırılmalıdır.
- Alanda bulunan emekli kesimin yoğunluğu nedeniyle gelir düzeyi düşük insanların varlığı fazladır. Emekliler için el işi uğraşları üretimi yapılarak emeklilerin boş vakitlerini kazanca dönüştürmesi sağlanmalıdır. El üretimi objeler için farklı kurs ve eğitimler düzenlenmelidir. Ayrıca alan için sosyal uğraş olarak kişilerin boş vakitlerini değerlendirecekleri sanatsal etkinlikler de planlanmalıdır.
- Tarihi konutlarda oturan insanların genel olarak rahatsızlıklarını dile getirdikleri konu kişilerin evlerinde herhangi bir tadilat yapamamasıdır. Yerel yönetimler tarafından denetlenerek restorasyon çalışmalarına olanak sağlanması gerekmektedir. Bunun için ise köyde geçici restorasyon komisyonu kurulması önerilmektedir. Tüm alandaki tarihi konutlar restore edilerek tarihi konutlar daha çekici ve kullanışlı hale getirilmelidir.
- Misi halkı kendi ürettiği ürünleri satma konusunda maalesef aktif değildir. Halkın %80'i üretim yapmamaktadır. Düşük gelir düzeyi de düşünüldüğünde bu durumu teşvik edici politikalar izlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Yerel yönetimler

tarafından üretim için teşvik politikaları hazırlanmalıdır. Üzüm bağları tekrar canlandırılmalı ve buradan elde edilecek misket üzümünden çeşitli üretimler tekrar yapılmalıdır. Misket üzümü kullanılarak farklı lezzetler marka geliştirici uzmanlar tarafından keşfedilmeli ve alanın tekrar üzümüyle gündeme gelmesi için yeni buluşlar yapılmalıdır. Üzümden yapılacak dondurma, pestil, reçel, üzüm marmelatı, kuru üzüm ekmeği vb. yeni lezzetler alana kazandırılmalıdır. Patentleri alınarak bu lezzetlerin alana özgü olması sağlanmalıdır.

- Alanda kentsel donatı eksikliği daha çok çöp kutularının eksikliği yönündedir. Bu anket yerel yönetimler için ipucu niteliğindedir. Kentsel donatı eksikliği en kısa sürede halkın talepleri doğrultusunda giderilmelidir. Çocuk oyun alanlarının eksikliği de halk tarafından dile getirilmiştir. Yeni nesil çocuk oyun grupları alan içerisinde çoğaltılmalı ve çocukların zeka gelişimini sağlayacak farklı kullanımlar alanda fazlalaştırılmalıdır.
- Misi Deresi son yıllarda debisi düşerek görselliğini kaybetmeye yüz tutmuştur. Halk derenin eski güzelliğinin kalmadığını söyleyerek üzüntülerini dile getirmişlerdir. Bu konuda ilgili birimlerce derenin debisinin artırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Misi Deresinin başlangıç ve bitiş noktaları olarak belirlenebilecek iki noktaya set yapılarak turizm yapılacak kısımdaki derenin dolması sağlanabilir.
- Misi Deresi alan için önemli bir çekici karakter oluşturmaktadır. Bu nedenle de önem arz etmektedir. Ayrıca halkın dile getirdiği diğer bir olumsuzluk ise çevre kirliliğidir. Misi Deresi ve çevresi ne yazık ki bakımsız kalmıştır. Burada ayrıca iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Misi halkına göre köyün en çekici özelliği doğasıdır. Misi köyü yeşil Bursa olarak bilinen Bursa'nın en dikkat çekici mekanlarından. Doğanın canlılığını koruması için yerel halk çevre örgütü kurulmalı ve bu doğanın güzelliği koruma altında kalarak gelişmesi sağlanmalıdır. Ayrıca alan içindeki özel işletmeler peyzaj tasarımlarını doğayla uyumlu olacak şekilde uygulamalarıdır.
- İnsanlar bir alana ziyarete gittiğinde orada bulunan alana özgü el işçiliği ürünlerden almak isterler. Ancak Misi köyünde el işçiliği açısından günümüzde yapılan bir obje olmadığı belirtilmiştir. Bu durum değerlendirildiğinde marka üreticileri tarafından el işçiliği için alana özgü bir obje üretilmelidir. Doğasının güzelliğini hatırlatacak ağaçtan üretilen veya yeşil ağaç sembollerinden oluşan farklı ürünler geliştirilmelidir. Örneğin cam küre içinde küçük bir doğa görüntüsü yaratılarak

yapılacak ürünler Misi'ye özgü el işçiliği olarak alanda satışa sunulabilir. Farklı boyutlarda üfleme cam tekniği ile üretilen ürünlerin içine doğayı yansıtacak mini ağaç ve bitki görüntüleri canlılığını koruyarak saklanabilir. Bu objeler alan için reklam niteliği taşıyacak şekilde üretilmelidir.

- Alanda bulunan ve Gölyazı'ya bağlanan bisiklet parkuru yerel halk tarafından bilinmemektedir. Bu konuda reklam yapılmalı ve sağlıklı yaşam için yerel halk tarafından toplu etkinlikler düzenlenerek bu rotanın kullanımı artırılmalıdır.
- Yapılan ankete göre yerel halk şehir içi aktivitelerin yoğunluğundan şikayetçidir. Şehir içi eylemlerin daha kontrollü olması için alan dışı etkinliklerin çoğaltılması gerekmektedir. Bu konuda bir trekking alanın yapılması bunun bir başlangıcı sayılabilir. Ayrıca alan dışı kullanımların pek bilinmemesi de bu durumun nedeni olabileceği için reklam ve tanıtımların çoğaltılması gerekmektedir. Günümüzde sosyal medya insanlar tarafından çok aktif kullanıldığı için, sosyal medyanın reklam ve tanıtım amaçlı kullanımı, reklam geliştirici kişiler tarafından eğitimlerle işletme sahiplerine gösterilmelidir.
- Ayrıca Misi köyü geniş yeşil alanlara sahiptir. Bu kısımlarda yapılacak trekking yolları da alan içi etkinlik imkanlarını artıracaktır. Toplam 2000 metre olan trekking alanı üzerinde hamaklı dinlenme noktaları oluşturularak kişilerin sessiz ve sakinlik içerisinde dinlenmelerine de olanak sağlanacaktır (Şekil 5.1).

Şekil 5.1: Planlanan trekking rotası

- Misi halkının genel olarak köy hakkında rahatsız olduğu üç nokta yapılan anket sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Açık dinlenmek alanı, ulaşım ve otopark sıkıntısı çeken halk bu konuda iyileştirme talep etmektedirler. Açık dinlenme alanları daha çok alan dışı kullanım olarak oluşturulmalı ve ücretsiz olarak halkın kullanımına

sunulmalıdır. Ücretsiz veya sadece az miktarda temizlik ücreti ile oluşturulacak yeni alanlar hem alan içi trafiği azaltacak hem de yerel halk için farklı kullanım olanağı sağlayacaktır. Dumanlı ve dumansız piknik alanları kontrollü bir şekilde oluşturulmalıdır. Ayrıca alan çevresinde macera parkuru oluşturularak hem yerel halkın hem de ziyaretçilerin kullanması sağlanmalıdır. Dumansız piknik alanı trekking hattı kenarına konumlandırılarak yürüyüş yapan kişilerin rahatsız olması engellenmelidir (Şekil 5.2). Dumanlı piknik alanı ise alan dışında kalıp yine kişilerin rahatsızlığı giderilmelidir. Ancak dumanlı piknik alanı alan içi görevliler tarafından kontrol altında tutularak olası bir yangın tehlikesine karşı alan korunmalıdır (Şekil 5.3).

Şekil 5.2: Dumansız piknik alanı (Google Earth)

Şekil 5.3: Dumanlı piknik alanı (Google Earth)

5.2 Ziyaretçi Anket Sonuçlarına Yönelik Öneriler

- Anket sonuçlarına göre alanı en çok öğrenci kesimin oluşturduğu 18-25 yaş grubu tercih etmektedir. 25-35 yaş grubuna giren insanlar ise 18-25'in yarısı kadardır. Bu durum yaş ilerledikçe alanın ziyaretinin de azaldığını göstermektedir. Her yaş grubundan insanın alanı ziyaret etmesi için farklı kullanımlar alan içinde ve dışında yapılmalıdır. Ayrıca düşük gelir grubuna giren 18-25 yaş grubu için ekonomik olarak fazla çıktısı olmayan etkinlikler yapılmalıdır.
- Köye gelen ziyaretçiler için mevsim farketmezken bu durum kullanım yaratmak için önemli bir ipucudur. Farklı üniversite gruplarını alana getirmek için hafta sonları toplu etkinlikler düzenlenmelidir. Kış aylarında kar yağdığı zaman gelen öğrenciler

için kartopu savaşları ile ilgili etkinlikler düzenlenmelidir. Kar yağdığı zaman “Kardan Hayvan” etkinliği düzenlenerek en yaratıcı hayvan figürünü kardan yapacak gruplar için en son oylama yapılarak birinciye ödül vermek suretiyle gelenek yapılmalıdır. Yapılacak dumanlı piknik alanında öğrenciler için küçük miktar karşılığında “Misi Kestane Etkinliği” düzenlenmelidir. Kişilere hatıra kalması amacıyla da gelen gruplara mensup kişilere broşür, katılım belgesi vb. verilerek bu geleneğin kalıcılığı sağlanmalıdır.

- Misi’nin ilgi çekici yönü konusunda yerel ürünleri ziyaretçiler fazla bilmediklerini dile getirmişlerdir. Bu durum yerel ürünlerin artık üretilmediğini bize kanıtlamaktadır. Eski şaraphaneler artık alanda bulunmamaktadır. Bu nedenle şarap üretiminin tekrar desteklenmesi sağlanmalıdır. Devlet destekli çiftçi kredileri ve yerel yönetimlerce geliştirilecek politakalarla hem alan içi üretim artırılıp hem de köyden kente göç engellenmelidir. Pazar imkanı ve tanıtım fırsatları için kadın kooperatifi tarafından çeşitli projeler üretilmelidir. Alan içi üretilen ürünlerin satışları için satış birimleri oluşturulması gerekmektedir. Bu satış birimlerinde hem el işçiliği hem de organik ürünler sergilenmelidir. Organik ürünlerin son zamanlarda tercih edilmesi, satış miktarlarını da artıracakı düşünülmektedir. Satış birimleri köyün daha sakin olan girişinde yol üzerinde yapılması önerilmektedir (Şekil 5.4). Ayrıca alanın giriş kısmında bulunan açıklık alan da satış birimleri tarafından değerlendirilmelidir (Şekil 5.5).

Şekil 5.4: Satış birimleri için önerilen yer (Google Earth)

Şekil 5.5: Satış birimlerinin yoğunlaştığı kamp alanı yakınındaki mekan (Google Earth)

- Anketlerden çıkan sonuca göre alan içerisinde spor aktiviteleri az yapılmaktadır. Bu konuda farklı spor alanları alan içinde tasarlanmalıdır. Tenis sahaları oluşturulmalı ve tenisin yöreye farklı bir soluk getirmesi düşünülmektedir. Masa tenisi, tenis, kartopu ile hedef vurma etkinlikleri vb. yapılarak turnavalar düzenlenmeli ve bu turnuva zamanlarında satış birimleri de göz önünde tutulmalıdır.
- Alan içinde konaklama imkanları kısıtlıdır ve konaklama yapmak için etkinliklerin çoğaltılması gerekmektedir. Butik etkinlikler bir kaç gün süreli düzenlenerek gelen ziyaretçilerin burada konaklama yapması sağlanmalıdır. Karavan en çok tercih edilen konaklama türüdür. Bu konuda alanda bulunan karavan park alanına ek olarak kişilerin karavanları kiralarak konaklama yapması için kiralık karavanlar Misi Köyü'nde bulunmalıdır.
- Alana gelen ziyaretçiler, Misi'ye ait ürünleri bilmedikleri anketler sayesinde öğrenilmiştir. Bu durum reklam ve tanıtım konusunda bölgenin eksik kaldığını göstermektedir. Yakın il ve ilçelerdeki billboardlarda reklamlar oluşturulmalı ve planlanan turnuvalar buralarda halka sunulmalıdır. Televizyon reklamı oluşturulmalı ve sponsorluklar sağlanmalıdır.

Misi Köyü'nün (Bursa) Doğal Ve Kültürel Potansiyelinin Turizm Açısından Peyzaj Mimarlığı Çerçevesinde İrdelenmesi isimli çalışmada Misi Köyü'nün mevcut potansiyelleri literatür araştırmaları ve anket çalışmaları bölümlerinde belirlenmiş ve toparlanmıştır. Onun devamında Misi Köyü'ne daha kontrollü bir turizm çalışması yapılması için öneriler oluşturulmuştur. Misi Köyü zengin doğal ve kültürel varlığa sahiptir ve bu zenginliğin korunması, kullanılması ve yönetilmesi hususları biz peyzaj mimarlarının görevlerindendir. Böylesine donanımlı ve altyapıya sahip bir mekanın yok olması günümüz insanlığı için büyük bir kayıp ve doğanın ciddi bir yara alması demektir. Bu noktada en önemli konu korumadır. Kontrollü ve yaygın bir turizm merkezin tahribatını engelleyecektir. Çevresinde bulundurduğu orman varlığı ise Misi Köyü'nün önemli özelliklerindendir. Bu orman varlığı sürekli denetimde kalarak tahribatlara engel olunması gerekmektedir. Literatüre katkı sağlaması amacıyla üretilen bu çalışmanın bir çok kişiye ve kuruma umut olması dileğiyle sunulmuştur.

KAYNAKLAR

- Acuner, Ş. (2006). Alternatif Turizm Türlerinin Doğu Karadeniz Bölgesi Turizm Potansiyelinin Gelişmesine Etkisi. *Verimlilik Dergisi*, 4: 0-0
- Ağaoğlu, O.K. (1991). Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkinliği, *Milli Prodüktivite (MPM) Yayınları: 439*, Milli Prodüktivite Merkezi, Ankara, s. 0-0
- Ahipaşaoğlu, S., Çeltek, E. (2006). Sürdürülebilir Kırsal Turizm. Ed.; Arıkan İ; Gazi Kitabevi, Ankara, 173 s.
- Akat, Ö. (2016). Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği, Ekin Kitapevi, Bursa, 316 s.
- Akyüz, E. (1995). Şirince. *Arredamento Mimarlık Dergisi*, 10: 116-118.
- Ardel, A. (1944). Uludağ Morfolojik Etüt. *Türk Coğrafya Dergisi*, 5-6: 35-60.
- Ardel, A. (1945). Bursa Ovası ve Çevresi. *Türk Coğrafya Dergisi*, 7-8: 62-96.
- Arınç, K. (2003). Ekolojik Yönleriyle Bursa Ovası’nda Arazi Kullanılışı ve Çevresel Etki Değerlendirmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 8: 81-113.
- Avcıkurt, C., ve Hacıoğlu, N. (2008). Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Ed.; Avcıkurt c ve Hacıoğlu N; *Nobel Yayıncılık*, Ankara, 505 s.
- Ayaz, N., Yeşiltaş, M., ve Türkmen, F. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kırsal Turizme Bakış Açıları ve Algıları Üzerine Bir Araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22): 103-112.
- Aydın, M. (2012). Kırsal Turizm Kavramına Evrensel Bakış: Dünyada Kırsal Turizm Faaliyetleri. 2. *Ulusal Kırsal Turizm Sempozyumu Bildirileri*, Aksaray, s. 37-43.
- Aydın, O. (2012). AB’de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye’de Kırsal Turizm. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (23): 39-46,

Aydın, S. ve Kelçeoğlu B. (2002). Genel Eğilimler Işığında Türkiye Turizmi Üzerine Bir Değerlendirme. *II. Turizm Şurası*, Ankara, s. 63-72.

Barutçugil, İ.S. (1984). Turizm İşletmeciliği, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa, 245 s.

Bayer, M. Z. (1992). Turizme Giriş, *İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayınları: 253*, İstanbul, 230 s.

Brey, E.T., Xinran Y., ve Lehto. (2007). The relationship between Daily and Vacation Activities. *Annals of tourism Research*, 34(1): 160-180

Briedenhann, J. ve Wickens, E. (2004). Tourism routes as a tool for the economic development of rural areas-vibrant hope or impossible dream?. *Tourism Management*, 25: 71-79

Çakır, R. A. ve Sandalcılar A.R. (2018). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkileri: Ayder Turizm Bölgesi Örneği. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8: 342-360.

Çetinkaya, G., Alparslan, E. ve Meryem S.U. (2015). Doğa Yürüyüşü Parkurlarının Turizm Amaçlı Değerlendirilmesi: Antalya Beydağları Örneği. *Journal of Human Sciences*, 12(1): 851-869.

Çolak, O. (2009). Turistik Ürün Çeşitlendirme Kapsamında Kırsal Turizm ve Kırsal Turizm İşletmeciliği: Şirince Örneği. Yüksek Lisans Tezi, AMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Anabilim Dalı, Aydın, 238 s.

Darâu, P.A., Corneliu, M., Brad, M., Larian ve Avram, E. (2010). The Concept of Rural Tourism and Agritourism. *Vasile Goldiş University Press*, 5: 39-42.

Doğanay, H. ve Zaman, S. (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. 3. basım, Çizgi Kitapevi Yayını, Konya, 650 s.

Doğan, U.P. (2019). Bursa İli Nilüfer İlçesindeki Kırsal Yerleşmelerin Mekansal Analizi.

Yüksek Lisans Tezi, KSÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, 105 s.

Erinç, S. (1949). Uludağ Üzerine Gasiyel Morfoloji Araştırmaları. *Türk Coğrafya Dergisi*, 11-12: 79-94

Evliyaoğlu, S. (1994). *Türkiye Turizm Coğrafyası ve Türkiye Coğrafyasının Ana Hatları*, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, 211 s.

Fleischer, A. ve Tchetchik, A. (2005). Does Rural Tourism Benefit From Agriculture. *Tourism Management*, 26 (4): 493-501.

Gözütok, S (2017). Bursa İli Memeli (Classis: Mammalia) Faunası ve Türlerin Koruma Statüleri. *Uluslararası Tarım ve Yaban Hayatı Bilimleri Dergisi*, 3(2): 120-130

Gül, A. (2000). Peyzaj-İnsan İlişkisi ve Peyzaj Mimarlığı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A (1): 97-114.

Gül, T., Karaçar, E., Kement, Ü., Pashı, M., Yayla, Ö., Erol, E. ve Göker, G. (2014). *Rekreasyona Giriş*, Detay Yayıncılık, Ankara, 214 s.

Güngör, S., Polat, A.T. (2010). Bursa İli İçin Topoğrafik Yapı Potansiyelinin Saptanması ve Turizm Etkinlikleri Açısından Değerlendirilmesi *I. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*, Nevşehir, s. 1066-1077

Hacıoğlu, N., Dinç, Y. ve Gökdeniz A. (2009). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Detay Yayıncılık, Ankara, 212 s.

Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve Animasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara, 344 s.

Jensen, C.R., Guthrie, S. (2006). Outdoor Recreation in America 6. Publish, *Human Kinetics*, Champaign, 373 s.

Lane, B. (2009). Rural Tourism: An Overview. *The SAGE Handbook of Tourism Studies*. Sage Publications, India, 700 s.

Kandari, O.P. and Chandra, A. (2004). *Tourism Biodiversity and Sustainable Development*. New Delhi Isha Books, 309 s.

Karaküçük, S. ve Akgül, B.M. (2016). Ekorekreasyon Rekreyasyon ve Çevre, Gazi Kitabevi, Ankara, 389 s.

Karaküçük, S. (2008). Rekreyasyon: Boş Zamanları Değerlendirme. Gazi Kitabevi, Ankara, 423 s.

Karaküçük, S. ve Gürbüz, B. (2007). Rekreyasyon ve Kent(li)leşme. Gazi Kitabevi, Ankara, 195 s.

Kaya, K.N. (2012). Şirince Köyü Örneğinde Kırsal Mimari Mirasın Kırsal Turizmin Gelişmesine Katkısının Tartışılması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22): 119-123.

Kent Tasarım Şehir Planlama Mühendislik Mimarlık İnşaat Turizm Sanayi Ticaret LTD. ŞTİ. (2017). Akçalar Islah Organize Sanayi Bölgesi Revizyon Uygulama İmar Planı Plan Açıklama Raporu, Bursa.

Kozak, A.M., Kozak, M., Kozak, N. (1997). Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar, Detay Yayıncılık, Ankara, 256 s.

Köpük, G. (2003). Bursa Ovası ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi. Doktora Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul, 221 s.

Kurdoğlu, O., Cırık, Ö., Lise, Y., Çağlayan, E., Akkurt, M., Kandemir, Sabit ve Welch, G. (2006). Ayder Ekoturizm Planı, Ankara.

Memlük, Y. D., Mikaeili, M. (2013). Kırsal Turizm ve Kültürel Turizmin Bütünleşmesi ve Kırsal Sürdürülebilir Kalkınma. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3(2): 87-

Metin, T.C., Kesici M., Kodaş, D. (2013). Rekreasyon Olgusuna Akademisyenlerin Yaklaşımı, *Journal of Yaşar University*, 30(8): 5021-5048.

Meydan, Uygur, S. ve Akdu U. (2009). Çiftlik Turizmi, Kırsal, Tarım ve Ekoturizminin Kavramsal Açıdan İrdelenmesi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1: 143-166.

Mieczkowski, Z. (1990). World Trends in Tourism and Recreation. *Annals of Tourism Research*, 20 (1): 218-221.

Milne, S., Ateljevic, I. (2010). Tourism Economic Development and The Global-Local Nexus: Theory Embracing Complexity. *Tourism Geographies*, 3 (4): 369-393.

Misi Köyü muhtarı Sayın Haluk Balta ile sözlü ve telefon görüşmeleri yapılmıştır.

Morgül, Ş.M. (2006). Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz; Kırklareli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Anabilim Dalı, Edirne, 191 s.

Mull, F.R., Bayless, G.K., Ross, M.C. ve Jameison, M.L. (1997). *Recreational Sport Management*, 3. basım. Human Kinetics, Champaign, 334 s.

Öztürk, Y. (2018). Boş Zaman, Rekreasyon ve Turizm Kavramları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Bir Analizi, *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2): 31-42.

Sevil, T., Şimşek, K.Y., Katırcı, H., Çelik, O., Çeliksoy, M.A. (2012). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 215 s.

Somuncu, M. (1994). Rize Ayder Yaylasında Turizm. *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 3: 255-273

Soykan, F. (2004). Kırsal Alanların Turizm Potansiyelinin Saptanması ve Sirince Köyü'ne

(İzmir) Uygulanması, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.

Soykan, F. (2000) Kırsal Turizm ve Avrupa’da Kazanılan Deneyim. *Anatolia:Turizm Arastirmaları Dergisi*, 11: 21-33.

Swarbrooke, J., Beard, C., Leckie, S., Pomfret, G. (2012). Adventure Tourism: The New Frontier, Routledge Publisher, Oxford, 368 s.

Şahbaz, R.P. ve Altınay, M. (2015) Türkiye’deki Milli Parkların Rekreasyon Faaliyetleri Açısından Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3(3): 125-135.

Şahin, Ş. ve Koç, N. (1999). Kırsal Peyzaj Planlaması, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Basılmamış Ders Notu, Ankara, 5 s.

Torkildsen, G. (1990). Leisure and Recreation Management. 3. basım, Spon Press, London, 480 s.

Torkildsen, G. (2016). Leisure and Recreation Management. 5. basım, Routledge, Newyork, 648 s.

TRİBE, J. (1995). The Economics of Recreation, Leisure and Tourism, Butterworth-Heinemann Publishing, Oxford, 474 s.

Tül, Ş. (1997). Şirince: Bir Zamanlar Çirkince, Ege Yayınları, İzmir, 84 s.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), (2003). Bölgesel Gelişim Raporu-I-Batı Akdeniz Bölgesi, TOBB Araştırma Yayınları, Ankara.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB). (2008). Korumada Yeni Tanımlar Yeni Kavramlar Atölye Kültürel Peyzaj. TMMOB Yayını, Ankara, 271 s.

Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Avcı, N. ve Taş, İ. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımını Etkileyen Unsurların Analizi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 2(22): 69-83.

Uslu A., Yazgan M.E., Erdoğan, E., Dilaver, Z. ve Barış M.E. (2011). Peyzaj Çevre ve Tarım, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 222 s.

Uçkun, S., Altınışik, R., Avcıkurt, C., Demirkol, Ş., Sarıışık, M., Uçkun G.C. (2004). Turizm İşletmeleri. Değişim Yayınları, İstanbul, 572 s.

URL-1 (2019). <https://saglikturizmi.saglik.gov.tr/TR,23592/turkiyede-termal-saglik-turizmi.html> (10.01.2019).

URL-2 (2019). <https://www.tourisme-alpes-haute-provence.com/> (12.01.2019).

URL-3 (2019). <https://www.quinson.fr/> (12.01.2019).

URL-4 (2019). <https://www.provenceweb.fr/e/alaupro/quinson/quinson.htm> (13.01.2019).

URL-5 (2019). <http://www.citadelledesisteron.fr/en/site-and-monument.html> (14.01.2019).

URL-6 (2019). <https://www.discovertuscany.com> (16.01.2019).

URL-7 (2019). <http://www.cciizmir.org/italyaHakkindaDetay.aspx?item=13> (16.01.2019).

URL-8 (2019). <http://www.florencepictures.com/> (17.01.2019).

URL-9 (2019). <https://www.visittuscany.com/en/attractions/botanical-museum-garden-siena/> (18.01.2019).

URL-10 (2019). <https://www.visittuscany.com/en/itineraries/the-argentario-promontory-breathtaking-views/> (18.01.2019).

URL-11 (2019). <https://www.discovertuscany.com/pistoia/parks-and-gardens-in-pistoia.html> (20.01.2019).

URL-12 (2019). <https://www.visittuscany.com/en/ideas/villas-and-gardens-for-an-unforgettable-stroll-through-tuscany/> (20.01.2019).

URL-13 (2019). <https://www.chianti.com/> (21.01.2019).

URL-14 (2019). <http://www.discovertuscany.com/mugello/pratolino-park.html> (23.01.2019).

URL-15 (2019). <https://www.discovertuscany.com/maremma/visit-the-maremma-uccellina-park.html> (23.01.2019).

URL-16 (2019). <https://www.discovertuscany.com/maremma/thermal-baths-of-saturnia.html> (24.01.2019).

URL-17 (2019). <https://www.discovertuscany.com/valdorcia/> (25.01.2019).

URL-18 (2019). <https://www.discovertuscany.com/valdorcia/amiata-volcano-and-hot-springs.html> (27.01.2019).

URL-19 (2019). <https://www.discovertuscany.com/san-gimignano/> (28.01.2019).

URL-20 (2019). <https://www.discovertuscany.com/cortona/cortona-useful-info.html> (31.01.2019).

URL-21 (2019). <https://www.discovertuscany.com/cinque-terre/vernazza.html> (01.02.2019).

URL-22 (2019). <http://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CM%5CU%5CMuseumsoffolkarchitectureandfolkways.htm> (02.02.2019).

URL-23 (2019). https://www.kiev.info/culture/folk_architecture.htm (03.02.2019).

URL-24 (2019). <https://tr.pinterest.com/> (03.02.2019).

URL-25 (2019). <http://reports.travel.ru/reports/2014/07/232214.html> (04.02.2019).

URL-26 (2019). <http://carpathianwoodenchurches.blogspot.com/2010/12/kryvka-ukraine-now-in-lviv-skansen.html> (05.02.2019).

URL-27 (2019). <https://www.descubrehuesca.com/huesca/la-comarca-de-la-ribagorza-en-huesca/> (07.02.2019).

URL-28 (2019). https://es.m.wikipedia.org/wiki/Archivo:Localizaci%C3%B3n_de_Arag%C3%B3n.svg (09.01.2019).

URL-29 (2019). <http://www.turismoribagorza.org/en/> (11.02.2019).

URL-30 (2019). https://www.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/tx_tevprojects/library/file_1512245271.pdf (03.03.2019).

URL-31 (2020). <http://www.muzeulastra.com/2012/09/jjj.html> (05.01.2020).

URL-32 (2020). <https://www.romania-insider.com/astra-museum-michelin-stars> (05.01.2020).

URL-33 (2020). <http://www.besttourism.com/medias/dfp/16386> (10.01.2020).

URL-34 (2020). <https://revistacariere.ro/inspiratie/actual/hora-de-sanziene-la-muzeul-astra-din-sibiu/> (10.01.2020).

URL-35 (2020). <https://discover.turistintransilvania.com/de/das-universal-ethnographische-museum-in-hermannstadt-5249/> (15.01.2020).

URL-36 (2020). <https://lazca.org/foto/815-ayder-yaylasnn-esk-haln-gorenler-sasryor.html> (10.02.2020).

URL-37 (2020). <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ayder-yaylasini-kurtaracak-donusum-41343897> (15.02.2020).

- URL-38 (2020). <http://cumalikizikkoyu.com/> (20.02.2020).
- URL-39 (2020). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/gezilecekyer/cumalikizikkoyu> (20.02.2020).
- URL-40 (2020). <http://www.dergibursa.com.tr/cumalikizik-etnografya-muzesi/> (21.02.2020).
- URL-41 (2020). <https://turizm.kartepe.bel.tr/tr/Default.aspx> (21.02.2020).
- URL-42 (2020)., <https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/> (22.02.2020).
- URL-43 (2020). <http://kocaeli.ormansu.gov.tr/Kocaeli/tabiyparklari/kuzuyayla.aspx?sflang=tr> (23.02.2020).
- URL-44 (2020). <http://www.uzungol.org/uzungol-festivali/index.php> (24.02.2020).
- URL-45 (2020). <https://trabzon.ktb.gov.tr/TR-57703/goller-ve-magaralar.html> (24.02.2020).
- URL-46 (2020). <https://www.uzungol.net.tr/uzungol/uzungol-senlikleri.html> (24.02.2020).
- URL-47 (2020). <https://www.uzungol.net.tr/> (24.02.2020).
- URL-48 (2020). <https://trabzon.ktb.gov.tr/Eklenti/59558,uzungolpdf.pdf?0> (25.02.2020).
- URL-49 (2020). <https://www.sabah.com.tr/galeri/saglik/daglarin-arasindaki-krater-golleri-cezbediyor-1560519893/4> (25.02.2020).
- URL-50 (2020). <https://tr.pinterest.com/pin/291959988339328625/?lp=true> (25.02.2020).
- URL-51 (2020). <https://www.bluebox.com.tr/hizmet~uzungol-trabzon-yamac-parasutu> (25.02.2020).
- URL-52 (2020). https://www.tripadvisor.com.tr/Attraction_Review-g815366-d318898-Reviews-Sirince_Koyu-Sirince_Izmir_Province_Turkish_Aegean_Coast.html (26.02.2020).
- URL-53 (2020). <https://www.youtube.com/watch?v=8AiyxuMQtp4> (26.02.2020).
- URL-54 (2020). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/gezilecekyer/misi-koyu> (27.02.2020).
- URL-55 (2020). [http://www.nilufer.bel.tr/niluferbelediyesi-228-misi_koruma_ve_yasatma_projesi#PopupGoster\[popup\]/0/](http://www.nilufer.bel.tr/niluferbelediyesi-228-misi_koruma_ve_yasatma_projesi#PopupGoster[popup]/0/) (28.02.2020).
- URL-56 (2020). <http://www.nilufer.gov.tr/tuik-verileri-aciklandi-2019-yili-ilcemiz-nufusu-465956> (28.02.2020).
- URL-57 (2020). <http://www.nilufer.gov.tr/tuik-verileri-aciklandi-2019-yili-ilcemiz-nufusu-465956> (01.03.2020).
- URL-58 (2020). <http://www.nilufer.gov.tr/misi-koyu> (03.03.2020)

Yağcı, Ö. (2003). Turizm Ekonomisi. Detay Yayıncılık, Ankara, 248 s.

Yüncü, D. ve Coşkun İ.O. (2013). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 232 s.

Yerel halktan kişiler ile yüz yüze görüşülmüştür (isim alınmamıştır).

Ziyaretçi kişiler ile yüz yüze görüşülmüştür (isim alınmamıştır).

EKLER

Ek 1: Yerel Halk Anket Soruları

Yerel Halk Anketi

Misi Köyü'nün (Bursa) Doğal ve Kültürel Özelliklerinin Turizm Açısından Peyzaj Mimarlığı Çerçevesinde İrdelenmesi

Bu anket çalışması Bartın Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi için kullanılmak amacı ile yapılmaktadır. Vereceğiniz cevapların doğru olması çalışmanın sağlığı açısından önem taşımaktadır. İsim belirtmenize gerek yoktur. Katkılarınız için teşekkür eder saygılar sunarım.

1. YAŞ GRUBU: ☐ 18-25 ☐ 26-35 ☐ 36-45 ☐ 46-55 ☐ 56-65 ☐ 66 ve üstü

2. CİNSİYET: ☐ Kadın ☐ Erkek

3. EĞİTİM DURUMUNUZ: ☐ Okur-yazar değil ☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü

4. MİSİ'LI MİSİNİZ?

- ☐ Evet (bu köylüyüm) ve..... yıl/ay' dır burada yaşıyorum.
☐ Hayır (bu köylü değilim ancak..... yıl/ay'dır burada yaşıyorum.

5. GEÇİM KAYNAĞINIZ NEDİR?

.....

6. AYLIK ORTALAMA GELİR DURUMUNUZ?

☐ 0-1000 TL ☐ 1000-2000 TL ☐ 2000-3000 TL ☐ 3000 TL'den fazla

7. OTURDUĞUNUZ EV TARİHİ KONUT MU?

☐ EVET ☐ HAYIR

8. TARİHİ KONUT İSE KİMDEN KALDI?

☐ MİRAS ☐ SATIN ALMA

9. KÖYÜNÜZDE GELENEKSEL OLARAK DÜZENLENEN FAALİYETLER (ŞENLİK, FESTİVAL, SPOR ETKİNLİKLERİ VB.) VAR MI ? VARSA HANGİ ZAMANLARDA DÜZENLENMEKTEDİR?

.....

10. TURİZM FAALİYETLERİNE NE ŞEKİLDE KATILIYORSUNUZ? (ürünlerimi satıyorum, evim müze vs.)

.....

11. KENDİ ÜRETTİĞİNİZ EL ÜRÜNÜ VEYA YİYECEKLERİ SATIYOR MUSUNUZ?

☐ Evet ☐ Hayır

12. KÖYÜNÜZE GELEN ZİYARETÇİLER NE KADAR SÜRE İLE KALMAKTADIR?

☐ Günübirlik ☐ 1-3 gün ☐ 4-7 ☐ 7'den fazla

13. AYDINLATMA, BANK, ÇÖP KUTULARI YETERLİ Mİ?

☐ Evet ☐ Hayır

14. ÇOCUK OYUN ALANLARI YETERLİ Mİ?

☐ Evet ☐ Hayır

15. SİT/KORUMA KAVRAMINI BİLİYOR MUSUNUZ?

☐ Evet ☐ Hayır

16. KORUMADAN ETKİLENEN ARAZİNİZ VEYA YAPINIZ VAR MI? VARSA NE ŞEKİLDE ETKİLENİYOR?

☐ Var ☐ ok

17. SİZCE KÖYÜNÜZE ÖZGÜ EN ÖNEMLİ DEĞER/DEĞERLER NELERDİR ?

☐ Yerel Ürünler(üzüm, pekmez vb) ☐ Evleri ☐ Doğası ☐ Hepsi ☐ Diğer...

19. MİSİ'YE ÖZGÜ YAPILAN EL SANATI VAR MIDIR ? VARSA NEDİR ?

☐ Evet ☐ Hayır ☐

20. BİSİKLET PARKURUNU KULLANIYOR MUSUNUZ?

☐ EVET ☐ HAYIR

21. SİZCE GELEN TURİSTİN KÖYE KATKISI VAR MI?

☐ OLUMLU

☐ OLUMSUZ

22. KÖYÜNÜZE DAHA FAZLA TURİST GELMESİNİ İSTER MİSİNİZ?

☐ EVET. NEDEN

☐ HAYIR. NEDEN?

23. SİZCE MİSİ'NİN BİR SORUNU VEYA EKSİKLİĞİ VAR MI? VARSA NEDİR?

☐ Altyapı Sorunu ☐ Ulaşım Sorunu ☐ Otopark Sorunu ☐ Açık Dinlenme Alanı

☐ Diğer

Ziyaretçi Anketi

Misi Köyü'nün (Bursa) Doğal ve Kültürel Özelliklerinin Turizm Açısından Peyzaj Mimarlığı Çerçevesinde İrdelenmesi

Bu anket çalışması Bartın Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi için kullanılmak amacı ile yapılmaktadır. Vereceğiniz cevapların doğru olması çalışmanın sağlığı açısından önem taşımaktadır. İsim belirtmenize gerek yoktur. Katkılarınız için teşekkür eder saygılar sunarım.

1. YAŞ GRUBU ☐ 18-25 ☐ 26-35 ☐ 36-45 ☐ 46-55 ☐ 56-55 ☐ 66 ve üstü

2. CİNSİYETİNİZ? ☐ Kadın ☐ Erkek

3.DOĞUM YERİ: ☐ İl ☐ İlçe ☐ Köy ☐ Yurtdışı

4. EĞİTİM DURUMUNUZ: ☐ Okur-yazar değil ☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü

5. MESLEĞİNİZ NEDİR?

☐ Çalışmıyor ☐ Memur ☐ İşçi ☐ Serbest Meslek ☐ Köylü veya Çiftçi ☐ Diğer.....

6. AYLIK ORTALAMA GELİRİNİZ DURUMUNUZ?

☐ 0-1000 TL ☐ 1000-2000 TL ☐ 2000-3000 TL ☐ 3000 TL' den fazla

7. MİSİ KÖYÜ'NE KAÇINCI GELİŞİNİZ?

☐ 1 ☐ 1-5 ☐ 5'ten çok

8. MİSİ KÖYÜ'NE KİMLERLE GİDERSİNİZ?

☐ Yalnız ☐ Arkadaşlarla ☐ Ailemle ☐ Tur ile birlikte ☐ Diğer

9. GENELLİKLE HANGİ AYLARDA ZİYARET EDERSİNİZ?

☐ Yaz ☐ Kış ☐ Farketmez

10. NE AMAÇLA MİSİ KÖYÜ'NÜ ZİYARET EDERSİNİZ?

☐ Dinlenme ☐ ziyaret ☐ İş ☐ Diğer.....

11. SİZCE MİSİ KÖYÜ'NÜN İLGİ ÇEKİCİ YÖNÜ NEDİR?

☐ Doğası ☐ Yöresel Ürünleri ☐ Tarihi Konutlar ☐ Diğer

12. REKREATİF VE TURİSTLİK AMAÇLI HANGİ ETKİNLİKLERDE BULUNUYORSUNUZ?

☐ Yürüyüş ☐ Doğayı İnceleme ☐ Tarihi Konutları İnceleme ☐ El ürünü satın almak

☐ Yöresel yiyecek tatmak ☐ Spor aktivitesi için ☐ Diğer

13. MİSİ KÖYÜ'NE NE ŞEKİLDE ULAŞIM SAĞLIYORSUNUZ ?

☐ Toplu taşıma ☐ Özel araç ☐ Diğer...

14. MİSİ KÖYÜ'NÜN EKSİK BULDUĞUNUZ YÖNLERİNİ BELİRTİNİZ?

.....

15. ALANDA KONAKLIYOR MUSUNUZ?

☐ EVET ☐ HAYIR

16. (EVETSE) HANGİ KONAKLAMA TÜRÜNÜ KULLANIYORSUNUZ?

☐ Karavan ☐ Çadır ☐ Otel ☐ Ev Pansiyonu

17. (HAYIRSA) BÖYLE BİR ALANDA HANGİ KONAKLAMA TÜRÜNÜ TERCİH EDERSİNİZ?

☐ Karavan ☐ Çadır ☐ Otel ☐ Ev Pansiyonu

18. ÇOCUĞUNUZ VAR MI?

☐ Var ☐ Yok

19. ÇOCUKLAR İÇİN ALANLAR MİSİ'DE VAR MI?

☐ Var ☐ Yok

20. MİSİ'YE AİT ÜRÜNLERDEN HANGİSİNİ VEYA HANGİLERİNİ BİLİYORSUNUZ?

☐ Asma Yapağı ☐ Misket Üzümlü ☐ Pekmezi ☐ Şarap ☐ Hepsi